

T-5

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćen tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj:7/10 i 3/23), a u vezi sa članom 12. Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije poslovanja Javne zdravstvene ustanove Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 11/12 i 11/18), na prijedlog Ministarstva zdravstva, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 90. sjednici, održanoj 18.07.2025. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prima se na znanje Izvještaj o poslovanju Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2024. godinu, broj: 05-37-908-1/25 od 11.06.2025. godine, usvojen Odlukom Upravnog odbora Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, broj: 894-3b)-30-VI/25 od 10.06.2025 godine.

II.

Zaključak sa Izvještajem iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-30-13881 /25
Datum, 18.07.2025. godine
Zenica

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo zdravstva,

1x Stručna služba Skupštine,

1x JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona,
putem Ministarstva

1x a/a.

JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA
ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA
UPRAVNI ODBOR

Broj: 894- 3b)- 30- VI/25
Zenica, 10.06.2025. godine

Na osnovu člana 23. stav (1) tačka n) i člana 24. stav (1) i (2) Statuta Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, broj: 870 - 15- 2- XI/18 od 09.11.2018. godine, Upravni odbor na svojoj 30. hitnoj sjednici održanoj dana 10.06.2025. godine donosi

ODLUKU

o usvajanju doradenog Izvještaja o poslovanju Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2024. godinu

Član 1.

Usvaja se doradeni Izvještaj o poslovanju Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2024. godinu, u tekstu koji je sastavni dio ove odluke.

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Aktom Ministarstva zdravstva Zeničko-dobojskog kantona, broj: 11-30-4287-3/25 od 02.06.2025. godine zatražena je dorada Izvještaja o poslovanju Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2024. godinu. Imajući u vidu da su sve tražene dopune izvršene u skladu sa aktom ministarstva odlučeno je kao u dispozitivu ove Odluke.

Dostaviti:

- 1x Vlada ZDK putem Ministarstva zdravstva ZDK
- 1x Zavod zdravstvenog osiguranja ZDK
- 1x Ministarstvo zdravstva Zeničko-dobojskog kantona
- 1x Služba za ekonomske i pravne poslove
- 1x a/a

Predsjednik Upravnog odbora

Pero Matijević, dipl. iur.

**JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA
ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA**

Zenica, Aska Borića 28.
Tel. 032 244 544, 032 201 320,
032 201 321, Fax: 032 201 322
www.zedo-ovisnost.ba
e-mail zdkovisnosti@bih.net.ba

IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU

Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti

Zeničko-dobojskog kantona za 2024. godinu

Zenica, februar 2025. godine

SADRŽAJ

IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU	1
SADRŽAJ.....	2
I UVOD	4
I 1. Opći podaci o JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona	4
I 2. Interni pravni akti Zavoda	5
I 3. Misija.....	5
I 4. Vizija	5
I 5. Cilj i strateški principi rada Zavoda	5
I 6. Djelatnost Zavoda	6
I 7. Organizacija i rad Zavoda.....	7
I 8. Finansiranje Zavoda	9
I 9. Kadrovska struktura Zavoda.....	9
I 10. Radno vrijeme Zavoda.....	10
I 11. Prostor za rad Zavoda	10
I 12. Stručna edukacija uposlenika, učešće na seminarima	11
I 13. Mjere antikorupcije, sigurnosti na poslu protupožarne zaštite, FUK-a i vođenja medicinske dokumentacije.....	12
I 14. Apoteka	12
II SLUŽBA ZA AMBULANTNI I STACIONARNI TRETMAN	13
II 1. Odjeljenje za ambulantni tretman	13
II 1.1. Broj pacijenata.....	15
II 1.2. Struktura novoregistrovanih pacijenata tokom 2024. godine.....	17
II 1.2.1. Neuropsihijatrijski pregledi.....	19
II 1.3. Testiranje na psihoaktivne supstance	20
II 1.3.1. Opšti podaci.....	20
II 1.3.2. Broj testiranja i testova tokom 2023. godine	20
II 1.4. Decentralizacijski model rada u Zavodu	24
II 1.5. Supstitucionna terapija	24
II 1.5.1. Metadonska terapija.....	25
II 1.5.2. Terapija Suboxonom	29
II 1.6. Testiranje na markere hepatita B, C i HIV-a.....	33
II 1.7. Rad psihologa i socijalnog radnika u Ambulanti.....	34
II 2. ODJELJENJE ZA STACIONARNI TRETMAN - DETOKS	35
II 2.1. Struktura pacijenata	35
III SLUŽBA ZA PSIHOSOCIJALNI TRETMAN.....	40
III. 1. ODJELJENJE ZA PREVENCIJU I SAVJETOVANJE	40
III 1.2. Edukacija učenika od 13 do 18 godina	41
III 1.3. Edukacija Vijeća učenika	42
III 1.4. Projekat "Edukacija mladih edukatora"	42
III 1.5. Edukacija Vijeća roditelja i roditelja	43
III 1.6. Edukacija nastavnika.....	44
III 1.7. Kontinuirana edukacija učenika u Zavodu	44
III 1.8. Distribucija promotivnog i informativnog materijala vezano za zabranu i ograničenje upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje	44

III 1.9. VIII Kongres psihologa sa međunarodnim učešćem.....	45
III 1.10. Kontinuirana prevencija i promocija putem interneta.....	45
III 1.11. Izrada kratkih edukativnih videa	46
III 1.12. Promotivne i izdavačke aktivnosti.....	46
III 1.13. Istraživanja	47
III 1.14. Saradnja s medijima	48
III 1.15. Kampanje.....	48
III 1.13. Saradnja sa udruženjima.....	49
III 1.16. Preventivna politika	49
III 2 . ODJELJENJE ZA BIHEVIORALNE OVISNOSTI.....	50
III 2.1. Edukativni rad na prevenciji bihevioralnih ovisnosti.....	50
III 2.2. Provođenje istraživanja o prisustvu simptoma bihevioralnih ovisnosti među djecom i mladima	52
III 2.4. Koordinacija rada Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti sa radom drugih Odjeljenja i Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona u cjelini.....	55
III 2.5. Aktivnosti iz oblasti borbe protiv korupcije	56
III 3. ODJELJENJE ZA REHABILITACIJU I RESOCIJALIZACIJU.....	57
III 3.1. Pregled pruženih usluga Odjeljenja za period 01.01.2024.-31.12.2024. god	58
III 3.2. Usluge u ambulantnom tretmanu	59
III 3.3. Prijave liječenih ovisnika od psihoaktivnih supstanci-obrazac 21-1-PLO.....	59
III 3.4. Usluge u stacionarnom tretmanu.....	59
III 3.5. Radno-okupaciona terapija na Odjelu za stacionarni tretman.....	60
III 3.6. Usluge u lokalnoj zajednici.....	60
III 3.7. Usluge smještaja pacijenata u terapijske zajednice	61
III 3.8. Zaštitne i sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti	62
III 3.9. Integrirani model rada Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju	63
III 3.10. Programi i projekti Odjeljenja i lokalne zajednice	63
III 3.11. Aktivnosti Odjeljenja- obilježavanje datuma iz oblasti ovisnosti	67
III 3.13. Aktivnosti na održavanju kvalitete i sigurnosti (AKAZ).....	68
III 3.14. Učešće u internim i eksternim edukacijama	69
IV REALIZACIJA FINANSIJSKOG PLANA POSLOVANJA ZA 2024. GODINU.....	71
Prihodi.....	71
Struktura prihoda u 2024. godini.....	71
Rashodi u 2024. godini	71
Struktura rashoda	72
Bilans.....	72
PRILOG 1.....	74
REALIZACIJA FINANSIJSKOG PLANA POSLOVANJA ZA 2024. GODINU	74
IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVNOG ODBORA JAVNE ZDRAVSTVENE USTANOVE ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA ZA 2024. GODINU	77
OCJENA RADA DIREKTORA JAVNE ZDRAVSTVENE USTANOVE ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI ZENIČKO-DOBOJSKOG ZA 2023. GODINU.....	79

I UVOD

I 1. Opći podaci o JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona

Javna zdravstvena ustanova Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti (u daljem tekstu: Zavod) osnovana je Odlukom o osnivanju Zavoda od strane Skupštine Zeničko-dobojskog kantona na redovnoj sjednici održanoj 13.10.2005. godine pod brojem: 01-37-28382/05, a koja je objavljena u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“, broj:11/05. Odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja Javne zdravstvene ustanove Kantonalni Zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona broj: 01-37-16098/12 od 20. 7. 2012. godine promijenjen je naziv ustanove u **Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona**. Istim aktom usklađena je djelatnost Zavoda, a na osnovu Odluke o klasifikaciji djelatnosti BiH („Službene novine BiH“, broj: 47/10) kojom su definisani su izvori i načini obezbjeđivanja sredstava za rad i raspolaganje viškom prihoda nad rashodima. U skladu sa pomenutom Odlukom, Zavod je izvršio usklađivanje svih općih akata ustanove. Nakon prihvaćene inicijative Zavoda, za usklađivanje člana 2. Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja Javne zdravstvene ustanove Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti, Skupština Zeničko-dobojskog kantona donijela je Odluku o izmjenama Odluke o preuzimanju prava i obaveza osnivača koje se odnose na djelatnost i naziv Ustanove, po kojoj ustanova dobiva konačan naziv Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, broj: 11/2018 od 03.8.2018. godine). Shodno donesenoj Odluci i ukazanoj potrebi za tehničkim poboljšanjem teksta Statuta, broj: 338-III-2/12 U.O od 31. 8. 2012. godine pristupilo se usklađivanju Statuta. Upravni odbor je na svojoj 15. sjednici 9. 11. 2018. godine donio odluku o usvajanju Statuta JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Ze-Do kantona na kojeg je Vlada Zeničko-dobojskog kantona je na svojoj 171. sjednici održana dana 30. 11. 2018. dala saglasnost Zaključkom broj: 02-1-17670/18 od 30. 11. 2018. godine. Upis u sudski registar izvršen je dana 5. 12. 2005. godine po brojem U/I-2193/05 od kada i počinje zvaničan rad Zavoda. U skladu sa već pomenutim, izvršena je preregistracija Zavoda u Općinskom sudu u Zenici Rješenjem o izmjenama podataka br. 043-0-Reg-12-000898 od 3. 9. 2012. godine. Shodno novoj Odluci, izvršena je i nova preregistraciji kod Općinskog suda u Zenici Rješenjem o izmjenama podataka, broj: 043-0-Reg-18-001396 od 7. 12. 2018 godine. Osnivač Zavoda je Skupština Zeničko-dobojskog kantona. Sjedište Zavoda je u Zenici, u Ulici Aska Borića 28. Identifikacioni broj Zavoda je: 4218500470003.

I 2. Interni pravni akti Zavoda

1. Statut Javne zdravstvene ustanove Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
2. Pravilnik o radu JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
3. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
4. Pravilnik o obrazovanju i usavršavanju zaposlenika JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
5. Pravilnik o javnim nabavkama Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
6. Pravilnik o zaštiti od požara;
7. Pravilnik za postupanje Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona u slučajevima diskriminacije (prevencija, zaštita i sankcije);
8. Pravilnik o zaštiti na radu;
9. Poslovnik o radu stručnog vijeća Zavoda;
10. Pravilnik za prevenciju i sprečavanje korupcije, 2020. godine;
11. Poslovnik o radu Upravnog odbora JZU Zavod za bolesti ovisnosti Ze-Do kantona;
12. Poslovnik o radu Etičkog komiteta;
13. Poslovnik o radu Komisija za lijekove;
14. Poslovnik o radu Komisije za prigovore pacijenata;
15. Poslovnik o radu Komisije za poboljšanje kvalitete i sigurnosti u zdravstvu.

I 3. Misija

JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je specijalizovana zdravstvena ustanova za pružanje usluga iz oblasti prevencije i istraživanja ovisnosti, tretmana i rehabilitacije ovisnika. U svom radu primjenjuje savremene metode u ambulantnim i stacionarnim uslovima, uz kontinuirano stručno unapređivanje, a u cilju poboljšanja i unapređenja kvalitete života stanovništva na području Zeničko-dobojskog kantona.

I 4. Vizija

Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je ustanova koja će svojim stručnim i profesionalnim pristupom prevenciji i istraživanju, tretmanu i rehabilitaciji ovisnosti prevazići kantonalne i entitetske okvire i postati regionalni centar za bolesti ovisnosti.

I 5. Cilj i strateški principi rada Zavoda

Sve aktivnosti Zavoda imaju za cilj da se unapređenjem kvaliteta zdravstvene usluge postigne što veće zadovoljstvo pacijenata i pozitivni rezultati rada i poslovanja. U Programe primarne prevencije uključiti što veći broj adolescenata i mladih ljudi sa ciljem razvijanja svijesti i otpora prema psihoaktivnim supstancama, kao i neprilagođenom i patološkom ponašanju. Permanentno unapređivati znanje zaposlenih putem programa kontinuirane interne i eksterne

edukacije sa ciljem ostvarivanja što kvalitetnije zdravstvene usluge. Iz toga proizilaze strateški principi u radu Zavoda:

- Visoki kvalitet zdravstvene usluge;
- Kontinuirana medicinska edukacija osoblja, kroz stalno stručno unapređivanje postojećih programa liječenja i uspostavljanje novih u skladu sa preporukama SZO;
- Multidisciplinarni timski pristup,
- Primarna prevencija i rano otkrivanje poremećaja;
- Monitoring i evaluacija svih segmenata rada;
- Multisektorijalna saradnja;
- Pozitivno finansijsko poslovanje;
- Medijska promocija rada ustanove.

I 6. Djelatnost Zavoda

U skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Odlukom o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 47/10), Statutom Zavoda broj: 870-15-XI/18 na koji je Skupština Zeničko-dobojskog kantona dala svoju saglasnost Zavod obavlja sljedeće djelatnosti:

- 86.10 - djelatnosti bolnica;
- 86.22 - djelatnosti specijalističke medicinske prakse;
- 86.90 - ostale djelatnosti zdravstvene zaštite;

U skladu sa naprijed navedenim zakonskim odredbama, utvrđena je djelatnost Zavoda:

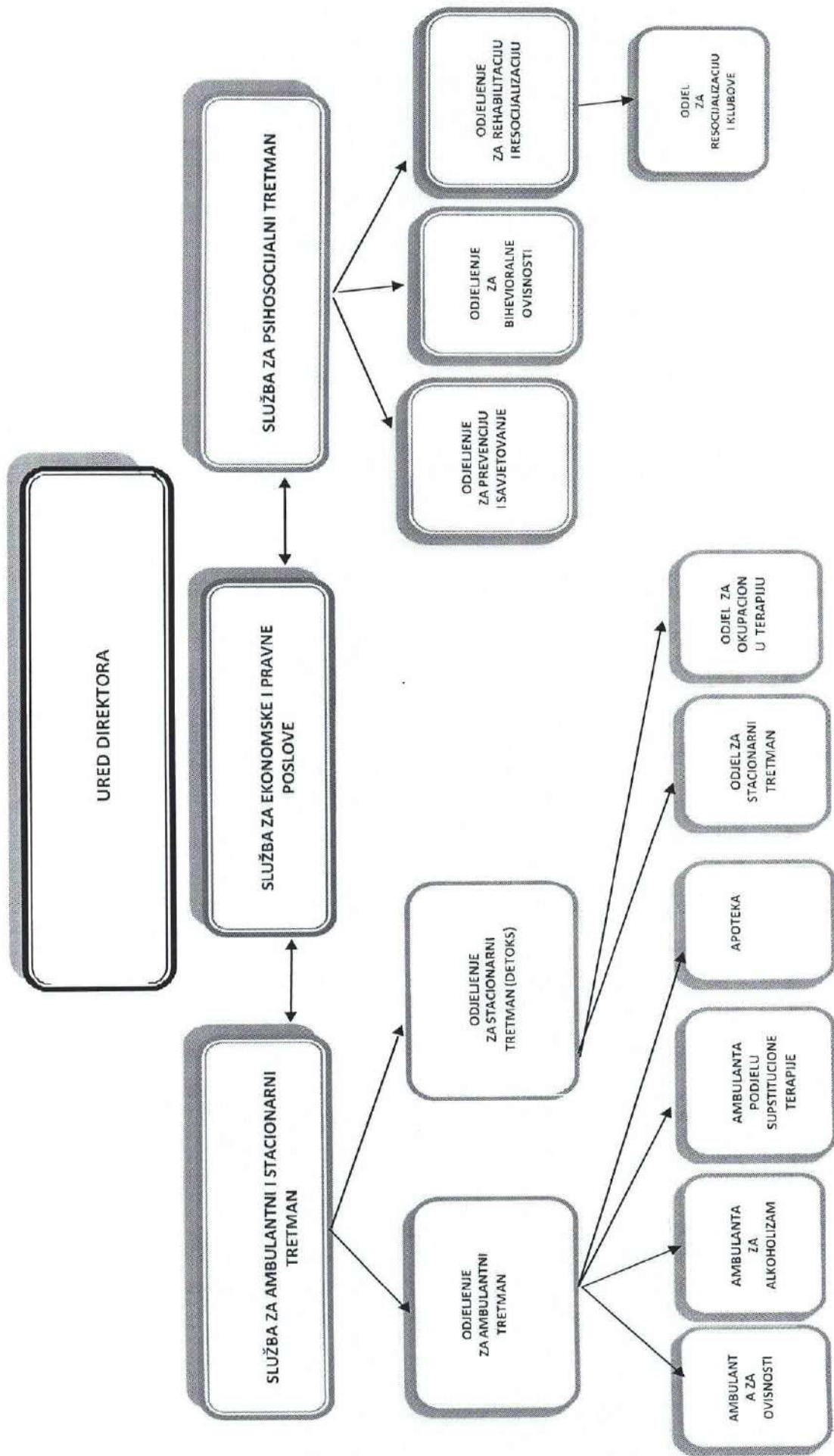
- stacionarna i ambulantno-poliklinička zdravstvena zaštita sa rehabilitacijom oboljelih ovisnika,
- planira, predlaže i provodi mjere primarne prevencije za očuvanje i unapređenje zdravlja u segmentu ovisnosti;
- dijagnostiku, terapiju, sekundarnu i tercijarnu prevenciju, rehabilitaciju i socijalnu reintegraciju ovisnika;
- provođenje programa supstitucione terapije prema standardima Svjetske zdravstvene organizacije;
- vođenje registra bolesti ovisnosti;
- ostvaruje saradnju sa zdravstvenim ustanovama svih nivoa zdravstvene zaštite;
- ostvaruje saradnje sa ustanovama koje kroz svoju djelatnost mogu biti uključene u borbu protiv bolesti ovisnosti (osnovne i srednje škole, prosvjetno-pedagoški zavodi, visokoškolske ustanove, centri za socijalni rad, nevladine organizacije, sportska udruženja, udruženje građana i roditelja);
- provodi istraživački rad i statističku obradu iz oblasti ovisnosti;
- organizuje i /ili provodi programe smanjenja štete za lica koja injektiraju droge;

- organizuje stručna savjetovanja, seminare, javne tribine, predavanja i druge aktivnosti od značaja za ostvarivanje djelatnosti Zavoda;
- provodi edukaciju medicinskog osoblja iz oblasti ovisnosti;
- provodi edukaciju medicinskih suradnika iz oblasti ovisnosti;
- izrađuje i provodi doktrinu i model u pružanju zdravstvene zaštite u oblasti ovisnosti;
- učestvuje u dopunskom stručnom osposobljavanju zdravstvenih i nezdravstvenih radnika iz svoje profesionalne oblasti;
- obavlja i druge poslove u oblasti bolesti ovisnosti u skladu sa posebnim propisima.

I 7. Organizacija i rad Zavoda

Odlukom Vlade Zeničko-dobojskog kantona o preuzimanju prava i obaveza osnivača i usklađivanju organizacije i poslovanja izvršeno je usklađivanje svih općih akata Zavoda. Zbog ukazane potrebe izvršena predložena je nova Sistematizacija i organizacija radnih mjesta Zavoda. Upravni odbor je usvojio Pravilnik nakon čega je Vlada Zeničko-dobojskog kantona dala saglasnost. Novim Pravilnikom utvrđena je unutrašnja organizacija Zavoda u čijem sastavu su sljedeće organizacione jedinice: Ured direktora i tri službe u okviru kojih su organizovane niže organizacione jedinice: odjeljenja, dnevna bolnica, ambulante, odjeli i apoteka. Novim Pravilnikom utvrđene su dvije nove organizacione jedinice: Ured direktora i Dnevna bolnica. Ured direktora u organizacijskom smislu doprinosi boljoj kontroli i uspostavljanju operativnijeg rukovođenja i nadzora nad radom organizacionih jedinica, te poboljšanju horizontalne i vertikalne koordinacije čime se postiže bolja efikasnost u rukovođenju ljudskim resursima u Zavodu. Dnevna bolnica je organizaciona jedinica koja se nalazi u okviru Službe za stacionarni tretman. Dnevna bolnica je organizovana radi novog načina tretmana bolesti ovisnosti, kojem se pristupa nakon uspješnog tretmana i izlaska pacijenata sa stacionarnog odjela (detoks) ili završenog uspješnog ambulantskog tretmana. Rad dnevne bolnice podrazumijeva i uključivanje članova porodice pacijenta u cilju uspješne reintegracije pacijenata u porodicu i društvo. Novim pravilnikom u Službi za ekonomske i pravne poslove ukinuta su odjeljenja kao organizacioni oblici i izvršena sistematizacija radnih mjesta u skladu sa potrebama Zavoda i važećim propisima. U skladu sa opštim aktima Zavoda svoju javno-zdravstvenu djelatnost obavlja putem organizacionih jedinica. Osnovne organizacione jedinice obrazuju se za vršenje poslova i zadataka, iz jedne ili više oblasti, iz djelokruga Zavoda.

Prilog: Šema organizaciono-funkcionalne strukture Zavoda, utvrđuje se na sljedeći način:

Osnovne organizacione jedinice Zavoda su: Ured direktora, Služba za ekonomske i pravne poslove, Služba za ambulantni i stacionarni tretman i Služba za psihosocijalni tretman.

Samostalne organizacione jedinice su:

Ured direktora i Služba za ekonomske i pravne poslove.

Službu za ambulantni i stacionarni tretman čine: Odjeljenje za ambulantni tretman, Odjeljenje za stacionarni tretman Detoks i Dnevna bolnica.

Odjeljenje za ambulantni tretman čine tri ambulante i to: Ambulanta za ovisnosti, Ambulanta za alkoholizam i Ambulanta za podjelu supstitucione terapije i Apoteka.

Odjeljenje za stacionarni tretman-Detoks čine dva odjela i to: Odjel za stacionarni tretman i Odjel za okupacionu terapiju.

Službu za psihosocijalni tretman čine tri odjeljenja i jedan Odjel i to: Odjeljenje za prevenciju i savjetovanje, Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti, Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju i Odjel: Centar za resocijalizaciju i klubove.

I 8. Finansiranje Zavoda

Sredstva za rad Zavod ostvaruje:

- iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona;
- ugovorom sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona;
- iz drugih izvora, na način i pod uvjetima određenim zakonom, aktom o osnivanju i statutom Zavoda.

I 9. Kadrovska struktura Zavoda

Zanimanje	Stručna sprema	Broj
Direktor- dr. medicine specijalista neuropsih.	VSS	1
Dr. medicine, specijalista neuropsihijatar	VSS	3
Diplomirana medicinska sestra	VSS prvi ciklus	1
Magistar farmacije	VSS	1
Medicinski tehničar	SSS	20
Medicinski saradnici	VSS	8
Diplomirani ekonomista	VSS	2
Diplomirani pravnik	VSS	1
Administrativni radnik	SSS	2
Administrativni radnik	VSS	1
Spremačica	NS	2
Ukupno		42

Od toga su:

- zdravstveni radnici 26 radnika ili.....61,9%

- 4
- zdravstveni saradnici..... 8 radnika ili..... 19%
 - administrativni radnici..... 6 radnika ili..... 14,2 %
 - ostali radnici 2 radnika ili.....4,7 %

Po pravilniku o unutrašnjoj organizaciji sistematizaciji radnih mjesta Javne zdravstvene ustanove Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona ukupan broj radnika je 55, a finansijsko-materijalni kao i prostorni kapacitet nam stvara okvir za trenutno zaposlenje od 42 radnika. U izvještajnom periodu, zaposlen su dvije osobe na određeno vrijeme po programu sufinansiranja Službe za zapošljavanje i to sa jedan radnik sa VSS do povratka radnice sa trudničko/porodiljskog odsustva i jedan radnik SSS medicinska sestra tehničar. Za dva radnika prestao je radni odnos zbog isteka vremena na koji je zaključen ugovor o radu i to jednom radniku sa srednjom stručnom spremom zaključno sa 02.12.2024. godinu i jednom radniku sa VSS prestao je radni odnos zaključno sa 13.11.2024. godinom, sa jednim radnikom je zaključen sporazum o prestanku ugovora o radu zaključno sa danom 11.07.2024. godine.

Ugovor o stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa zaključen je sa dva lica i to jedno lice sa VSS diplomirani pravnik i drugo lice sa SSS medicinska sestra tehničar.

Kadrovska struktura zaposlenih u Zavodu relativno je povoljna. Od ukupnog broja zaposlenih u Zavodu su tri doktora nauka, dva primarijusa, tri magistara nauka i četiri magistra struke. Također, dva radnika su u procesu doktorskih disertacija.

I 10. Radno vrijeme Zavoda

Radno vrijeme Zavoda prilagođeno je potrebama korisnika u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o radu. Radno vrijeme Zavoda je od 07,00 sati do 15,00 sati. Odjeljenje za stacionarni tretman radi 24 sata dnevno sa smjenskom organizacijom posla.

I 11. Prostor za rad Zavoda

Zavod djeluje u Zenici na tri lokacije te devet dodatnih udaljenih lokacija. Ambulantni dio je smješten u zgradi "socijalnog", stacionarni u prostorima Kantonalne bolnice (10 kreveta), a prevencija u prostoru JU Dom penzionera ZDK. Zavod mjesečno plaća zakupninu od ukupno 2.960 KM za ove prostore, a godišnje izdvajanje za najam iznosi oko 26.000 KM. Uprkos saradnji sa zdravstvenim ustanovama, zbog neadekvatnog prostora i visokih troškova najma, Zavod već godinama ističe potrebu za trajnim rješenjem. Neadekvatni uslovi rada s ranjivom populacijom, ograničenja u organizaciji rada i sigurnosni rizici dodatno naglašavaju potrebu za vlastitim prostorom. Nakon 19 godina pokušaja, krajem 2024. godine, pokrenuta je kupovina poslovnog prostora za rad Zavoda. Trenutno je u toku proces uređenja tog prostora.

Kupovina poslovnog prostora, razlozi i postupak

Sredinom 2024. godine, pokrenuta je inicijativa za rješavanje pitanja poslovnog prostora Zavoda, u cilju obezbjeđenja kvalitetnijeg pružanja zdravstvenih usluga. Upravni odbor je u više navrata razmatrao ovo pitanje i donio niz odluka, kako slijedi:

- Odluka Upravnog odbora sa 20. redovne sjednice: Na sjednici je donesena je Odluka, broj: 2-20-11/24 od 23.02.2024. godine kojom se daje podrška direktoru Zavoda za daljnje aktivnosti u pronalasku rješenja za prostorne kapacitete. Upravni odbor je zadužen da aktivno saraduje sa direktorom na pronalasku adekvatnih prostornih rješenja.
- Objava Javnog oglasa (juli 2024.): U sedmičnim novinama "Naša riječ" objavljen je Javni oglas o prodaji poslovnog objekta firme "Termomatik" d.o.o. u stečaju u vrijednosti od 600.000,00 KM. Objekat se nalazi u ulici Juraja Neidharta br. 42 u Zenici, izgrađen na k.č. 879/2, ukupne površine 513,89 m². Sastoji se od: prizemlja (153,67 m²), prvog sprata (175,50 m²) i potkrovlja (zajedničke prostorije 26,55 m², poslovni dio 158,17 m²).
- Izvještaj direktora Zavoda (juli 2024.): Direktor Zavoda je obavijestio Upravni odbor o Javnom oglasu i mogućnostima koje nudi objekat. Formirana je stručna komisija koja je obišla objekat i ocijenila da odgovara potrebama Zavoda.
- Transparentnost postupka i finansijska sredstva: Upravni odbor je naglasio važnost transparentnosti u postupku kupovine, u skladu s Planom javnih nabavki. Za kupovinu prostora predviđena su sredstva u iznosu od 750.000,00 KM, koja su akumulirana iz višegodišnjih budžeta.
- Odluka o izuzeću od Zakona o javnim nabavkama: Upravni odbor je donio Odluku, broj: 109-4-18-1/24 od 26.01.2024. godine, a kojom se odobrava izuzeće od primjene Zakona o javnim nabavkama za kupovinu objekta. Ovo izuzeće je omogućilo direktoru Zavoda da pristupi daljnjim koracima u postupku nabavke.
- Licitacija i preuzimanje objekta: Direktor Zavoda je učestvovao na licitaciji za objekat "Termomatik" d.o.o. u stečaju. Dana 18.07.2024. godine. Zavod je bio jedini ponuđač, te je licitacija uspješno završena. Po zatvaranju licitacije, direktor Zavoda je obavijestio Upravni odbor o postignutom rezultatu.
- Odluka o davanju saglasnosti za kupovinu objekta: Upravni odbor je donio Odluku broj: 184-12-IX/24 od 24.09.2024. godine, kojom se odobrava zaključivanje ugovora o kupovini objekta "Termomatik" d.o.o. u stečaju. Odluka je omogućila daljnje korake u kupovini.
- Potpisivanje ugovora: Ugovor o kupovini objekta bio je potpisan 25.09.2024. godine i notarski ovjeren. Zavod je preuzeo obaveze u vezi s plaćanjem, kao i obaveze prema novim zakonskim regulativama.

I 12. Stručna edukacija uposlenika, učešće na seminarima

Ulaganjem u edukaciju zaposlenika nastojimo osigurati kontinuitet kvaliteta i razvoja kroz usvajanje savremenih metoda i unapređenja tehnika rada. Edukacije se realiziraju kroz interne i eksterne edukativne programe. Time se doprinosi profesionalnom pojedinačnom i timskom jačanju u djelatnosti kojom se bavimo. Početkom godine je izrađen Plan edukacije osoblja, te je isti i realizovan za izvještajni period. Interna edukacija se odvija kroz organizirane interne obrade interesantnih tema sa predavanjima i radionicama u okviru Zavoda, pisanje stručnih članaka za

Biltenu Zavoda, kao i naučnoistraživačkih obrada odabranih tema. Svim uposlenicima dostupan je internet aktuelnim naučnim i stručnim radovima i informacijama. Eksterne edukacije se provode učestvovanjem svih profila uposlenika na dostupnim seminarima, simpozijima ili nekim drugim vidovima ponuđenih edukativnih vidova.

I 13. Mjere antikorupcije, sigurnosti na poslu protupožarne zaštite, FUK-a i vođenja medicinske dokumentacije

Vlada Zeničko-dobojskog kantona je na 157. redovnoj sjednici održanoj 10.06.2022. godine donijela Odluku o usvajanju Akcionog plana za provođenje Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona za period 2022-2024.godine. U izvještajnom periodu provedeno je niz aktivnosti kroz radionice, konsultacije sa javnošću, konsultacije sa kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima uprave i jedinicama lokalne samouprave, te je izrađen sveobuhvatan dokument koji predstavlja temelj za provođenje Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije u narednom periodu. Akcioni plan je izrađen na period od tri (3) godine, što je u skladu sa Uredbom o izradi strateških dokumenata Federacije BiH, a isti će se prema pomenutoj Uredbi redovno revidirati sve do zaključne godine važenja Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije ZDK, što će u konačnici učiniti proces evaluacije kvalitetnijim i sveobuhvatnijim. Akcioni plan kao operativni dokument, sadržan je od ciljeva, mjera i aktivnosti sa jasnim rokovima i zaduženijima svih subjekata koji su uključeni u borbu protiv korupcije pa tako i JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, a što je nužno za provođenje Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona.

Koordinator je u toku prvih šest mjeseci 2024. godine prošao sve potrebne edukacije, izradio tražene Izvještaje iz oblasti antikorupcije i radio druge potrebne radnje iz ove oblasti.

Usvojen je Plana integriteta JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, održana su tri radna sastanka na kojem su dogovoreni zadaci i implementacije Plana integriteta.

Odlukom Upravnog odbora iz novembra 2022. godine, direktor Zavoda imenovao povjerenika zaštite na radu, osobu zaduženu za finansijsko upravljanje i kontrolu, i administrator za medicinsku dokumentaciju, svi iz reda uposlenika. Shodno Odlukama i zadužene osobe redovno su održavale sastanke provodile propisane mjere i dostavile redovne izvještaje o poduzetim mjerama i obavljenim aktivnostima

I 14. Apoteka

Apoteka Javne zdravstvene ustanove Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-Dobojskog kantona je funkcionalna samostalna organizaciona jedinica. U izvještajnom periodu u Apoteci je pored

H

nabavke lijekova preko veletrgovništva, koje su Javnim pozivom izabrane kao najpovoljniji ponuđači, adekvatnog snabdijevanja (Službe za ambulantni i stacionarni tretman i terenskih ambulanti) i izdavanja lijekova, medicinskih sredstava i ostalih preparata za zaštitu zdravlja, kontinuirano i uredno vođena evidencija o lijekovima u skladu sa zakonskim procedurama, aktima i propisima što podrazumijeva: nabavku, način skladištenja, evidenciju rokova upotrebe i distribucije lijekova. Apoteka je također stalno na raspolaganju imala utvrđene količine esencijalnih lijekova potrebnih za redovnu jednomjesečnu zalihu, blagovremeno zbrinjavala farmaceutski otpadom. U prometu lijekovima Apoteka je poštovala cijene lijekova saglasno Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", br. 58/08), Zakonom o apotekarskoj djelatnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 40/10), kao i propisima donesenim na osnovu tih zakona, nabavljala lijekove samo od proizvođača odnosno veleprometima lijekovima koji imaju dozvolu za proizvodnju lijekova odnosno dozvolu za promet lijekovima na veliko izdatu u skladu sa Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima, nabavljala medicinska sredstva samo od proizvođača odnosno veleprometima medicinskih sredstava koji su upisani u registar kod Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH. Poseban vid nabavke je supstituciona terapija, koja se uredno in a vrijeme provodila, uz obezbijedenu stalnu rezervu lijekova radi sigurnosti u održavanju kontinuiteta u terapijskom procesu zamjenske terapije. Apoteka je vodila evidencije i dokumentaciju u skladu sa odredbama sa Zakonom o lijekovima i medicinskim sredstvima, Zakon o apotekarskoj djelatnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj 40/10), Zakonom o sprječavanju i suzbijanju zloupotrebe opojnih droga ("Službeni glasnik BiH", broj 8/06) i vodila uredno finansijsko i materijalno knjigovodstvo u skladu sa Zakon o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH 15/2021)

II SLUŽBA ZA AMBULANTNI I STACIONARNI TRETMAN

II 1. Odjeljenje za ambulantni tretman

Ambulanta Zavoda je funkcionalna jedinica od koje počinje i gdje se obavlja najveći dio terapijsko-medicinskog procesa u ustanovi. U Ambulanti se provodi dijagnostika bolesti ovisnosti, dijagnostika pratećih bolesti, terapija, pripreme za stacionarni tretman na detoksu, sekundarna prevencija i savjetovanja (roditelja, bračnih drugova, partnera i drugih saradnika u liječenju), usmjerenja u pogledu preventivnih aktivnosti (uz učešće uposlenika u izvršenju istih), usmjerenja u pogledu rehabilitacionih aktivnosti, statistička obrada, dio naučno-istraživačkog rada, dio rada na strategiji Zavoda, evaluacija ukupnog rada Zavoda.

U Ambulanti je nastao koncept rada koji daje osnovne karakteristike „Zeničkog modela“ u liječenju ovisnosti, odnosno decentralizacijskog modela. Pošto je koncizan smatramo za korisno da se navede u izvještaju.

Koncept rada Ambulante Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona

1. Nema liste čekanja.
2. Pacijent dolazi na pregled sa identifikacionim dokumentom (lična karta, pasoš). Nije neophodna ni zdravstvena knjižica u prvom susretu – u saradnji sa socijalnim radnicima reguliše se u početku liječenja.
3. Liječenje je dobrovoljno. Obavezno liječenje izvršava se samo po nalogu suda (najčešće alkoholizam).
4. Liječenje je besplatno i u okviru zdravstvenog sistema.
5. Liječenje je pristupačno ugroženoj populaciji.
6. Metadon je bio osnovni supstitucionij lijek. Suboxon (buprenorfin + nalokson) uveden je u augusta 2010., a besplatan je od februara 2011. godine.
7. Metadon se uzima pod nadzorom medicinskog osoblja (supervizirano). Suboxon se u prvoj fazi daje supervizirano, a nakon toga pod kontrolom saradnika u liječenju ili bez te kontrole.
8. Nema isključivanja pacijenata osim u slučaju nastale kontraindikacije za tretman.
9. Testiranje urina na psihoaktivne supstance sastavni je dio liječenja i obično se radi dvaput mjesečno. Pacijent može odložiti test za jedan dan.
10. Pacijent potpisuje informisani pristanak na liječenje, ranije tzv. „metadonski ugovor“.
11. Metadon i Suboxon daju ovlaštene ljekari Zavoda. Naltrekson se ne koristi rutinski za prevenciju relapsa ali je moguće uputiti pacijenta na ugradnju implantata (koji nije besplatan). Nalokson se rutinski koristi u hitnim slučajevima.
12. Terenski rad: Dostupnost pacijentima je omogućena sa pregledima i podjelom metadona na 9 punktova (Ambulanta Zavoda i Detoks u Zenici, i još sedam gradova Kantona: Breza, Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Vareš, Visoko).
13. Stabilni pacijenti dobijaju lijek za ponijeti („take home“ doze).
14. Sastavni dio rada su tzv. „prateći programi“: individualna i grupna psihoterapija, rad na prevenciji ovisnosti i rehabilitaciji ovisnika.
15. U sklopu Zavoda postoji bolnički dio sa deset kreveta za detoksikaciju – Detoks.
16. Saradnja sa terapijskim zajednicama: Uz preporuku Zavoda pacijent može dobiti finansijsku potporu na nivou kantona za smještaj u komunu.
17. Baza podataka Zavoda uključuje redovno vođenje medicinske evidencije u papirnom i elektronskom obliku (anamneza, socijalna anamneza, psihološko testiranje, fotografisanje, antropometrijski podaci, jedinstveni obrazac prijave pacijenta-Pompidu, protokoli posjeta,

uzimanja lijeka, testiranja itd.)

18. Supstitucionna terapija metadonom i Suboxonom provodi se i u Kazneno popravnom zavodu Zenica i u Kazneno popravnom zavodu Busovača, koji je poluotvorenog tipa. Detoksikacija se radi samo po izraženoj želji pacijenta, a najčešće je održavanje.
19. Sve usluge mogu se tržišno pružiti i osobama koje nisu stalno nastanjene u Zeničko-dobojskom kantonu.
20. Od 2013. godine otvorena je ambulanta za liječenje ovisnici o etanolu (alkoholizam).
23. U ambulanti za alkoholizam vrši se dijagnostika, tretman, postavljanje indikacija i priprema pacijenata za detoksikaciju, kontrola i dalje praćenje pacijenata.
24. Tretiramo pacijente sa dvojnomo dijagnozom, to jeste pacijente koji imaju primarnu psihijatrijsku dijagnozu i u svrhu samomedikacije su koristili THC, opijate ili stimulanse.
25. Također tretiramo pacijente kod kojih je jatrogeno nastala ovisnost o benzodijazepinima, hipnoticima, opijatskim analgeticima, drugim psihofarmacima.
26. Pacijenti sa akutnim psihotičnim poremećajima izazvani konzumacijom amfetamina i THC nakon otpusta sa psihijatrijske klinike KB upućuju se u našu ambulantu radi daljeg praćenja i postaju naši pacijenti.
27. Od 2020. godine otvorena je ambulanta za bihevioralne ovisnosti (patološko kockanje, ovisnost o internetu, pornografijama itd.)
28. Krajem 2020. godine u sklopu ambulante je osnovana apoteka i zaposlen je magistar farmacije.

Osnovni pokazatelji o kvantitetu i kvalitetu rada Ambulante prikazani su u elementima koji su mjerljivi, ponovljivi i mogu se numerički iskazati: broj neuropsihijatrijskih pregleda, broj pacijenata, broj novootkrivenih pacijenata, struktura pacijenata, rezultati testiranja na psihoaktivne supstance, decentralizacija i terenski rad, supstitucionna terapija, testiranje na markere hepatitisa C, B i HIV-a, rad psihologa u Ambulanti, rad socijalnog radnika u sklopu Ambulante, saradnja sa drugim odjeljenjima Zavoda, kontinuirana edukacija osoblja i učešće u međunarodnim konferencijama.

II 1.1. Broj pacijenata

Ukupan broj pacijenata

Ukupan broj **registrovanih** pacijenata u Zavodu do kraja 2024. godine je **1962** pacijenta. U **ambulantu** je tokom 2024. godine pregledano i tretirano ukupno **758** lica, od kojih je **551** pacijent **registrovan kao** ovisnika, što je za 1,3% više u odnosu na 2023. godinu, i za 3,1% manje u odnosu na 2022. godinu. Supstitucionom terapijom liječen je **331 pacijent** (244 metadonom i 87 suboxonom). Analizirajući zadnje tri godine uočavamo da je u 2023. godinu pregledano i tretirano ukupno **744 osobe** od kojih je **540** pacijenata **registrovanih** ovisnika, tokom 2022. godine

pregledano i tretirano ukupno **778** osoba, od kojih je **557** pacijenata registrovanih ovisnika, dok je 2021. godine pregledano i tretirano ukupno **745** osoba od kojih je **501** pacijent kao registrovani ovisnici. Na osnovu analize podataka moguće je konstatovati da je u posljednje tri godine broj osoba koje su se javljale u Zavod u toku kalendarske godine u prosjeku je iznosio oko 760. Od svih pacijenata koji su se javili u Zavod tokom 2024. godine bilo je **346** opijatskih ovisnika, što je za 15,6% manje nego prethodne godine (u 2023. godine na pregledu bilo je 405 opijatskih ovisnika).

Trenutno je u Zavodu na terapijskom programu **173** alkoholičara, što je za 7% više nego prethodne godine (2023. godine bilo na pregledu 161 alkoholičara), dok su ostalo druge dijagnoze.

Novoregistrirani pacijenti

Broj **novoregistriranih** pacijenata tokom 2024. godine je **106** od kojih **32** pacijenta odnosno njih **30%** su pacijenti koji su osiguranici drugih kantona/županija.

Ako posmatramo zadnje tri godine moguće je konstatovati **da raste** broj novoregistriranih pacijenata. Broj **novoregistriranih** pacijenata tokom 2023. godine bilo je **84** od kojih je **31** odnosno njih **37%** osiguranici iz drugih kantona/županija, dok je u 2022. godini broj **novoregistriranih** pacijenata bilo je **93**, od kojih je **21** odnosno **22,6%** su osiguranici drugih kantona).

Supstitucionna terapija

Supstitucionom terapijom do sada je liječeno 1016 pacijenata (939 muškaraca ili 92,4% i 77 žene ili 7,6%). Metadonom je ukupno liječeno 890 pacijenata, a suboxonom 224.

U 2024. godini Supstitucionom terapijom liječen je 331 pacijent (244 metadonom i 87 suboxonom). Supstitucionom terapijom u 2023. godini liječeno je 330 pacijenata (249 metadonom i 81 suboxonom), što je za 7,6% manje u odnosu na 2022. i 2021. godinu. Razlog za smanjenje broja pacijenata na supstitucionoj terapiji je činjenica da je određeni broj pacijenata završio program detoksikacije putem stacionarnog ili ambulatnog „skidanja“ sa zamjenske terapije. Broj novoregistriranih ovisnika je manji u odnosu na broj detoksiciranih pacijenata.

Na dan 31.12.2023. godine, na supstitucionoj terapiji bilo je 282 pacijenta (222 na metadonu i 60 na suboxonu).

Na dan 31.12.2024. godine, na supstitucionoj terapiji bilo je 268 pacijenta (215 na metadonu i 53 na suboxonu), što znači da je broj pacijenata smanjen za 5% u odnosu na prethodnu godinu.

Prevalenca

Prevalenca opijatskih ovisnika koji su na tretmanu u Zeničko-dobojskom kantonu opada i sada iznosi 0,08%, u 2020. godini je bila 0,09, a prethodnih godina 0,1 do 0,2. Po zvaničnim podacima Evropskog monitoring centra za praćenje droga prevalenca liječenih opijatskih ovisnika u zemljama jugoistočne evrope je od 0,2 do 0,3%.

Novoregistrirani opijatski ovisnici

Uočljiv je pad broja novoregistriranih opijatskih ovisnika odnosno broj pacijenata koji se liječe supstitucionom terapijom unazad pet godina. U 2024. godini bilo je 17 novoregistriranih opijatskih ovisnika, u 2023. godini 23, dok je u 2022. godini evidentirano 9 pacijenata. U 2021. godini broj je iznosio 19, a u 2020. godini evidentirano je 10 pacijenata.

Podaci su tabelarno prikazani u sljedećim tabelama.

Godina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Broj	102	112	120	108	95	58	103	93	84	106

II 1.2. Struktura novoregistriranih pacijenata tokom 2024. godine

Dijagnoza	F10	F11	F12	F13	F15	F19	F 22	F23	F 60	F63	Ukupno
2024.godine	55	19	3	3	17	0	1	2	3	3	106

Dijagnoza/godina	F10	F11	F12	F13	F15	F19	F 22	F23	F 60	F63	Ukupno
2024	55	19	3	3	17	0	1	2	3	3	106
2023	32	23	1	0	9	12		5		2	84
2022	48	9	2	1	18	5		2		8	93
2021	43	19	4	4	14	5		5		9	103
2020	34	10	4	1	4	1		2		2	58
2019	41	32	4	4	9	4		0		1	95

Ukupan broj novoregistriranih pacijenata tokom 2024. godine veći je za 21% u odnosu na 2023. godinu.

Broj novoregistriranih ovisnika o opijatima smanjen je za 26% u odnosu na 2023. godinu, što potvrđuje nastavak trenda pada opijatskih ovisnika.

Ovisnici o alkoholu: Broj novoregistriranih ovisnika o alkoholu tokom 2024. godine čini 52% ukupnog broja novoregistriranih pacijenata. U odnosu na 2023. godinu, broj ovisnika o alkoholu porastao je za 40%. Posljednjih 5-6 godina broj ovisnika o alkoholu značajno je veći u odnosu na opijatske ovisnike.

Ovisnici o stimulansima: Broj novoregistriranih pacijenata koji koriste stimulanse porastao je za 47% u odnosu na 2023. godinu. Taj broj je približan broju zabilježenom u 2022. godini, što ukazuje na stabilan trend u ovoj kategoriji.

Patološko kockanje: Broj novoregistriranih ovisnika o patološkom kockanju tokom 2024. godine ostao je sličan prošlogodišnjem. U 2023. godini evidentirana su 2 pacijenta, dok su u 2024. godini zabilježena 3 pacijenta.

Analiza podataka ukazuje na pad broja opijatskih ovisnika i porast ovisnika o alkoholu i stimulansima. Stabilan broj ovisnika o patološkom kockanju sugerirše da ovaj problem ostaje manje zastupljen u odnosu na druge vrste ovisnosti, odnosno da manji broj pacijenata traži tretman zbog ovakvih problema. Ovi podaci mogu poslužiti kao osnova za planiranje tretmana i prilagođavanje resursa potrebama različitih populacija pacijenata.

Tabela broj 5. Ukupan broj registrovanih pacijenata po dijagnozama

Dijagnoza	F10	F11	F12	F13	F15	F63	Ostale dg.	Ukupno
Br. pacijenata	577	1010	94	35	148	34	64	1962
Po procentu	29.4%	51.5%	4.8%	1.8%	7.5%	1.7%	3.3%	100%
Muško	541=94%	937=92.8%	87=92.5%	31=88.6%	128=86.5%	31=91.2%	54=84%	1809=92.2%
Žensko	36=6%	73=7.2%	7=7.5%	4=11.6%	20=13.5%	3=8.8%	10=6%	153=7.8%

U terenskim ambulantomama kontinuirano se zbrinjava oko 200 pacijenata. Trenutno je na supstituciji u terenskim ambulantomama 85 pacijenata (31,7% od ukupnog broja pacijenata).

Tokom 2023. godine, na supstituciji u terenskim ambulantomama bilo je 66 pacijenata (23% od ukupnog broja pacijenata). Na supstituciji u KPZ Zenica bila su 23 pacijenta, što čini 8,6% od ukupnog broja pacijenata.

Iako je ukupan broj pacijenata na supstituciji smanjen za 6,7% u odnosu na prethodnu godinu, broj pacijenata na supstituciji u terenskim ambulantomama na kraju 2024. godine povećan je za 22% u odnosu na 2023. godinu (85 naspram 66 pacijenata).

Vankantonalni pacijenti: Ukupno vankantonalnih pacijenata koji su pregledani tokom 2024. godine je 87 pacijenata, odnosno **11,5%** od ukupnog broja tretiranih pacijenata u 2024. godini. Ukupno vankantonalnih pacijenata koji su pregledani tokom 2023. godine je 93 pacijenata,

odnosno **12,5%** od ukupnog broja tretiranih pacijenata u 2023. godini. Broj vankantonálnih pacijenata koji su pregledani tokom 2024. godine je za 6,6% manji u odnosu na 2023.

Srednjobosanski kanton nema sistemsko rješenje za liječenje ovisnosti, pa su se pacijenti oslonili na resurse koje ima Zavod. Iz Viteza, Bugojna, Gornjeg Vakufa i Travnika kontinuirano dolaze na ambulantni tretman. Dobijaju lijek (metadon) u Zavodu i povlasticu za 6 dana, odnosno dobijaju specijalistički nalaz sa preporukom za lijek Suboxone koji se izdaje u apotekama na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja SBK.

Pacijenti u zatvoru: U 2013. godini otvorili smo ambulante u KPZ Zenica i KPZ Busovača. U KPZ Zenica trenutno imamo na supstituciji 23 pacijenta. Kontrole se u zatvoru obavljaju jednom mjesečno, a tim (ljekar i 2 tehničara) iz Zavoda odlazi na teren. Po potrebi, nove pacijente dovozi osoblje KPZ u Ambulantu Zavoda.

Struktura pacijenata po uzrastu: najstariji ima 61 godinu, najmlađi 20, a prosjek je 40 godina.

Struktura pacijenata po spolu: na supstituciji je 249 muškarca i 19 žena. U prosjeku 93% muškaraca i 7% žena.

II 1.2.1. Neuropsihijatrijski pregledi

Pacijenti su u stalnom kontaktu sa ljekarima i prosječno su na kontroli dvaput mjesečno, a mnogi i češće. Tokom 2024. godine obavljeno je ukupno **4416** pregleda, od toga **3750** u Zenici, 555 na terenu i 111 u KPZ Zenica. Tokom 2023. godine obavljeno je ukupno **3991** pregleda, od toga **3285** u Zenici, 541 na terenu i 165 u KPZ Zenica i Busovača. U 2022. godini obavljeno je ukupno **4558** od toga 3903 u Zenici a u 2021. godini **4294** pregleda. Na osnovu navedenog konstatuje se da je broj pregleda u 2024. godini veći za 9,6% ili za 425 pregleda u odnosu na 2023. godinu.

Mjesto/godina	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Zenica	5564	5087	4202	2714	3611	3903	3285	3750
Teren	857	744	759	124	518	535	541	555
KPZ Zenica	292	245	207	163	165	120	165	111
Ukupan broj	6713	6076	5168	3001	4294	4558	3991	4416
Prosječno mjesečno	560	506	430	250	358	380	332	368

Kao što je vidljivo iz gore navedene tabele, broj neuropsihijatrijskih pregleda bio je u stalnom laganom padu do 2020. godine, kada nastupa pandemija, što je dovelo do drastičnog pada broja pregleda za 55%. Nakon toga, broj pregleda raste do 2024. godine.

Broj neuropsihijatrijskih pregleda u 2024. godini veći je za 9,6% u odnosu na 2023. godinu, ali manji za 3,1% u odnosu na 2022. godinu.

Ako uporedimo broj pregleda u 2024. godini s 2020. godinom, vidimo da je broj pregleda veći za 32%.

Porast broja pregleda u 2022. do 2024. godine u odnosu na 2020. i 2021. godinu je zbog pandemije korona virusa u 2020. i 2021. godini, dok je drastičan pad broja pregleda u 2022. do 2024. godini u odnosu na 2017-2019. godinu zbog pada broja pacijenata na supstituciji. U periodu od 2017. do 2019. godine na supstitucionoj terapiji smo imali 330 do 340 pacijenata, dok je u promatranom izvještajnom periodu broj pacijenata, koji je inače dinamička kategorija, odnosno promjenjiv, prosječno oko 270 pacijenata. Razlog pada broja pacijenata na supstituciji jeste to što je broj novoregistriranih heroinskih ovisnika daleko manji unazad 5 godina u odnosu na ranije. Veći broj novoregistrovanih pacijenata su alkoholičari, konzumenti stimulativnih supstanci te kockari. Ovakvi pacijenti ne zahtijevaju česte i frekventne kontrolne preglede kao što je slučaj kod heroinskih ovisnika.

II 1.3. Testiranje na psihoaktivne supstance

II 1.3.1. Opšti podaci

Testiranje je obavezni dio supstitucionog programa i pacijenti se ne uključuju u terapiju bez laboratorijske potvrde prisustva psihoaktivnih supstanci u organizmu. Rutinska šema podrazumijeva test na 12 psihoaktivnih supstanci u prvom pregledu i nakon detoksifikacije, a skoro u svakom susretu test na opijate, amfetamin, tramadol, metadon ili buprenorfin. Uobičajeno se pacijenti testiraju dva do četiri puta mjesečno. S obzirom da su, pored heroina, najraširenije droge marihuana sa svojim derivatima, benzodijazepini, tramadol i amfetamini na teritoriji BiH, iz tog razloga često testiramo pacijenta na te supstance.

II 1.3.2. Broj testiranja i testova tokom 2023. godine

U 2024. godini ukupan broj testiranih pacijenata iznosio je 3286, dok je ukupan broj parametara na koje su pacijenti testirani iznosio 13.135. Prosječno mjesečno obavljeno je 1095 testiranja.

U 2023. godini ukupan broj testiranih pacijenata iznosio je 3026, dok je ukupan broj parametara na koje su pacijenti testirani bio 9455. Prosječno mjesečno obavljeno je 788 testiranja.

Ukupan broj testiranih pacijenata u 2024. godini veći je za 8% u odnosu na 2023. godinu, dok je ukupan broj parametara na koje su pacijenti testirani veći za 28% u odnosu na prethodnu godinu.

Stabilni pacijenti koji su više od 10 godina na zamjenskoj terapiji testirani su jednom u periodu od 6 do 12 mjeseci.

4

Tabela broj 7. Broj uradenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2024.

% poz	5,94	27,46	1,82	2,92	21,27	43,24	60,82	1,28	#DIV/0!	0,00	20,15	5,15	0,00	11,22	0,00	16,67	0,00	#DIV/0!
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Aik	PCP	FEN	KET	EDDP
Poz	172	201	12	16	454	569	371	6	0	0	265	90	0	55	0	5	0	0
Neg	2726	531	646	532	1680	747	239	461	0	85	1050	1657	2	435	78	25	25	0
Ukupno	2898	732	658	548	2134	1316	610	467	0	85	1315	1747	2	490	78	30	25	0
Ukupan broj testiranih			3286															
Ukupan broj testova			13135															

Tabela broj 8. Broj uradenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2023.

% poz	6,45	27,87	1,50	1,56	16,91	27,95	56,03	1,30	#####	0,00	16,21	4,29	#####	7,64	0,00	0,00	3,57	#####		
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Aik	PCP	FEN	KET	EDDP	Trojni	4
Poz	174	177	7	7	223	213	265	5	0	0	123	42	0	34	0	0	1	0	Desetka	397
Neg	2523	458	459	443	1096	549	208	379	0	19	636	937	0	411	13	26	27	0	Petica	327
Ukupno	2697	635	466	450	1319	762	473	384	0	19	759	979	0	445	13	26	28	0		
Ukupan broj testiranih			3026																	
Ukupan broj testova			9455																	

Tabela broj 9. Broj uradenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2022.

% poz	9,92	28,03	1,58	0,25	16,62	38,42	62,81	1,06	12,50	1,08	19,15	6,14	0,00	12,94	#####	0,00	0,00	#####
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Aik	PCP	FEN	KET	EDDP
Poz	306	169	6	1	234	302	255	4	7	2	144	55	0	62	0	0	0	0
Neg	2778	434	374	396	1174	484	151	375	49	184	608	841	1	417	0	3	2	0
Ukupno	3084	603	380	397	1408	786	406	379	56	186	752	896	1	479	0	3	2	0
Ukupan broj testiranih			3441															
Ukupan broj testova			9818															

Tabela broj 10. Broj uradenih testova i pozitivnost na psihoaktivne supstance tokom 2021.

% poz	12,18	33,62	3,08	0,25	14,88	39,77	64,23	0,66	10,00	0,82	15,94	4,01	0,00	12,57	#####	#####	#####	0,00
	OPI	THC	MDMA	COC	AMF	MTD	BZD	MET	TCA	BAR	BUP	TRA	K2	Aik	PCP	FEN	KET	EDDP
Poz	319	238	12	1	284	278	352	3	1	2	121	49	0	47	0	0	0	0
Neg	2300	470	378	393	1624	421	196	449	9	241	638	1174	8	327	0	0	0	7
Ukupno	2619	708	390	394	1908	699	548	452	10	243	759	1223	8	374	0	0	0	7
Ukupan broj testiranih			2958															
Ukupan broj testova			10335															

Tabela broj 11. Procenat pozitivnosti testova na psihoaktivne supstance tokom 2021.-2024.

God./Sups.	Opijate %	Amfetamin %	THC %	BZD %	COC %	MDMA %	Tramal %	Alkohol %
2024	5,94	21,27	27,46	60,82	2,92	1,82	5,15	11,22
2023	6,45	16,91	27,87	56,03	1,56	1,50	4,29	7,64
2022	9,92	16,62	28,03	62,81	0,25	1,58	6,14	12,94
2021	12,18	14,88	33,62	64,23	0,25	3,08	4,01	12,57

Pozitivnost na opijate: Jedan od indikatora uspješnosti rada sa heroinskim ovisnicima jest procenat pozitivnih testova na opijate kod pacijenata koji su uključeni u supstitucijski program liječenja. Tokom 2024. godine procenat pozitivnosti na opijate iznosi 5,94%, u 2023. godini

6,45%, u 2022. godini 9% a tokom 2021. godine bilo je 12%. Iz prethodno navdenog vidi se da procenat pozitivnih nalaza na opijate lagano opada.

U zadnje tri godine procenat pozitivnih testova na THC iznosi oko 30%, a na amfetamine 16%. Pozitivnost na opijate, pacijenata koji su na zamjenskoj terapiji je ispod evropskog nivoa više nego očito (evropski prosjek je preko 30%, u našem zavodu 6,45 % za 2023. godinu).

Tabela broj 11 prikazuje procenat pozitivnih testova na različite psihoaktivne supstance tokom četiri godine (2021-2024). Supstance obuhvaćene analizom su: **Opijati**, **Amfetamin**, **THC** (tetrahidrokanabinol), **BZD** (benzodiazepini), **COC** (kokain), **MDMA** (3,4-metilendioximetamfetamin), **Tramal** (tramadol) i **Alkohol**.

Opijati: Postoji kontinuirani pad u procentu pozitivnih testova sa 12,18% u 2021. na 5,94% u 2024. kao mo **moćući uzroci su:** poboljšana regulacija i kontrola upotrebe opijata, povećana dostupnost tretmana za zavisnost od opijata, Smanjena dostupnost ilegalnih opijata na tržištu.

Amfetamin: Jasan porast sa 14,88% u 2021. godini na 21,27% u 2024. godini. Kao **moćući uzroci su:** povećana dostupnost i popularnost amfetamina, promjene u preferencijama korisnika droga, nedovoljna prevencija i edukacija o rizicima korištenja amfetamina.

THC (Tetrahidrokanabinol): Postepani pad sa 33,62% u 2021. godini na 27,46% u 2024. godini. Kao **moćući uzroci su:** povećana svijest o zdravstvenim rizicima povezanim s konzumacijom THC-a, promjene u obrascima korištenja droga, gdje korisnici prelaze na druge supstance.

BZD (Benzodiazepini): Blagi pad sa 64,23% u 2021. godini na 60,82% u 2024. godini. uz povremene fluktuacije. Kao **moćući uzroci su:** stroža regulacija i kontrola propisivanja benzodiazepina, povećana svijest o rizicima dugotrajne upotrebe BZD-a. Alternativni tretmani za anksiozne poremećaje smanjuju potrebu za BZD-om.

COC (Kokain): Značajan porast sa 0,25% u 2021. godini na 2,92% u 2024. godini. Kao **moćući uzroci su:** Povećana dostupnost kokaina na tržištu, rast tražnje za stimulansima u određenim populacijama, nedovoljna efikasnost preventivnih mjera protiv kokaina.

MDMA (3,4-Metilendioximetamfetamin): Opšti pad sa 3,08% u 2021. godini na 1,82% u 2024. godini, uz kratkoročne fluktuacije. Kao **moćući uzroci su:** smanjena popularnost MDMA-a među korisnicima, povećana dostupnost drugih stimulansa koji zamjenjuju MDMA. efikasnije preventivne kampanje usmjerene na MDMA.

Tramal (tramadol): Fluktuirajući trend sa blagim povećanjem ukupnog procenta sa 4,01% u 2021. godini na 5,15% u 2024. godini. Kao **moćući uzroci su:** Povećana upotreba tramadola kao

legalne alternative ilegalnim opijatima, nedovoljna regulacija upotrebe tramadola, povećana svijest o tramadolu kao sredstva za samoliječenje bolova.

Alkohol: Fluktuacije sa blago rastućim trendom sa 12,57% u 2021. na 11,22% u 2024, uz opadanje u 2023. (7,64%). Kao **moгуći uzroci su:** promjene u zakonodavstvu i regulaciji prodaje alkohola, povećana svijest o zdravstvenim rizicima povezanih s konzumacijom alkohola, socio-ekonomski faktori koji utječu na potrošnju alkohola.

Ukupni Trendovi i interpretacija

- **Povećanje upotrebe stimulansa:** Amfetamin i kokain pokazuju značajan porast u procentu pozitivnih testova, što može ukazivati na rastuću popularnost stimulansa i potrebu za pojačanim preventivnim mjerama.
- **Smanjenje upotrebe opijata i THC-a:** Ovi trendovi mogu reflektovati uspješne strategije prevencije i tretmana za ovisnost, ali također mogu biti rezultat promjena u preferencijama korisnika.
- **Stabilnost i blage promjene za benzodijazepine, tramadol i alkohol:** Ove supstance pokazuju relativnu stabilnost sa blago rastućim trendovima, što zahtijeva kontinuirano praćenje i eventualno prilagođavanje preventivnih mjera.

Analiza Tabele broj 11. pokazuje promjenjive trendove u upotrebi različitih psihoaktivnih supstanci tokom 2021.-2024. godine. Dok se upotreba opijata i THC-a smanjuje, upotreba amfetamina i kokaina značajno raste, što zahtijeva hitnu pažnju i akciju. Stabilnost ili blagi porast u upotrebi benzodiazepina, tramadola i alkohola također naglašava potrebu za kontinuiranim praćenjem i prilagođavanjem preventivnih mjera. Kao i do sada ključni fokus treba nastaviti na intenziviranju preventivnih i tretmanskih programa za supstance koje pokazuju rastući trend, uz održavanje i unapređenje postojećih strategija za smanjenje upotrebe drugih supstanci. Iz nevedenih podataka moguće je konstatovati da je potrebno nastaviti i intenzivirati pažnju **na rastuće supstance (Amfetamin i Kokain)** u cilju intenziviranja preventivne kampanje usmjerene na smanjenje upotrebe ovih stimulansa i nastojanjeu adekvatnije dostupnosti tretmana za ovisnike o amfetaminu i kokainu. Važno je nastaviti **sa praćenjem, održavanju i unapređenju postojećih mjera** (Opijati i THC) kroz razvijanje i implementaciju strategija koje doprinose smanjenju upotrebe ovih supstanci, uključujući regulaciju, obrazovanje i tretmane za ovisnost. Podaci upućuju na značaj **regulacija i edukacija za BZD, tramadol i alkohol** (BZD i tramadol) jer iskustva u dosadašnjem radu upućuju na zaključak da implementacija i strože kontrole propisivanja i promovirati alternativne tretmane za anksiozne poremećaje i bol, te kampanjame u cilju podizanja svijesti o rizicima konzumacije alkohola, posebno u kontekstu mentalnog zdravlja daju značajan doprinos prevenciji bolesti ovisnosti i u cilju **poboljšanja sistemskih mjera kroz analizu izvještaja posebno je vidljiv značaj** monitoringa i evaluacije u cilju

uspostavite efikasnog sistema za kontinuirano praćenje upotrebe psihoaktivnih supstanci kako bi se brzo reagovalo na promjene u trendovima, ali i multidisciplinarnog pristupa što uključuje različite sektore (zdravstvo, obrazovanje, socijalni rad) u borbi protiv zloupotrebe droga; te posebno longitudinalnim promatranjem stanja ovisnosti zaključuje se kao je multidisciplinarna i multisektorska saradnja ključna za prevenciju i tretman ovisnosti.

II 1.4. Decentralizacijski model rada u Zavodu

Specifičnost rada našeg Zavoda je decentralizacijski model, odnosno pružanje usluga po općinama Zeničko-dobojskog kantona. Pregledi pacijenata, testiranja i podjela supstitucione terapije obavlja se u osam ambulanti i samo izuzetno na Detoksu, što praktično čini 9 punktova za preglede i podjelu supstitucione terapije. Metadonske ambulante rade u Zenici, Visokom, Brezi, Kaknju, Varešu, Doboju-Jugu, Tešnju i Maglaju. Također, imamo dvije ambulante u KPZ Zenica i Busovača gdje se obavljaju mjesečni kontrolni pregledi i vrši podjela supstitucione terapije. Sa ovakvim radom na terenu, Zavod je jedina ustanova u BiH koja je načinila decentralizaciju prijema i pregleda pacijenata, kao i distribuciji supstitucione terapije. Jedina smo ustanova koja omogućava pacijentu da u svojoj općini/gradu ima kompletnu medicinsku uslugu ove vrste. U tu svrhu obavlja se ogroman terenski rad. Svakog utorka jedan tim sa ljekarom neuropsihijatom i dva medicinska tehničara ide službenim autom u tri grada kantona. Četvrtkom (ili nekad drugim danom u sedmici), odlazi drugi tim sa psihologom, socijalnim radnikom i glavnim medicinskim tehničarom u pružanju usluga iz svog djelokruga rada. Treći tim koji pripada primarnoj prevenciji, obilazi teren baveći se prevencijom bolesti ovisnosti koja je bila u godini pandemije reducirana.

II 1.5. Supstituciona terapija

Supstitucionom terapijom do sada je liječeno 1016 pacijenata (939 muškaraca ili 92,4% i 77 žene ili 7,6%). Metadonom ukupno liječeno 890 pacijenata i suboxonom 224. U 2024. godini liječen je 331 pacijent (244 metadonom i 87 suboxonom). Supstitucionom terapijom u 2023. godini liječeno je 330 pacijenata (249 metadonom i 81 suboxonom), što je za 7,6% manje u odnosu na 2022. i 2021. godinu. Razlog za smanjenje broja pacijenata na supstitucionoj terapiji je taj što je određeni broj pacijenata završio program detoksifikacije putem stacionarnog ili ambulatnog skidanja sa zamjenske terapije. Broj novoregistrovanih ovisnika je manji u odnosu na broj detoksificiranih pacijenata.

Grad/g odina	Zenica	Tešanj	Doboj-jug	Maglaj	Visoko	Kakanj	Breza	Vareš	KPZ
2024.	183	20	1	3	17	10	11	0	23
2023.	191	23	2	3	17	9	12	0	25

II 1.5.1. Metadonska terapija

Usluge davanja metadona

U toku 2024. godine je na 10 punktova pojedinačno izdato **68966** doza lijeka rastvorenog u soku. Od toga je izdato **48501** doza u Zenici (Ambulanta), na Detoxu **1756**, a ostalo na terenskim ambulantomama. U toku 2023. godine je na 10 punktova pojedinačno izdato **73868** doza lijeka rastvorenog u soku. Od toga je izdato **50512** doza u Zenici (Ambulanta), na Detoxu **1790**, a ostalo na terenskim ambulantomama. U toku 2022. godine je na 10 punktova pojedinačno izdato **69485** doza lijeka rastvorenog u soku. Od toga je izdato **47435** doza u Zenici (Ambulanta), na Detoxu **1349**, a ostalo na terenu.

Svaka ova usluga podrazumijeva kontakt sa pacijentom i niz radnji u vezi sa pripremom, izdavanjem, registracijom i potpisom pacijenta, te obradom podataka. Iz navedenog je vidljivo da je broj usluge približan nivou iz prethodne godine.

Broj izdatih doza je za 6% veći u odnosu na prethodnu 2022. godinu. Razlog je variranje broja pacijenata na supstitucionoj terapiji metadonom.

Tabela broj 13. Broj usluga na metadonskoj terapiji po punktovima u 2024. godini

Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec											
Januar	4238	164	90	527	186	224	62	481	19	93	6084
Februar	3877	157	87	493	174	251	58	472	25	135	5729
Mart	4134	158	97	527	186	248	62	513	/	115	6040
April	3967	166	100	487	180	240	60	508	/	/	5708
Maj	4010	125	93	465	186	248	62	525	/	/	5714
Juni	3929	172	90	423	180	240	40	479	/	/	5553
Juli	4088	189	80	448	186	240	31	496	/	/	5758
August	4138	168	62	465	186	275	31	469	/	/	5794
Septembar	3982	134	66	450	181	269	30	477	/	/	5589
Oktober	4134	119	83	465	186	279	31	506	/	/	5803
Novembar	3925	90	58	450	174	270	30	490	/	/	5487
Decembar	4079	114	88	444	205	250	31	496	/	/	5707
UKUPNO	48501	1756	994	5644	2210	3034	528	5912	44	343	68966

h

Tabela broj 14. Broj usluga na metadonskoj terapiji po punktovima u 2023. godini

	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Dobož-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busovača	UKUPNO
Mjesec	Januar	4301	134	93	561	309	272	62	558	31	31	6352
	Februar	3790	154	84	514	280	252	56	496	28	23	5677
	Mart	4183	139	79	550	310	288	62	505	20	74	6210
	April	4195	113	90	540	300	286	60	488	/	60	6132
	Maj	4343	127	93	558	308	275	62	494	/	72	6332
	Juni	4219	178	82	527	300	240	60	498	/	84	6188
	Juli	4330	154	62	535	313	248	59	513	/	93	6307
	August	4319	138	85	558	290	248	48	496	/	93	6275
	Septembar	4207	199	90	540	220	212	60	481	/	88	6097
	Oktoibar	4306	139	92	580	210	248	62	510	/	80	6227
	Novembar	4111	152	90	550	213	237	60	485	/	74	5972
	Decembar	4208	163	91	557	214	232	61	492		81	6099
	UKUPNO	50512	1790	1031	6570	3267	3038	712	6016	79	853	73868

Tabela broj 15. Broj usluga na metadonskoj terapiji po punktovima u 2022. godini

Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Dob. Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busovača	UKUPNO
Januar	4534	93	65	524	284	252	93	557	62	155	6619
Februar	4096	66	84	458	252	223	84	504	28	140	5935
Mart	4500	121	70	504	258	245	93	558	31	111	6491
April	4325	110	83	526	267	266	78	540	30	62	6287
Maj	4335	191	93	558	260	278	89	558	0	92	6454
Juni	4145	97	87	539	240	270	90	524	14	94	6100
Juli	4426	134	93	523	279	278	93	536	31	91	6484
August	4384	175	93	556	248	279	93	550	28	68	6474
Septembar	4167	195	90	559	240	252	86	540	0	81	6210
Oktoibar	4328	103	93	558	248	255	83	557	9	85	6319
Novembar	4195	64	90	540	265	263	67	538	30	60	6112
Decembar	4312	123	86	531	258	260	86	542	24	94	6317
UKUPNO	4745	1349	941	5845	2841	2861	949	5962	263	1039	69485

Tabela broj 16. Broj usluga na metadonskoj terapiji po godinama

Godina	2022.	2023.	2024.
Broj usluga	69485	73868	68966

Tabela broj 16. prikazuje broj usluga izdavanja metadona tokom posljednje tri godine. Analizom ovih podataka mogu se identificirati trendovi i promjene u pružanju terapije metadonom:

Trend u broju usluga 2022. godina: Zabilježeno je ukupno **69.485** usluga izdavanja metadona;
2023. godina: Broj usluga porastao je na **73.868**, što predstavlja povećanje od **4.383** usluge ili

približno **6,3%** u odnosu na prethodnu godinu. Tokom **2024. godine** zabilježeno je smanjenje na **68.966 usluga**, što je smanjenje od **4.902 usluge** ili približno **6,6%** u odnosu na 2023. godinu.

Rast broja usluga **između 2022. i 2023. godine** može ukazivati na povećanje broja pacijenata uključenih u metadonsku terapiju, bolju dostupnost ili pridržavanje pacijenata terapiji. Pad broja usluga **u 2024. godini** može biti rezultat smanjenja broja pacijenata na terapiji, manje redovnog uzimanja terapije. Tokom tri godine prosječan broj usluga izdavanja metadona iznosi približno **70.773 usluge godišnje**, s blagim oscilacijama.

Potrošnja metadona

U 2024. godini potrošeno je 503193 mililitara metadona do j u 2023. godini potrošeno 543273 mililitara metadona.

	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	CPZ Busovač	UKUPNO
Mjesec	Januar	31158,5	665,5	323	4661	975	1324,5	272	4390	139	651	44559,5
	Februar	31598,5	604	302,5	4037,5	854	1258	224	3838	175	574,5	43466
	Mart	27740,5	662,5	346,5	3948	826	1188,5	224	3789	/	271	38996
	April	32206	809,5	372,5	4562	1004,5	1389,5	280	4630,5	/	/	45254,5
	Maj	31596,5	589	278	3675	840	1301	224	3936,5	/	/	42440
	Juni	27474	1132,5	282	3248	805	1204	98	3645	/	/	37888,5
	Juli	31198	1085,5	264,5	4068	962,5	1327	70	4418,5	/	/	43394
	August	31222,5	789,5	154	3475	826	1347	56	3503	/	/	41373
	Septembar	29988,5	583,5	178,5	3418	796,5	1342,5	56	3591	/	/	39954,5
	Oktober	31719,5	516	186,5	4133	952	1434	52,5	4216,5	/	/	43210
	Novembar	29100	528,5	148,5	3502	780	1382,5	42	3567	/	/	39050,5
	Decembar	32309,5	389,5	245,5	3898	1237,5	1379,5	38,5	4108,5	/	/	43606,5
	UKUPNO	367312	8355,5	3082	46625,5	10859	15878	1637	47633,5	314	1496,5	503193

	Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	CPZ Busovač	UKUPNO
Mjesec	Januar	31957,5	610,5	397	4756,5	1890	1529	272	4724,5	90	336	46563
	Februar	30372,5	551,5	371,5	3988,5	1646	1393,5	224	3990	84	345,5	42967
	Mart	32489,5	559,5	360,5	3962	1678,5	1583,5	224	3734	54	606,5	45252
	April	30604	508	399,5	4055	1702,5	1683,5	232	3910,5	/	510	43605
	Maj	33129	590,5	427	4559,5	1943	1710	272	4389	/	640	47660
	Juni	32549	884	322	3993,5	1689	1565	224	4034	/	778	46038,5
	Juli	32025,5	801	154	3963	1682,5	1464	224	3827,5	/	798	44939,5
	August	33217,5	734	293,5	4709,5	1846	1683	172	4568,5	/	652,5	47876,5
	Septembar	31383,5	753	329	4179,5	1140,5	1366	248	3865	/	514,5	43779
	Oktober	32499	575	326,5	5163,5	1117	1615	280	4637	/	515	46728
	Novembar	31265,5	615,5	344	4236,5	939	1376	224	3827	/	447	43274,5
	Decembar	31716	648	333	4526	1065	1452	251	4110	/	489	44590
	UKUPNO	383208,5	7830,5	4057,5	52093	18339	18420,5	2847	49617	228	6632	543273

Grad	Zenica	Detox	Vareš	Visoko	Breza	Kakanj	Doboj-Jug	Tešanj	Maglaj	KPZ Busovača	UKUPNO
Januar	30767,5	394	422	3769,5	1404	1226	420	3764	599	726	43492
Februar	29850,5	358,5	451,5	3619,5	1390	1204	435	3894,5	308	710,5	42222
Mart	33048,5	688	204	4147	1612,5	1386,5	510	4549	351	392	46888,5
April	32791,5	563,5	255,5	3839,5	1534,5	1489,5	338	3924,5	300,5	233,5	45270,5
Maj	30396,5	910	259	3745	1220	1393	495	4566	/	484	43468,5
Juni	31043,5	445	246,5	4320,5	1424	1590	420	3728	28	482,5	43728
Juli	31685,5	762,5	255,5	3636	1194	1514,5	420	3835,5	62	459,5	43825
August	33477	1011	366	4475	1497	1738,5	525	4726	71	256	48142,5
Septembar	32341,5	990,5	291,5	3981	1253,5	1469,5	371	3966	/	305	44969,5
Oktoibar	31793	458,5	320	3968	1272,5	1377	371	4005,5	39	373	43977,5
Novembar	32168	376,5	368	4726,5	1678,5	1608	329	4944	93	288	46579,5
Decembar	33884	825,5	410	4295,5	1665	1608	232	4264	99	288,5	47571,5
UKUPNO	383247	7783,5	3849,5	48523	17145,5	17604,5	4866	50167	1950,5	4998,5	540135

Godina	2022.	2023.	2024.
Potrošnja	540135	543273	503193

Tabela broj 20. prikazuje godišnju potrošnju metadona u mililitrima tokom tri godine. Analizom ovih podataka moguće je uočiti trendove u ukupnoj potrošnji metadona:

Potrošnja po godinama:

- **2022. godina:** Zabilježena je potrošnja od **540.135 ml** metadona.
- **2023. godina:** Potrošnja je porasla na **543.273 ml**, što predstavlja povećanje od **3.138 ml** ili približno **0,58%** u odnosu na prethodnu godinu. U **2024. godini** potrošnja je smanjena na **503.193 ml**, što je smanjenje od **40.080 ml** ili približno **7,4%** u odnosu na 2023. godinu.

Trend potrošnje:

Blagi porast u 2023. godini ukazuje na moguće povećanje broja pacijenata na terapiji ili povećanje dnevne doze metadona kod pojedinih pacijenata.

Značajno smanjenje u 2024. godini ukazuje na smanjenje ukupnog broja pacijenata na metadonskoj terapiji (kako sugerišu podaci o broju usluga) takode i smanjenjem prosječne dnevne doze metadona od 70 mg/dan na 68,7 mg/dan.

Tokom analiziranog perioda prosječna godišnja potrošnja metadona iznosi **528.200 ml**. Ili **528 litara** na godišnjem novou.

Povezanost sa brojem usluga izdavanja metadona (Tabela 15) pokazuje konzistentan trend, gdje je pad potrošnje metadona u 2024. godini u korelaciji s padom broja usluga u istoj godini.

Doze: Srednja doza metadona u izvještajnom periodu bila je 68,7mg/dan, u 2023. godini bila je 70 mg/dan, dok je u 2022. godini iznosila 73 mg/dan. Srednja doza metadona u proteklim godinama nije pokazivala statistički značajne izmjene i kretala se oko 70 mg/dan.

II 1.5.2. Terapija Suboxonom

Od 2013. godine u Zavodu se uvodi novi lijek u tretmanu opijatske ovisnosti, a to je Suboxon (Buprenorfin/Naloxon). Terapija Suboxonom se na početku administracije, odnosno, prve 2-4 sedmice davanja, daje supervizirano u ustanovi. Nakon postizanja sigurnosti i stabilizacije pacijenata, koji pokazuje motivaciju i dobar uvid u svoje stanje, suboxon se daje za „ponijeti kući“. Nastavljaju se dogovoreni kontrolni pregledi i testiranja na opijate u Zavodu za 7-14 dana. Ukoliko je pacijent pozitivan na opijate vraća se na supervizirano davanje lijeka u Zavodu ili se pravi transfer na metadon. Naše iskustvo sa ovim lijekom je pokazalo da nema prednosti nad metadonom i svaki lijek ima svoju indikaciju.

Doze: Srednja doza Buprenorfin/Naloxon u izvještajnom periodu bila je 7,05 mg/dan, srednja doza Buprenorfin/Naloxon u 2023. godini je bila 7,01 mg/dan, a u 2022. godini je iznosila 6,95 mg/dan dok je u 2021. 6,75 mg/dan. Prosječna doza Buprenorfin/Naloxon unazad 4 godine konstantno je oko 7 mg/dan.

Usluga izdavanja Suboxona

U toku 2024. godine u Zavodu je izdato **20225** pojedinačnih doza suboxona.

Tabela broj 21. Broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji u 2024. godini								
	Grad	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	Visoko	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec	Januar	1543	91	/	/	31	62	1727
	Februar	1547	69	/	/	28	8	1652
	Mart	1569	90	/	/	26	/	1685
	April	1464	91	/	/	26	/	1581
	Maj	1510	110	/	/	31	/	1651
	Juni	1516	90	/	/	26	/	1632
	Juli	1663	121	/	/	30	/	1814
	August	1694	94	/	/	26	/	1814
	Septembar	1594	90	/	/	30	/	1714
	Oktobar	1517	93	/	/	31	/	1641
	Novembar	1484	90	/	/	30	/	1604
	Decembar	1569	118	/	/	23	/	1710
	UKUPNO	18670	1147	0	0	338	70	20225

Tabela broj 22. Broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji u 2023. godini

	Grad	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	Visoko	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec	Januar	1570	49	/	/	14	62	1695
	Februar	1440	42	/	/	26	56	1564
	Mart	1623	35	/	/	31	62	1751
	April	1547	37	/	/	30	78	1692
	Maj	1567	65	/	/	30	93	1755
	Juni	1467	39	/	/	30	90	1626
	Juli	1544	31	/	/	31	93	1699
	August	1559	38	/	/	31	83	1711
	Septembar	1554	37	/	/	30	30	1651
	Oktobar	1622	31	/	/	31	54	1738
	Novembar	1596	31	/	/	30	53	1710
	Decembar	1590	33	/	/	30	46	1699
	UKUPNO	18679	468	0	0	344	800	20291

Tabela broj 23. Broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji u 2022. godini

	Grad	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	KPZ Busovača	UKUPNO
	Januar	1660	39	0	31	31	1761
	Februar	1499	57	0	52	28	1636
	Mart	1655	25	0	79	31	1790
	April	1619	57	0	1	30	1707
	Maj	1645	55	0	26	31	1757
	Juni	1517	38	0	29	30	1614
	Juli	1551	46	0	31	31	1659
	August	1612	40	0	30	34	1716
	Septembar	1500	17	0	27	60	1604
	Oktobar	1508	57	0	31	62	1658
	Novembar	1455	44	0	30	46	1575
	Decembar	1565	43	0	33	37	1679
	UKUPNO	17221	475	0	367	414	20156

Tabela broj 24. Broj pruženih usluga na suboxonskoj terapiji u 2021. godini

Mjesec	Zenica	Detoks	KPZ Busovača	Ukupno
Januar	1815	0	0	1815
Februar	1630	0	0	1630
Mart	1778	5	1	1784
April	1754	0	0	1754
Maj	1820	1	0	1821
Juni	1748	11	0	1759
Juli	1885	66	0	1951
Avgust	1787	4	0	1791
Septembar	1788	0	0	1788
Oktombar	1788	0	0	1788
Novembar	1788	0	0	1788
Decembar	1788	0	0	1788
UKUPNO	21370	87	1	21458

h

Godina	2021.	2022.	2023.	2024.
Broj usluga	21458	20156	20291	20225

Podaci iz Tabele 25. prikazuju broj pruženih usluga na suboksonskoj terapiji tokom četiri uzastopne godine: **2021. godina:** 21.458 usluga, **2022. godina:** 20.156 usluga, što predstavlja pad od 6% u odnosu na prethodnu godinu (smanjenje za 1.302 usluge). **2023. godina:** 20.291 usluga, što ukazuje na blagi porast od 0,7% u poređenju s 2022. godinom (povećanje za 135 usluga). **2024. godina:** 20.225 usluga, što predstavlja neznatno smanjenje od 0,3% u odnosu na 2023. godinu (pad za 66 usluga). Ukupan broj usluga pokazuje blagi opadajući trend od 2021. do 2024. godine, s ukupnim smanjenjem od 1.233 usluge (5,7%). Najveći pad zabilježen je između 2021. i 2022. godine, dok su u narednim godinama promjene minimalne. **Zaključak:** Broj pruženih usluga na suboksonskom terapiji ostao je relativno stabilan od 2022. do 2024. godine, uz blage fluktuacije. Ipak, u poređenju s 2021. godinom, primjetno je smanjenje, što može ukazivati na promjene u broju pacijenata.

Potrošnja Suboxona

U toku 2024. godine u Zavodu je potrošeno **140136** mg suboxona.

	Grad	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	Visoko	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec	Januar	10376	481	/	/	272	496	11625
	Februar	11392	427	/	/	216	64	12099
	Mart	10110	747	/	/	176	/	11033
	April	11778	568	/	/	224	/	12570
	Maj	10625	732	/	/	248	/	11605
	Juni	9954	616	/	/	192	/	10762
	Juli	11541	794	/	/	240	/	12575
	August	11374	632	/	/	216	/	12222
	Septembar	10634	728	/	/	232	/	11594
	Oktobar	10864	560	/	/	248	/	11672
	Novembar	9664	560	/	/	248	/	10472
	Decembar	11022	736	/	/	176	/	11934
	UKUPNO	129334	7581	0	0	2688	560	140163

Tabela broj 27. Utrošak suboxona po mjesecima i punktovima u 2023. godini u mg.

	Grad	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	Visoko	KPZ Busova	UKUPNO
Mjesec	Januar	10258	356	/	/	112	344	11070
	Februar	10550	265	/	/	216	424	11455
	Mart	10568	252	/	/	256	426	11502
	April	10434	392	/	/	240	362	11428
	Maj	11376	348	/	/	224	372	12320
	Juni	11226	260	/	/	256	376	12118
	Juli	10376	224	/	/	232	450	11282
	August	10990	280	/	/	248	484	12002
	Septembar	10632	280	/	/	248	120	11280
	Oktoabar	11335	336	/	/	240	308	12219
	Novembar	11800	226	/	/	240	332	12598
	Decembar	11255	281	/	/	243	253	12032
	UKUPNO	130800	3500	0	0	2755	4251	141306

Tabela broj 28. Utrošak suboxona po mjesecima i punktovima u 2022. godini u mg.

	Grad	Zenica	Detox	Doboj Jug	Tešanj	KPZ Busovača	UKUPNO
Mjesec	Januar	10460	298	0	112	248	11118
	Februar	10089	414	0	196	224	10923
	Mart	11382	230	0	476	248	12336
	April	10766	440	0	40	240	11486
	Maj	10983	307	0	92	248	11630
	Juni	10464	288	0	132	240	11124
	Juli	9798	344	0	112	248	10502
	August	11251	248	0	190	272	11961
	Septembar	10319	112	0	168	480	11079
	Oktoabar	9570	488	0	168	496	10722
	Novembar	10562	277	0	204	368	11411
	Decembar	11200	224	0	42	220	11686
	UKUPNO	126844	3670	0	1932	3532	135978

Tabela broj 29. Utrošak suboxona u mg. U protekle 4 godine

Godina	2024	2023	2022	2021	2020
Izdatog suboxona u mg	140163	141306	124292	143538	138961

Podaci iz Tabele 29. prikazuju količinu izdatog suboksona u miligramima u periodu od 2020. do 2024. godine: 2020. godina: 138.961 mg, 2021. godina: 143.538 mg (+3,3% u odnosu na 2020. godinu, povećanje za 4.577 mg), 2022. godina: 124.292 mg (-13,4% u odnosu na 2021. godinu, smanjenje za 19.246 mg), 2023. godina: 141.306 mg (+13,7% u odnosu na 2022. godinu, povećanje za 17.014 mg), 2024. godina: 140.163 mg (-0,8% u odnosu na 2023. godinu, smanjenje za 1.143 mg)

Trendovi: Promjenljiv obrazac: Utrošak suboksona pokazuje varijacije tokom analiziranog perioda: Najveći pad zabilježen je između 2021. i 2022. godine (-13,4%), Nakon tog pada, dolazi

do oporavka u 2023. godini (+13,7%). Između 2023. i 2024. godine, potrošnja je zadržala relativno stabilan nivo, sa blagim padom od 0,8%. Najveći utrošak suboksona zabilježen je 2021. godine (143.538 mg), dok je najmanji bio 2022. godine (124.292 mg). Potrošnja suboksona oscilira tokom godina, s izraženim padom u 2022. godini, nakon čega slijedi stabilizacija. Ove promjene mogu ukazivati na faktore poput promjene u broju pacijenata na terapiji, drugačijeg pristupa liječenju, dostupnosti suboksona ili pridržavanja terapijskih protokola. Stabilizacija u 2023. i 2024. godini ukazuje na uspostavljanje ravnoteže u izdavanju terapije.

II 1.6. Testiranje na markere hepatita B, C i HIV-a

Zarazne bolesti poput hepatitisa C i HIV-a neraskidivo su povezane s bolestima ovisnosti o heroinu, prvenstveno zbog visokorizičnih ponašanja povezanih s intravenskom upotrebom droga. Korištenje zajedničkih igala i pribora za injektiranje predstavlja glavni put prijenosa ovih infekcija među ovisnicima. Uz to, socijalne i ekonomske okolnosti često otežavaju pristup prevenciji, ranoj dijagnostici i liječenju ovih bolesti. Integrisani pristup liječenju ovisnosti i zaraznih bolesti, koji uključuje edukaciju, motivaciju pacijenata za testiranje i saradnju s relevantnim zdravstvenim ustanovama, ključan je za smanjenje zdravstvenih rizika i poboljšanje ishoda liječenja u ovoj populaciji. Svi novoregistrovani pacijenti upućuju se na Infektivnu kliniku radi testiranja na hepatitis B, hepatitis C i HIV. Također, jednom godišnje ekipa s Infektivne klinike dolazi u našu ustanovu kako bi obavila retestiranje pacijenata u okviru obilježavanja Svjetskog dana borbe protiv HIV-a. Tokom 2024. godine zabilježena su dva pacijenta s pozitivnim rezultatima na hepatitis C. Ito jedan kantonalni jedan vankantonalni pacijent.

Ključni aspekti terapijskog tretmana

Smanjenje rizika od predoziranja: Uključeni pacijenti imaju redovan nadzor stručnog osoblja, što omogućava pravovremenu intervenciju u slučaju potencijalnih komplikacija. Terapijski programi, poput metadonske i suboksonske terapije, stabilizuju fizičko i psihičko stanje pacijenata, smanjujući potrebu za konzumiranjem ilegalnih supstanci.

Smanjenje smrtnosti: Pacijenti na terapiji imaju nižu stopu smrtnosti jer su pod stalnim medicinskim i psihološkim nadzorom. Stručni timovi pružaju podršku u rješavanju dodatnih zdravstvenih problema, kao što su zarazne bolesti (hepatitis C i HIV), čime se poboljšava njihov ukupni zdravstveni ishod.

Socijalna reintegracija: Terapijski programi ne samo da smanjuju smrtnost već pomažu pacijentima da se integrišu u društvo, smanjujući rizik od socijalne izolacije koja često vodi ka recidivu i predoziranju.

Podrška porodici i zajednici

Uključenje pacijenata u tretman ima širi uticaj na njihove porodice i zajednicu. Redovan tretman smanjuje opterećenje na zdravstveni sistem, socijalne službe i organe reda, dok istovremeno poboljšava kvalitet života pacijenata i njihovih bližnjih. Uključivanje pacijenata u tretman nije samo zdravstveni prioritet već i ključni korak u smanjenju smrtnosti i predoziranja.

II 1.7. Rad psihologa i socijalnog radnika u Ambulanti

Rad psihologa u Ambulanti

Rad psihologa u ambulanti je u direktnoj vezi sa radom ljekara i koordinacijom sa radom socijalnog radnika za neke vidove radnookupacionog terapijskog programa. Sve je veći koji dolazi sa teškim traumama u podlozi ili pak teškim psihičkim stanjima, gdje je ovisnost samo sekundarna pojava. Rad psihologa sa pruženim uslugama prikazan je tabelarno u narednim tabelarnim prikazom.

Psihoterapija	245
Psihološko savjetovanje	754
Supportivna terapija	1
Klinički intervju	62
Telefonski pozivi	12
Psihološki test	13
Izveštaji za vankantonalne pacijente	255
Predavanje	1
Ukupno	1333

Rad socijalnog radnika u Ambulanti

Pružanje zdravstvenih i socijalnih usluga u 2024. godini prema pacijentu provodile su se unutar izgrađenih sistema. Usluge socijalnog radnika su pružane u okviru ambulantnog tretmana i aktivnostima u lokalnoj zajednici. U izvještajnom periodu socijalni radnik u Odjeljenju za ambulantni tretman je pružio ukupno 1915 usluga (za 114 usluga više u odnosu na prošlu 2023. godinu). Također, može se konstatovati i da je u 2024. godini povećan broj sudskih pacijenata kao i upućenih pacijenata u terapijske zajednice. Uzrok prikazanog smanjenog broja vankantonálnih pacijenata u odnosu na prošlu godinu leži u činjenici da se tokom prošlih izvještajnih perioda prikazivao broj vankantonálnih pacijenata koji su samo jednom obavili specijalistički pregled i pružena im usluga socijalnog radnika. Ove godine izvršeno je filtriranje vankantonálnih pacijenata i naveden je prikaz broja vankantonálnih pacijenata kojima su pružane konstantne usluge socijalnog radnika tokom cijele godine.

Podaci iz tabele koja prikazuje rad socijalnog radnika u Odjeljenju za ambulantni tretman pokazuju da se broj usluga socijalnog radnika povećava i da je značajan doprinos socijalnog radnika u konačnom terapijskom procesu.

Tabela broj 31: Rad socijalnog radnika u Ambulanti		
Pregled usluga	2023. godine	2024. godine
Individualni rad sa pacijentima i saradnicima u liječ.	1672	1788
Akta za pacijente	40	40
Vankantonalni pacijenti	67	54
Sudski pacijenti	8	14
Upućeni pacijenti u terapijske zajednice	14	19
UKUPNO	1801	1915

Povećanje broja individualnih interakcija i upućivanja u terapijske zajednice reflektira rastuću potrebu za personaliziranom podrškom i rehabilitacijom pacijenata. Značajan porast sudskih usluga može ukazivati opće povećanje društvene svijesti za nasilje u porodici što se odrazilo i na izricanje mjera obavnog liječenja. Detaljniji prikaz usluga sa obrazloženjem će biti u prezentaciji Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju, sa tabelarnim prikazima pruženih usluga.

II 2. ODJELJENJE ZA STACIONARNI TRETMAN - DETOKS

Rad Detoks odjeljenja u toku 2024. godine karakteriše normalno odvijanje radnog procesa i propisanih procedura. Ostvareni su svi zacrtani ciljevi i planovi. Zabilježen je nešto veći priliv pacijenata koji su uspješno zbrinuti bez bitnijeg povećanja troškova tretmana kao i bez uticaja na kvalitet pružanja zdravstvenih usluga.

II 2.1. Struktura pacijenata

Broj liječenih pacijenata u proteklom periodu sa komparativnim uvidom predstavljen je u sljedećoj tabeli.

Tabela broj 32. Komparacija broja pacijenata 2023.- 2024. godina		
Godina	2023	2024
Broj pacij.	73	86

U izvještajnom periodu zadržan je kontinuitet broja pacijenata na Odjeljenju u odnosu na 2023. godinu čak je taj broj blago povećan.

Tabela broj 33. Struktura pacijenata po općinama 2023./2024. godine		
Općina/Godina	2023	2024
Zenica	25	25
Tešanj	6	3
Bugojno	3	6

Visoko	2	9
Kakanj	4	5
Breza	4	1
Maglaj	4	7
Olovo	1	1
Vitez	5	7
Travnik	2	5
Zavidovići	1	2
Odžak	1	0
Kiseljak	2	1
Donji Vakuf	1	0
Novi Travnik	2	3
Turbe	1	1
Jajce	2	3
Vareš	4	1
Gornji Vakuf	1	0
Žepče	0	4
Kreševo	1	2
UKUPNO	73	86

Nastavljen je trend dalje diverzifikacije unutar Kantona tako da su pacijenti iz svih općina Kantona imali adekvatan pristup stacionarnoj adiktološkoj zdravstvenoj zaštiti i nastojat ćemo da i u budućem radu taj trend zadržimo.

Tabela broj 34. Struktura pacijenata po spolu 2023./2024. godine		
Godina	2023	2024
Muški	67	78
Ženski	6	8

U odnosu na 2023. godinu u izvještajnom periodu za 2024. godinu nije bilo odstupanja u odnosu spolne pripadnosti primljenih pacijenata, primljeno je na tretman detoxa 8 pacijentica što po proporciji odgovara broju pacijenata u ambulantnom dijelu(9:1).

Tabela broj 35. Prosječna starost pacijenata na dan prijema 2023./2024. godina		
Godina	2023	2024
Prosječna starost	41,33	41,17

Došlo je do blagog smanjenja starosti tretiranih pacijenata što se objašnjava većim brojem tretiranih hroničnih alkoholičara koji se u nešto starijoj dobi javljaju na tretman u odnosu na ovisnike o ilegalnim PAS.

11

Tabela broj 36. Krvlju prenosive infekcije kod novootkrivenih pacijenata 2022./2023. godina		
Godina	2023	2024
HCV pozitivni	0	2 (11)
HBV pozitivni	0	0
HIV pozitivni	0	0

U 2024. godini došlo je do porasta broja pacijenata sa HCV infekcijom u populaciji ovisnika mada je to ubjedljivo najniža stopa infekcije u bliskom i daljem geografskom okruženju (jedan kantonalni i jedan vankantonalni, a ostalih 11 su stari pacijenti primljeni u exacerbaciji ovisnosti). U sklopu redovnih dijagnostičkih procedura na odjeljenju detoksa i dalje se vrši pojačan nadzor nad ovom grupom pacijenata kako bi se ovaj trend očuvao a možda i unapredio. Veoma je ohrabrujuće sa epidemiološkog i javnozdravstvenog aspekta da i dalje nemamo ovisnika zaraženih virusom HIV-a.

Tabela broj 37. Broj intravenskih ovisnika 2023./2024. godina		
Godina	2023	2024
Broj intravenskih ovisnika	2	(9)

Zabilježen je porast broja tretiranih intravenskih ovisnika. Ovo se objašnjava hospitalizacijom većeg broja starijih ovisnika sa komplikacijama osnovne bolesti ovisnosti, koji su nekada bili na intravenoznoj upotrebi ali više nisu, novootkrivenih pacijenata nije bilo na intravenoznoj upotrebi.

Tabela broj 38. Trajanje hospitalizacije 2023./2024. godina		
Godina	2023	2024
Minimalno bolničkih dana	1	1
Maksimalno bolničkih dana	75	121
Prosječno bolničkih dana	26,24	23,93

Zbog povećanog broja ovisnika sa dvojnomo psihijatrijskom dijagnozom, te alkoholičara sa oštećenjima somatskog i duševnog zdravlja, povećanjem broja ovisnika o tzv. novim drogama koji zahtjevaju specifičan tretman poboljšanjem kvalitete, intenziteta i fleksibilnosti tretmana umjesto očekivanog produženja ipak je trajanje hospitalizacije blago skraćeno bez uticaja na konačni ishod i kvalitet tretmana.

Tabela broj 39. Doza metadona na prijemu 2023./2024. godina		
Godina	2023	2024
Min doza MT na prijemu	20 mg	5 mg
Max. doza MT na prijemu	100 mg	130 mg
Prosječna doza MT	57,33	61,73mg

A

U izvještajnom periodu u odnosu na 2023. godinu, uočava se blago povećanje prosječne doze metadona mada se detoksifikacija punim opijatnim agonistima (metadon) odvija se već standardiziranim i etabliranim procedurama.

Tabela broj 40. Broj pacijenata uključenih u suboxonsku terapiju 2023./2024. godine		
Godina	2023	2024
Uključeni na Suboxone	1	2

S obzirom na promjenu kriterija za uključivanje u terapiju suboxonom, ista se rutinski provodi u ambulantno polikliničkim uslovima te se zbog toga pacijenti najčešće ne hospitaliziraju. Na detoxu se samo provodi transfer pacijenata sa terapije punim opijatnim agonistima na terapiju parcijalnim agonistima.

Tabela broj 41. Broj pacijenata uključenih u terapiju disulfiramom 2023./2024. godine		
Godina	2023	2024
Uključeni na Disulfiram Depo preparat	2	0
Uključen Aripiprazol	7	8

Identična je situacija sa averzivnom terapijom disulfiramom koja se također provodi u ambulantnim uvjetima, pa se pacijenti iz tog razloga rijetko hospitaliziraju. U 2024. godini su uvedeni i novi modaliteti tretmana hroničnih alkoholičara aripiprazolom i topiramatom za tretman osnovnog oboljenja i održavanje farmakološki potpomognute remisije i koji su pokazali znatne terapijske benefite u odnosu na terapiju disulfiramom.

Tabela broj 42. Prosječno trajanje detoksifikacije 2023./2024. godina		
Godina	2023	2024
Trajanje detoksifikacije/dana	28,05	20,30

Prosječno trajanje detoksifikacionog procesa u toku 2023. godine blago je smanjeno iz ranije navedenih razloga.

Tabela broj 43. Medicinske procedure na odjeljenju u periodu 2023/2024				
Godina	2023	2023	2024	2024
Opće-medicinski pregledi	Prvi	Kontrolni	Prvi	Kontrolni
	73	365	86	430
Psihijatrijski pregledi	73	365	86	430
Neurološki pregledi	73	365	86	430
UKUPNO PREGLEDA	219	1095	258	1290

Tabela broj 44. Psihoterapijske usluge na Detoksu 2023./2024. godine		
Godina	2023	2024
Sastanak terapijske zajednice	104	130
Klinički intervju	73	99
Jutarnji raport	261	287
Grupna psihoterapija	104	130
Procjena intelektualnih sposobnosti	70	96
Eksploracija ličnosti-procjena structure ličnosti	70	96
Ispitivanje pojedinih psihičkih funkcija	60	86
Psihološko savjetovanje porodice	52	78
Davanje psihološke analize i nalaza	73	99
Psihološko savjetovanje i individualna psihoterapija	100	126
Praćenje psihoterapijskog efekta	100	126
Ukupno	1067	1253

Tabela broj 45. Socioterapijske usluge na Detoksu 2023./2024. godine		
Godina	2023	2024
Socioterapija individualna	80	106
Socioterapija grupna	50	76
Edukativna grupa	40	66
Sociopedagoška grupa	50	76
UKUPNO	220	324

Tabela broj 46. Struktura grupne terapije 2023./2024. godine		
Godina	2023	2024
Edukativne grupe med.tehničara	365	391
Suportivne grupe med.tehničara	365	391
Posjete iz terapijskih zajednica	7	33
Muzikoterapija	153	179
Radna terapija	148	174
Art terapija	98	124
Ostali vidovi okupacione terapije	70	96
UKUPNO	1206	1390

Tabela broj 47. Struktura patologije na Detoksu 2023./2024. godine		
Godina	2023	2024
Ovisnost o opijatima F11.2	24	21
Ovisnost o sedativima F13.2	0	2
Ovisnost o više supstanci F19.2	24	22
Alkoholizam F10.2	21	37
Ovisnost o kanabinoidima F12.2	0	0

Ovisnost o stimulansima F15.1	4	4
Ukupno	73	86

Uočava se kontinuitet i u strukturi patologije iako je u izvještajnom periodu veći broj tretiranih ovisnika o alkoholu. U bliskoj budućnosti se očekuje rapidan porast broja tretiranih ovisnika o stimulansima koji postaju predominantna podgrupa ovisničke populacije, pa će shodno tome biti neophodno kreirati novi modalitet tretmana za ovu skupinu pacijenata koji je umnogome različit od tzv. klasičnog adiktološkog pristupa.

Tabela broj 48. Broj bo dana u periodu 2023/2024		
Godina	2023	2024
Ukupno	1916	2158

Zadržan je kontinuitet u broju b/o dana.

Tabela broj 49. Iskorištenost posteljnog fonda 2023/2024.		
Godina	2023	2024
Ukupno	87,24%	98,53%

Tabela broj 50. Otpusti sa Detoksa prema načinu odlaska 2023./2024. godine		
Godina	2023	2024
Regularan otpust	58 (79,00%)	75 (87,20%)
Samovoljni prekid tretmana	2 (4,00%)	11 (12,80%)
Prekid tretmana zbog kršenja terapijskog ugovora	13 (17,00%)	0(0,0%)

U 2024. godini ostvareni su svi planirani ciljevi u tretmanu pacijenata. Struktura psihijatrijskog komrbiditeta ukazuje na porast ukupnog broja tretiranih pacijenata sa dvojnou psihijatrijskom dijagnozom s time da u tome dominiraju poremećaji ličnosti F 60-F69 iako je sve veći broj pacijenata sa poremećajima afekta (F30-39), stresom izazvanih poremećaja (F41-49) uključujući tu i PTSD, te psihotičnih poremećaja (F20-29). Također je povećan broj tretiranih komplikacija alkoholne ovisnosti i ovisnosti o psihoaktivnim supstancama, a naročito komplikacija ovisnosti o novim dizajnerskim drogama koje se mogu adekvatno i učinkovito tretirati samo u specijaliziranim zdravstvenim ustanovama.

III SLUŽBA ZA PSIHOSOCIJALNI TRETMAN

III. 1. ODJELJENJE ZA PREVENCIJU I SAVJETOVANJE

U okviru strategije primarne prevencije Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje, aktivnosti su planirane i realiziraju se kroz programe u dvije razine, i to kroz programe i projekte prevencije i istraživačke programe. Cilj aktivnosti Zavoda u oblasti primarne prevencije je spriječiti ili smanjiti

potrebu za uzimanjem droga, dok smanjenje dostupnosti rade organi MUP-a, sudovi itd. Preventivni programi Zavoda su usmjereni prema sljedećim ciljanim sredinama: kanton i općine, sistem obrazovanja, sistem sportskih udruženja, sistem vjerskih zajednica, studenti, i opća populacija. Vrste programa su: opća edukacija, edukacija edukatora, razvoj zdravih životnih stilova mladih, poticanje sportskih aktivnosti i omasovljavanja sporta, izrade edukativnih resursa (dokumentarni filmovi, brošure, itd.), izdavačka djelatnost, kampanje, web-informisanje, medijske aktivnosti, naučna djelatnost, preventivna politika, savjetovanište. Cilj Odjeljenja je dostaviti edukativnu informaciju tako da bude dostupna većini stanovnika kantona. Najveći dio aktivnosti Odjeljenja vezan je za školski sistem. Prije početka školske godine osmišljaju se i pišu projekti primarne prevencije u školama, te se isti šalju prema Pedagoškom zavodu i Ministarstvu za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko- dobojskog kantona, na odobrenje. Pisanje projekata realizovano je u augustu mjesecu 2024. godine. Za školsku 2024/2025. godinu. Od strane Pedagoškog zavoda i Ministarstva za nauku, kulturu i sport ZDK odobrena su četiri projekta: Edukacija učenika 13-18 godina, Edukacija Vijeća učenika, Edukacija roditelja i Edukacija nastavnika. Zavod je potpisao protokol o saradnji i realizuje još jedan projekat sa Ministarstvom unutrašnjih poslova ZDK, Centrom za socijalni rad Zenica i Sradnjom mješovitom školom Mladost pod nazivom „Unapređenje međuinstitucionalnog odgovora na povećanju sigurnosti mladih i veće involviranosti roditelja u kontekstu preveniranja ovisnosti mladih“.

III 1.2. Edukacija učenika od 13 do 18 godina

Obzirom da je preventivne aktivnosti među učenicima najefikasnije provoditi u saradnji sa školama, neophodna je saradnja sa Pedagoškim zavodom, njihovo odobrenje kao i uspostavljanje saradnje sa školskim menadžmentom da ove aktivnosti budu usklađene sa nastavnim programima i da ne remete redovni rad u školama. Program edukacije je kontinuiran i provodi se sedamnaest godina. U izvještajnom periodu je obavljeno niz edukacija sa učenicima, a kroz projekat „Prevencija bolesti ovisnosti kod učenika uzrasne populacije od 13 do 18 godina. Obzirom da je preventivne aktivnosti među učenicima najefikasnije provoditi u saradnji sa školama, neophodna je saradnja sa Pedagoškim zavodom, njihovo odobrenje kao i uspostavljanje saradnje sa školskim menadžmentom da ove aktivnosti budu usklađene sa nastavnim programima i da ne remete redovni rad u školama. Program edukacije je kontinuiran i provodi se šesnaest godina. U izvještajnom periodu realizovana 55 edukacija i to: u OŠ “OŠ” Meša Selimović”- Zenica, Gimnazija - Kakanj, Tehnička škola Kaknj, Srednja mješovita škola „Mladost“ Zenica, Tehnička škola Visoko, OŠ Doboj-Kakanj (glavna i područna škola), OŠ „Safvet-beg Bašagić“ Breza, OŠ „Enver Čolaković“ Breza, Prva gimnazija Zenica, OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“ Kakanj, OŠ

„Meša Selimović“ Zenica, OŠ „Novi Šeher“ Maglaj, Džački dom Zenica. Ukupno je tokom ove godine u ovu edukaciju uključeno preko 1475 učenika.

Vrsta usluge	2022.	2023.	2024.
Broj radionica	62	50	59
Ukupno učesnika	1421	1250	1475
Podijeljeno materijala (letak, Bilten, afiša i slično)	1421	1250	1475

III 1.3. Edukacija Vijeća učenika

Projekat “Edukacija vijeća učenika” je projekat koji se provodi više do jedanaest godina u kontinuitetu. Osnovna ideja projekta je da članovi Vijeća nakon provedene edukacije istu repliciraju u svojim odjeljenjima, tj. vršnjaci će educirati vršnjake. Ideja se zasniva na zvaničnim protokolima rada Vijeća učenika. Članovi Vijeća učenika su pored znanja dobili i printane materijale čime su im kompetencije značajno pojačane. Projekat se prema planu implementira u svim općinama Zeničko-dobojskog kantona. Edukacija učenika rađena je u: OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica, Gimnazija „Muhsin Rizvić“ Kakanj, Srednja tehnička škola „Kemal Kapetanović“ Kakanj, Srednja mješovita škola „Mladost“ Zenica, Gimnazija Muhsin Rizvić Breza, Mješovita srednja škola Mak Dizdar Breza, Mješovita srednja škola Nordbat 2 Vareš, Gimnazija Zavidovići, Srednja mješovita škola Maglaj, Gimnazija Maglaj.

U ovoj godini imali smo manji broj edukacije Vijeća učenika ali povećan broj edukacije roditelja, Vijeća roditelja i nastavnika.

Vrsta usluge	2022.	2023.	2024.
Broj radionica	53	22	20
Ukupno učesnika	1325	550	500
Podijeljeno materijala (letak, Bilten, afiša i slično)	1325	550	500

III 1.4. Projekat “Edukacija mladih edukatora”

Projekat „Edukacija mladih edukatora“ realizovan je u Osnovnoj školi “Vladimir Nazor” Zenica. U ovu edukaciju bilo je uključeno 14 učenika članova Vijeća učenika Osnovne škole „Vladimir

Nazor". Osnovna ideja projekta je da će članovi Vijeća nakon provedene edukacije istu replicirati u svojim odjeljenjima, tj. vršnjaci će educirati vršnjake. Ideja se zasniva na zvaničnim protokolima rada Vijeća učenika. Ovim projektima je broj indirektno educiranih učenika oko 10 školskih odjeljenja (do ukupnog broja indirektno educiranih učenika može se doći tako da se broj odjeljenja pomnoži sa prosječnim brojem učenika u razredu: $10 \times 25 = 250$). Članovi Vijeća učenika su pored znanja dobili i printane materijale čime su im kompetencije značajno pojačane. Tim Odjeljenja prevencije Zavoda izradio je projekat kojim su jasno definisane aktivnosti na koje se odnosi edukacija mladih edukatora. Projekat je usmjeren na saradnju JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona i Osnovne škole „Vladimir Nazor“. Od strane stručnog lica Odjeljenja prevencije izvršena je edukacija učenika edukatora, odnosno Vijeća učenika Osnovne škole „Vladimir Nazor“. Edukacija se odnosila na dvije radionice u trajanju od jednog sata, na kojoj su učenici bili edukovani od strane stručnog lica Zavoda o opasnostima upotrebe duhana, alkohola, marihuane i interneta. Učenici su upoznati i o samome radu JZU Zavodu za bolesti ovisnosti, sa službama Zavoda. Edukacija se odnosila i na pripremu radionice od strane učenika edukatora a koju su prezentovali članu Odjeljenja za prevenciju Zavoda da bi se utvrdilo da li su izvršene dovoljne pripreme i da li su učenici spremni prezentovati iskustva i znanja svojim vršnjacima na nivou Škole. Vrijeme predviđeno za ovu radionicu je jedan sat. Edukovano je oko 250 učenika. Bitno je napomenuti da se ova vrsta edukacije koju stručna lica Zavoda rade zajedno sa učenicima pokazala jako korisna. Učenici je percipiraju kao zanimljivu, aktivno učestvuju, te na taj način više razmišljaju o problemu ovisnosti.

III 1.5. Edukacija Vijeća roditelja i roditelja

U skladu sa preventivnom politikom Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK, veliki značaj se daje i radu s roditeljima. Svrha ovakvih edukacija jeste pravilno educiranje roditelja o opasnosti psihoaktivnih supstanci, te davanje informacija o tome kako njihova djeca gledaju na problematiku koju kroz edukacije obrađujemo. Ovom saradnjom omogućavamo roditeljima da, uz našu podršku, riješe eventualne postojeće nedoumice ili pitanja kako da se, kao roditelji, nose sa izazovima kojima su njihova djeca u današnjem vremenu izložena. Zbog povećane zainteresovanosti roditelja za edukacijama ove vrste, ove godine započet je pilot projekat pod nazivom „Unapređenje međuinstitucionalnog odgovora na povećanju sigurnosti mladih i veće involviranosti roditelja u kontekstu preveniranja ovisnosti mladih“ u saradnji sa Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova ZDK, JU Srednja mješovita škola „Mladost“ Zenica, JU Centar za socijalni rad Zenica.

Projekat je nastao kao potreba zajedničke saradnje JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Zeničko-dobojskog kantona, JU Centar za socijalni rad Zenica, i JU Srednja mješovita škola „Mladost“ Zenica na polju

prevenције bolesti ovisnosti i provodit će se u toku cijele školske 2024/ 2025. godine. Ovaj projekat pod nazivom „Unapređenje međuinstitucionalnog odgovora na povećanju sigurnosti mladih i veće involviranosti roditelja u kontekstu preveniranja ovisnosti mladih“ će se realizovati kao potreba za što adekvatnijom reakcijom na probleme mladih uzrokovanih povećanjem broja mladih koji se suočavaju sa problemom ovisnosti. Održano je ukupno 15 edukacija Vijeća roditelja i roditelja u kojim je educirano oko 375 roditelja.

III 1.6. Edukacija nastavnika

Projekat edukacije nastavnika ima za cilj da obuhvati što veći broj nastavnika i saradnika kako bi bili osposobljeni za prepoznavanje problema, moguće intervencije i educiranje učenika kroz teme koje se obrađuju na časovima odjeljske zajednice. Projekat se realizuje u saradnji sa Pedagoškim zavodom Zenica. Prije početka i u toku realizacije projekta održan je niz sastanaka sa predstavnicima Pedagoškog zavoda i Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona. U periodu novembar-decembar 2024. godine realizovano je pet edukacija i to u: OŠ „Vladimir Nazor“, SMS Mladost, OŠ „Miroslav Krleža“, OŠ „Edhem Mulabdić“ i u OŠ „Enver Čolaković“. U okviru ovog projekta radi se i istraživanje o važnosti i korisnosti ovakvih edukacija među nastavnicima. Edukacijama je obuhvaćeno 350 nastavnika i projekat će se nastaviti do kraja školske 2024/2025. godine.

III 1.7. Kontinuirana edukacija učenika u Zavodu

Zavod su posjetili učenici Medicinske škole Zenica u Zenici, te obišli prostorije Zavoda i dobili usmene odgovore na postavljena pitanja. U okviru posjete, učenici su upoznati sa radom Zavoda i sa specifičnostima bolesti ovisnosti. Učenicima su se obratili ljekar neuropsihijatar, psiholog, socijalni pedagog i glavni medicinski tehničar. Dakle, u izvještajnom periodu bilo je oko 25 učenika koji su posjetili Zavod u cilju kontinuirane edukacije.

III 1.8. Distribucija promotivnog i informativnog materijala vezano za zabranu i ograničenje upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje

U strategiji Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, a kroz program primarne prevencije cilj je uključiti što veći broj mladih kako bi se spriječila upotreba psihoaktivnih supstanci. Naime, Zakonom o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje, a koji je usvojen u maju 2022. godine u cilju zaštite i unapređenja zdravlja stanovništva, uređuju se mjere za zabranu i ograničenje upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje, zabranu njihovog reklamiranja, promocije i sponzorisanja, sprječavanje pristupa maloljetnih lica tim proizvodima, sastav duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje, obavezne oznake na pakovanjima, suzbijanje štetnih

posljedica, preventivne mjere, osnivanje Federalne komisije za kontrolu upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje i nadzor nad provođenjem zakona. Članovima 26. i 27. ovog Zakona propisane su posebne aktivnosti u vaspitno-obrazovnim ustanovama, a koje se odnose na isticanje postera i drugih promotivnih materijala i vizuelnih grafikona sa tekstom i slikom koji ukazuju na zabranu upotrebe duhana, duhanskih proizvoda i ostalih proizvoda za pušenje licima mlađim od 18 godina i upozorenje o štetnosti tih proizvoda za zdravlje. S obzirom da smo imali upite iz škola sa području Zeničko-dobojskog kantona koji se odnose na distribuciju promotivnog i informativnog materijala o štetnosti duhanskih proizvoda, a sve vezano za Zakon o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje sve škole sa područja Zeničko-dobojskog kantona su putem Pedagoškog zavoda obavještene da mogu uputiti dopis na e-mail *prevencijazavoda@gmail.com* kako bi preuzeli promo i informativni materijal Zavoda, a sve s ciljem podizanja svijesti djece i mladih o štetnosti duhanskih proizvoda. Materijal je distribuiran u škole na području Zenice, Visoko, Kakanj i Breza. Ostalim školama u Zenici i drugim gradovima distribuirati će se nakon izrade novih materijala.

III 1.9. VIII Kongres psihologa sa međunarodnim učešćem

Od 18. do 20. aprila 2024. Godine, organizovan je VIII Kongres psihologa Bosne i Hercegovine sa međunarodnim učešćem. Uposlenici Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK uzeli su aktivno učešće i predstavili se sa 6 stručnih radova, te na ovaj način dali svoj značajan doprinos u istraživanjima i tretmanu bolesti ovisnosti.

III 1.10. Kontinuirana prevencija i promocija putem interneta

a) Facebook stranica: <https://www.facebook.com/Zavodzaovisnosti/>

Cilj je da pomoću elektronskih medija i novog načina komuniciranja lakše i brže dopremo do mlade populacije i ponudimo preventivne programe. Na profilu i stranici su ponuđeni obimni pisani materijali Zavoda. Mjesečno je visok broj posjeta što ukazuje na značajan porast u odnosu na statistiku iz prethodnog perioda. Također, broj pratilaca stranice raste kontinuirano raste i vidljiv je broj novih pratilaca mjesečno. Putem ove stranice posjetioci postavljaju pitanja koje administratori usmjeravaju ka određenom profilu stručnjaka, a potom se odgovor dostavlja posjetiocu. Posjetiocu su većinom iz Bosne i Hercegovine, ali i iz SAD, Srbije, Makedonije, Hrvatske, Švicarske, Njemačke, Crne Gore, Austrije, Italije, Turske, Slovenije, Kuvajta, Palestine, Australije, Afganistana, Češke Republike, Kosova, itd. Tokom pandemije na stranicu su se svakodnevno postavljali edukativni članci, a posjetiocima naše facebook stranice ponuđena je i savjetodavna pomoć. Na našu facebook i web stranicu redovno se objavljuju sve aktivnosti JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK, te blagovremeno obavještava stanovništvo o svim aktivnostima

koje slijede. U više navrata objavljivana je informacija da populacija iz zajednice može da se javi u messenger ukoliko treba neku informaciju ili pomoć. Obzirom na povećan broj objava na web i facebook stranici, povećan je i broj pratilaca, posjetioca i reakcija na objave.

b) Youtube kanal: <https://www.youtube.com/user/zedoovisnost>

Obzirom da Zavod usmjerava značajne aktivnosti i na izradu video materijala otvoren je kanal na stranici youtube na kojem se mogu naći i pregledati ti materijali. Kanal je povezan sa web stranicom. Kanal se kontinuirano osvježava novim video materijalima koji su produkt stručnih lica Zavoda. Na youtube kanalu Zavoda redovno se objavljuju i autorski video uradci uposlenika Zavoda putem kojih se stanovništvu prenose poruke vezane za teme i oblasti kojima se ustanova bavi.

c) Wikipedia:

http://bs.wikipedia.org/wiki/Zavod_za_bolesti_ovisnosti_Zeni%C4%8Dkodobojskog_kantona

Kako bi usluge i aktivnosti Zavoda bile dodatno prepoznate i tako povećali svijest većeg broja osoba o važnosti rane prevencije Zavod je postavio informaciju i na popularnoj elektronskoj enciklopediji Wikipedija. Tu su prisutne sve osnovne informacije o ustanovi i njenom radu, te na taj način posjetioci mogu brzo dobiti osnovne podatke kako da dođu u kontakt s ustanovom.

d) Googlemaps

I ova aktivnost je pokrenuta kako bi Zavod bio dodatno vidljiv i dostupan u pravcu rane prevencije. Zavod se može locirati preko ove internet usluge što olakšava dostupnost informacija koje su potrebne našim korisnicima i saradnicima.

III 1.11. Izrada kratkih edukativnih videa

U 2024. godine izrađena su dva kratka edukativna videa povodom obilježavanja Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma i povodom obilježavanja Svjetskog dana borbe protiv pušenja. Videa su postavljena na facebook i web stranici Zavoda. Cilj videa je edukacija šire populacije o štetnostima upotrebe alkohola i cigareta. Ova videa su plasirana i putem medija što je doprinijelo širenju svijesti i informacija o štetnostima alkohola i duhana.

III 1.12. Promotivne i izdavačke aktivnosti

Časopis Bilten

Pripremljena su, dizajnirana i odštampana dva nova broj glasila Bilten, broj 33. i Bilten broj 34. Ovo je 19. godina kako časopis izlazi. Bilten ima i svoj ISSN broj. Distribuira se u različite institucije, a dostupan je i u elektronskoj formi. Također obavezni primjerci se dostavljaju

Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci BiH. Štampa se u tiražu od 300 komada. Bilten je koncipiran po preciznim uputama pisanja stručnih radova što mu dodatno povećava kredibilnost i otvara mogućnost većeg broja stručnjaka iz drugih institucija koji će svoje radove objavljivati u njemu. Pored distribucije u različite institucije, Bilten je dostupan i široj populaciji kako kroz direktnu distribuciju na terenu tako i putem web stranice Zavoda.

Afiše: U izvještajnom periodu, doštampane su već postojeće afiše (Ovisnost o internetu, Ovisnost o kockanju, Marihuana-zanemarena droga, Da li moj sin, kćerka,... uzima neke droge, Nargila-opasna zabava mladih). Štampana je Brošura „Moja priča o liječenju“ i Vodič za smještaj pacijenata u terapijske zajednice.

U okviru promotivnih aktivnosti, sa logom Zavoda, štampane su hemijske olovke u 300 primjeraka, vrećice u 100 i baloni u 500 primjeraka te podijeljene volonterima i građanima u sklopu obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga. Nabavljene su profesionalne odbojkaške lopte sa logom Zavoda, kako bi se dao doprinos organizaciji odbojkaškog turnira pod nazivom „Uvijek postoji izbor, biraj sport II“.

Edukativni kviz: U okviru obilježavanja Svjetskog dana nepušenja i Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma, osmišljeni su mini kvizovi za provjeru znanja o konzumiranju cigareta i alkohola, kao i za edukaciju o štetnim posljedicama njihovog konzumiranja, te isti postavljen na facebook stranicu Zavoda. Cilj ovih kvizova jeste educiranje stanovništva i osvještavanje koliko toga znamo ili ne o konzumiranju cigareta i alkohola što dodatno pojedinca usmjerava na dublje razmišljanje o ovim temama i tačno informisanje.

Također, štampana su dva plakata koji se odnose na Zakon o kontroli i ograničenju upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje. Isti su distribuirani u škole na području Zeničko-dobojskog kantona.

III 1.13. Istraživanja

Istraživanje o stavovima nastavnika

U okviru ovog projekta Edukacija nastavnika radi se i istraživanje o važnosti i korisnosti ovakvih edukacija među nastavnicima. Istraživanjem je obuhvaćeno 350 nastavnika i istraživanje će se nastaviti do kraja školske 2024/2025. godine. Podaci iz upitnika će biti obrađeni nakon sprovedenog kompletnog istraživanja, tj. nakon školske 2024/2025. Godine. Do sada, prema uvidu, rezultati su pozitivni i odnose se na pozitivne komentare o edukacijama, na stavove da su ovakve edukacije za nastavnike korisne i više potrebne.

III 1.14. Saradnja s medijima

Zavod veliku pažnju posvećuje medijima jer predstavljaju vrstan put za prevenciju. Kontakti i saradnja sa medijima se održava u nivou proteklih godina. U tom kontekstu je ostvarena aktivna saradnja sa RTV Federacije, FENA, RTV Zenica, BHRT, NIP Naša riječ, Zenicablog, Zdici.info, Radio Zenit, RTV Visoko i TV Kakanj. Sve aktivnosti Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje su medijski popraćene i predstavljene široj javnosti, putem navedenih medija.

III 1.15. Kampanje

Svjetski dan borbe protiv alkoholizma – 01.04.

Prvog aprila svake godine obilježava se Svjetski dan borbe protiv alkoholizma . Ovisnost o alkoholizmu je najrasprostranjenija bolest ovisnosti. Razlog tome svakako je i laka dostupnost alkoholnih pića. Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti ZDK, u okviru svojih redovnih aktivnosti, provodi niz mjera u cilju osvještavanja važnosti prevencije i liječenja bolesti ovisnosti. Povodom ovog značajnog datuma , direktor Zavoda prim.dr.sc Amir dr. Čustović obratio se javnosti u kratkom edukativnom videu o alkoholizmu.

Svjetski dan nepušenja – 31.05.

Ova aktivnost obilježena je izradom kviza koji je postavljen na fb stranicu zavoda i izradom dva letka koji govore o štetnosti nikotina, te je napisan kratki edukativni članak na fb stranici Zavoda.

Kampanja povodom Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga 26.06.

Tokom mjeseca juna se kontinuirano obilježava Međunarodni dan borbe protiv zloupotrebe droga. U okviru ove kampanje tim Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje posjetio je sljedeće općine/gradove u Ze-do kantonu: Kakanj, Visoko, Breza, Žepče, Zavidovići, Maglaj, Doboju Jug i Tešanj. Posjete su koncipirane kao jednodnevne, terenske aktivnosti. Ove godine, posjete u općinama i gradovima Zeničko-dobojskog kantona organizovane su u dva tima što je doprinijelo bržoj distribuciji informacija i promo materijala stanovništvu. U sklopu ove kampanje štampano je 500 balona s logom i imenom ustanove, hemijske olovke, majice, vrećice kao i već pomenute afiše i brošura. Sav materijal je ravnomjerno distribuiran na terenu. Sve aktivnosti su bile popraćene od strane medija u vidu najava aktivnosti putem web portala, televizijskih priloga, radio gostovanja, te emisija na temu prevencije ovisnosti. Centralna manifestacija je upriličena u Zenici 26.06., a punkt je postavljen na Kamberovića polju, ispred šoping centra. Posjetama općinama/gradovima Ze-do kantona ostvaren je glavni cilj, a to je razgovor sa širom populacijom, te stavljanje na raspolaganje našeg stručnog osoblja za sva pitanja i nedoumice vezane za konkretnu problematiku kojom se naša ustanova bavi.

Također, u okviru kampanje obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, tim Zavoda je u saradnji sa Centrom za edukaciju mladih Travnik organizovao volontere koji su učestvovali u Centralnoj manifestaciji obilježavanja ovog datuma i doprijeli boljoj prevenciji. U aktivnosti su učestvovali i volonteri Srednje mješovite škole „Mladost“ Zenica

U sklopu pomenute kampanje JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK učestvovao je u realizaciji aktivnosti i kampanje pod nazivom: "Uvijek postoji izbor-biraj sport", a povodom 26.6. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga koju je organizovao Odbojkaški klub Čelik-Volley zajedno sa Upravom policije MUP ZDK i Institutom za zdravlje i sigurnost hrane. Ovim povodom dana 22.06.2024. godine organizovan je odbojkaški turnir, a direktor Zavoda prim.mr.sc Amir dr. Čustović i šefica Odjeljenja za prevenciju i savjetovanje, doc. dr. Meliha Brdarević-Šikić je učesnicima turnira, uzrasta ispod 19. godina održala predavanje na temu ovisnosti. Tokom trajanja turnira, posjetioci turnira i građani su imali priliku družiti se sa stručnim timom i dobiti korisne informacije na info pultu Zavoda kao i edukativno-zabavne materijale i prigodne poklone koje su dijelili volonteri-mladi edukatori Srednje mješovite škole "Mladost" Zenica. Sve aktivnosti su objavljene na facebook stranici Zavoda.

Svjetski dan mentalnog zdravlja- 10.10.

Povodom ovog datuma direktor Zavoda prim.mr Amir dr. Čustović, specijalista neuropsihijatar, pripremio je i objavio u Našoj riječi članak pod nazivom „Urušeno mentalno zdravlje sa sobom nosi duboku patnju i bolno iskustvo.

III 1.13. Saradnja sa udruženjima

Saradnja s udruženjima je nastavljena, a to su:

- Centar za edukaciju mladih – CEM Travnik
- Odbojkaški klub- Čelik Volley
- Savez izviđača Grada Zenica

III 1.16. Preventivna politika

Zavod svoje preventivne programe bazira na dokumentima:

- Državna strategija nadzora nad opojnim drogama, sprječavanja i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini za period 2018.-2023.
- Strategija omladinske politike na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2018.-2022. godine, te
- Strategija univerzalne prevencije JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK.

U skladu sa postojećim dokumentima kao i iskustvima Zavoda urađena je Strategija univerzalne prevencije JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona. U Strategiji su postavljeni

7

ciljevi, načela i napravljen je osvrt na dosadašnje stanje rasprostranjenosti ovisnosti među mladima u općoj populaciji. Kroz Strategiju su definisane mjere univerzalne prevencije koje provodi Zavod: obim i doseg istraživačkih aktivnosti, edukacija učenika, roditelja i edukatora, rad sa općom populacijom kao i izrada preventivnih materijala. Također, je postavljen osnov za razvoj mreže za prevenciju ovisnosti na lokalnom i kantonalnom nivou.

III 2 . ODJELJENJE ZA BIHEVIORALNE OVISNOSTI

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti pokriva široku i rastuću oblast bihevioralnih ovisnosti koje se, za razliku od bolesti ovisnosti koje su vezane za unošenje u organizam neke supstance koja stvara ovisnost, pokazuju kroz ponavljajuće neprihvatljive oblike ponašanja. Rad odjeljenja za bihevioralne ovisnosti je, rukovodeći se strateškim planom odjeljenja, koncipiran iz tri dijela:

Edukativni rad na prevenciji bihevioralnih ovisnosti: direktni rad sa djecom i mladima na prevenciji bihevioralnih ovisnosti; edukativni rad sa odraslima: roditeljima, učiteljima i nastavnicima, te svima koji su uključeni u rad sa djecom i mladima; *edukacija stanovništva o bihevioralnim ovisnostima* kroz štampanje i distribuciju materijala i gostovanje u medijima; *Provođenje istraživanja* o prisustvu simptoma bihevioralnih ovisnosti među djecom i mladima.

III 2.1. Edukativni rad na prevenciji bihevioralnih ovisnosti

Direktni rad sa djecom na prevenciji bihevioralnih ovisnosti: Radionice “Bolje se družiti uživo”

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti je osmislilo projekat radionica za prevenciju ovisnosti o igricama, internetu i društvenim mrežama. Program je od početka zamišljen kao stalni dio aktivnosti JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, a početak implementacije je bio školska 2022/2023. godinu, sa intencijom dugotrajnog i višegodišnjeg provođenja i praćenja rezultata istog. Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti na populaciji mladih našeg kantona pokazuju da većina provodi dnevno više od maksimalno zdravstveno preporučenih tri sata na internetu. Rezultati pokazuju da ispitanici najčešće provode vrijeme na internetu u svrhu zabave od 3 do 5 sati dnevno, dok je preko 29% ispitanika izjavilo da na internetu u svrhu zabave provede preko 5 sati dnevno. Ispitanici izvještavaju o percepciji negativnih posljedica boravka na internetu (82,6%), a sa ponašanjem se nastavlja uprkos svjesnosti o negativnom aspektu istog. Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti je stalno bilo u direktnom kontaktu sa školama i prilagođavalo se njihovim potrebama i vremenu. Radionice su do sada obuhvatile škole koje su potvrdile interes u participiranju: OŠ “Aleksa Šantić”, Zenica; OŠ “Vladimir Nazor”, Zenica; Katolički školski centar “Sveti Pavao” – Osnovna škola u Zenici; OŠ “Miroslav Krleža”, Zenica; OŠ “Hamza Humo” Babino, kao i područna škola Seoci; OŠ “Hasan Kjfija Pruščak”, Zenica; OŠ “Skender Kulenović”, Zenica skupa sa područnom školom Klopče; OŠ “Musa Ćazim Ćatić”, Zenica sa

područnom školom Blatuša; Prva osnovna Montessori škola, Zenica; OŠ "Meša Selimović", Zenica; OŠ „Mak Dizdar“, Zenica, OŠ "Kulin ban", Visoko, OŠ „Novi Šeher“, Maglaj, OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“, Kakanj, a osim ovih nabrojanih škola, jednom grupnom edukacijom o ovisnostima o internetu održanom povodom Dana djeteta su obuhvaćeni učenici starijih razreda osnovnih škola "Meša Selimović", "Miroslav Krleža", "Hasan Kikić", „Mak Dizdar“, "Arnauti" i "Enver Čolaković", Zenica. Za potrebe rada je od strane Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti osmišljen, a ove godine i štampan, radni materijal za radionicu – slikovnica „Bolje se družiti uživo“. Potpuno je prilagođena uzrastu djece koja učestvuju u radionicama, te sadržajno prati aktivnosti u okviru radionice. U toku 2024.godine u osnovnim školama je održano ukupno 27 radionica kojima je obuhvaćeno 583 učenika, a od početka provođenja projekta održano je 78 radionica koje su obuhvatile 1668 učenika.

Direktni rad sa mladima na prevenciji bihevioralnih ovisnosti: Radionice za mlade „Kad ponašanje postane ovisnost – kockanje sa životom“

U izvještajnom periodu počela je realizacija novog projekta „Kad ponašanje postane ovisnost – kockanje sa životom“ namjenjene starijim učenicima osnovnih škola, te učenicima srednjih škola u sklopu edukacije o bihevioralnim ovisnostima, sa naglaskom na kockanje, ali i ovisnost o internetu i igricama. Epidemiološko istraživanje o svim oblicima ovisnosti provedeno u trećim razredima srednjih škola Zeničko-dobojskog kantona (N=563) je pokazalo da 35,2% mladih imaju nekog bliskog prijatelja koji kocka, igra igre na sreću, kladi se i sl., a od tog broja njih 40 ili 7,1% je izjavilo da im se kockaju, igraju igre na sreću, klade se i sl. svi bliski prijatelji ili većina njih. Njih 19 je izjavilo da se često kockaju, a još 5,5% njih od ukupnog broja je izjavilo da se kocka ponekad. Zbog svega navedenog, JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona je osmislio provođenje projekata održavanja radionica kojima bi se djeci i mladima ukazalo na opasnosti pojave bihevioralnih ovisnosti i njihovog utjecaja na mentalno zdravlje mladih, a posljedično, na ukupan tok njihovog života, sa naglaskom na ovisnosti o kockanju, te ovisnosti o internetu i društvenim mrežama. U toku izvještajnog perioda ove radionice su se, na osnovu iskazanog interesa, održale u devetim razredima Katoličkog školskog centra "Sveti Pavao" – Osnovna škola u Zenici, te u razredima u Općoj gimnaziji, Drugoj gimnaziji i Srednjoj muzičkoj školi, Zenica. Ukupno je završena edukacija u 16 odjeljenja ovih škola i obuhvatila je 307 učenika.

Edukativni rad sa roditeljima u školama

Organizovana su predavanja za Vijeće roditelja i roditelje učenika na temu „Ponašajne/bihevioralne ovisnosti kod djece i mladih“. Fokus je prema potrebama škole bio na opasnostima ovisnosti o internetu, te drugim bihevioralnim ovisnostima kod djece i mladih.

Edukacija stanovništva o bihevioralnim ovisnostima kroz štampanje i distribuciju materijala i gostovanje u medijima

Programi prevencije kroz edukaciju o bihevioralnim ovisnostima namjenjeni svim dobnim skupinama podrazumijevaju aktivnosti za poboljšanje dostupnosti informacija o bihevioralnim ovisnostima, simptomatologiji, rizicima, štetnim posljedicama, ali i načinima preveniranja i liječenja. U tu svrhu su, osim direktnih kontakata, iskorištene sve dostupne opcije za komunikaciju sa građanima Zeničko-dobojskog kantona i šire poput Web-stranice, Facebook stranice, Youtube stranice i medija (radio, televizija, novine...). Gostovanja na radiju (BHR1, Federalni radio...) su bile o temama ovisnosti o kockanju i ovisnosti o internetu. Velika promotivna aktivnost je održana krajem mjeseca juna sa obilaskom i djeljenjem promotivnog materijala iz oblasti svih ovisnosti, a time i bihevioralnih, te ako je bilo potrebno i savjetovanjem, u Zenici, Tešnju, Visokom, Maglaju, Kaknju, Varešu, Brezi, Doboj-jug, Usori, Zavidovićima i Žepču. Na web-stranici su ponuđeni novi sadržaji, preuređeni i osvježeni stari sadržaji, te napravljeni i osmišljeni linkovi koji, osim svih drugih aktivnosti Zavoda, nude i osnovne informacije o bihevioralnim ovisnostima, kockanju, ovisnosti o internetu, ovisnosti o društvenim mrežama... Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti se kontinuirano bavi kreiranjem, osmišljavanjem i pripremom promotivno-edukativnih materijala iz djelokruga rada Odjeljenja. U izvještajnom period su doštampane afiše o bihevioralnim ovisnostima, kockanju i ovisnosti o internetu. Ove afiše su do kraja izvještajnog perioda direktno podjeljene stanovništvu u svim općinama Kantona. Osim ovih redovnih aktivnosti Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti, ove godine je tekstualno osmišljena, oslikana, tehnički uređena i štampana slikovnica „Bolje se družiti uživo“ koja je namjenjena djeci mlađeg osnovnoškolskog uzrasta za edukacije o ovisnosti o internetu.

III 2.2. Provođenje istraživanja o prisustvu simptoma bihevioralnih ovisnosti među djecom i mladima

U toku 2024. godine nastavljeno je provođenje istraživanja koja će ponuditi rezultate o zastupljenosti bihevioralnih ovisnosti među populacijom djece i mladih, te istraživanje na populaciji ovisnika o opijatima i njihovom ponašanju na internetu. Istraživanje koje se provodi u sklopu radionica „Bolje se družiti uživo“ ima za cilj pokazati navike i ponašanja mlađeg osnovnoškolskog uzrasta kada je u pitanju internet, te će služiti za procjenu opasnosti razvoja ovisnosti o internetu kod mladih. Provođenje istraživanja "Stavovi i ponašanje na internetu liječenih ovisnika o opijatima" ima za cilj istražiti stavove i ponašanja ovisnika o opijatima na liječenju i uporediti ih sa stavovima i ponašanjem zdravih ljudi. U izvještajnom periodu.

M

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti je završilo obradu rezultata ranije terenski prikupljenog epidemiološkog istraživanja mladih cjelokupnog kantona o adiktivnim ponašanjima i korištenju različitih legalnih i ilegalnih supstanci.

Zbirni rezultati epidemiološkog istraživanja provedenog u srednjim školama Zeničko-dobojskog kantona

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti je završilo kompletnu obradu rezultata velikog istraživanja o adiktivnim ponašanjima mladih provedenog na reprezentativnom uzorku učenika srednjih škola u Zeničko-dobojskom kantonu. U obradu je ušlo 563 upitnika. Od ovog broja, 207 čine mladići (36,8%), 321 (57%) su djevojke, a 35 učenika (6,2%) se ne izjašnjava po pitanju spola. Obuhvaćene su srednje škole u Zenici, Kaknju, Visokom, Brezi i Maglaju.

Tabela broj 53. Rezultati epidemiološkog istraživanja u srednjim školama ZDK					
	Česta konzumacija		Ponekad	Ukupno	
Cigarete	17,4 %		13,5%	30,9 %	
Nargila	12,3%		25,4%	37,7%	
Energetska pića	18,3%		43,9%	62,2%	
Alkohol	7,5%		27,7%	35,2%	
Kockanje	3,4%		5,5%	8,9%	
Marihuana/trava	Probalo i/ili koristi često ili ponekad:			16,7%	
Konzumacija marihuane od strane bliskih prijatelja				27,7%	
Lijekovi za smirenje bez ljekarskog mišljenja	4,4%	16,9%		21,3%	
Samostalna procjena: Da li poznaje vršnjake ovisnike o marihuani				33,7%	
Samostalna procjena: Da li poznaje vršnjake ovisnike o speedu, ecstasy, mdma...				23,4%	
Samostalna procjena: Da li poznaje vršnjake ovisnike o heroinu, kokainu				9,4%	
Vrijeme u toku dana provedeno na internetu u svrhu zabave	Nikako	Manje od sat	1-2 sata	3-5 sati	Preko 5 sati
	1,4%	5,0%	20,2%	44,3%	29,1%
Upozoreni od roditelja da su predugo na internetu				69,3%	
Imaju želju da smanje upotrebu interneta				73,3%	
Smatraju da pretjerano korištenje interneta dovodi do ovisnosti				86,7%	

14

Istraživanje u osnovnim školama

U toku radionica “Bolje se družiti uživo” djeca po želji samostalno ispunjavaju kratki upitnik. Upitnik je sastavljen od osam pitanja o ponašanju na internetu i preferencijama djece. Upitnik se ispunjava zaokruživanjem jednog od ponuđenih odgovora i omogućilo se da bude potpuno anonimno. Sva pitanja su bila potpuno jednostavna za odgovaranje i prilagođena uzrastu djece.

Ispitanici su bila djeca uzrasta između 8 i 11 godina koja su učestvovala u radionicama “Bolje se družiti uživo” i koji su željela dati pismene odgovore na anonimni upitnik.

Za sada se obradilo 500 ranije pristiglih upitnika koji su do sada uspješno uneseni u program za statističku obradu SPSS.

U uzorku od 500 djece, po spolnoj raspodjeli, evidentiran je 247 dječaka i 253 djevojčice.

Tabela broj 54 . Rezultati istraživanja ponašanja na internetu djece od 8-11 godina			
	Često	Ponekad	Ukupno
Igra igrice na internetu	32,4 %	57,4%	89,8 %
Igra igrice na Play Station	13,2%	29,2%	42,1%
Gleda video-uratkne na internetu	30,8%	43,8%	74,6%
Gleda Tik-Tok	16%	20,6%	36,6%
Ima samostalni profil na Fb, Instagram ili sl.			20,8%
Sam pravi selfi ili video i objavi ga			21,3%
Roditelji uvodili zabranu korištenja mobitela			78 %

Mnoga djeca su se izjasnila da prate razne popularne youtubere, da ih oni nasmijavaju, da ih uče nečemu novom i da ih zabavljaju. U godinama koje nam dolaze će popularni likovi sa youtuba vjerojatno imati sve veći utjecaj na odgoj djece i mladih jer će oni njih sve više oponašati. Prijetnja je u tome što ti ljudi nisu niti educirani niti senzibilizirani za rad sa ovom populacijom, te je veliko pitanje kako će se to odraziti na pogled na svijet i moralnost mladih, te njihovo mentalno zdravlje. Vlastiti profil na Instagram-u ili Facebook-u ima 20,8% djece ove dobi (od 8 do 11 godina). Ovaj podatak treba da nas uznemiri jer djeca ove dobi nisu u stanju kontrolisati samostalno sadržaje na ovim društvenim mrežama niti imaju sposobnost nositi se sa eventualnim problemima, a naročito ako samostalno i bez kontrole objavljuju svoje fotografije ili video-uratkne (21,3%). Više od 3/4 od ukupnog broja roditelja je svojoj djeci zabranjivalo pretjerano korištenje mobitela. Dobro je da postoji kontrola roditelja ali je loše da su djeca već dostigla fazu kada je neophodno represijom

utjecati na njihovo ponašanje. Praćenje i nadzor djece na internetu trebaju biti uravnoteženi sa razumijevanjem potrebe za privatnošću i samostalnošću. Svako pretjerano korištenje interneta koje traje duži period, bez obzira na dob djeteta, trebalo bi biti alarm da se možda radi o simptomima ovisnosti o internetu, a roditelji igraju najvažniju ulogu u prepoznavanju znakova ovisnosti o internetu kod svoje djece. Posebno nas je zanimalo šta to djeca u toku vremena provedenog na internetu najviše vole da gledaju, da rade ili da istražuju. Ostavljena im je mogućnost da napišu više odgovora. Njaveći broj djece igra igrice na internetu, te prati popularne youtubere.

Istraživanje "Stavovi i ponašanje na internetu liječenih ovisnika o opijatima"

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti je u saradnji sa Odjeljenjem za resocijalizaciju u novembru 2023. godine pokrenulo projekat osmišljavanja i provođenja istraživanja "Stavovi i ponašanje na internetu liječenih ovisnika o opijatima". Razlozi za istraživanje leže u činjenici da je internet sveprisutan resurs u životima ovisnika o opijatima koji su na liječenju u Zavodu. Ovaj projekt je osmišljen da istražuje kako ovisnici o opijatima koriste internet za informisanje, podršku i druge svakodnevnne aktivnosti, koliko vremena provode na internetu, da li pokazuju zamjensko ovisničko ponašanje gdje upotreba interneta prerasta u ovisnost, te kako to utječe na njihovo ponašanje i liječenje. Sa druge strane, istraživanje njihove upotrebe interneta u poređenju sa zdravim osobama može pružiti važne uvide u njihovo karakteristično ponašanje i potrebe. Ovaj projekt ima za cilj istražiti stavove i ponašanja ovisnika o opijatima na liječenju i uporediti ih sa stavovima i ponašanjem zdravih ljudi. Projekti istraživanja ovisničkih ponašanja su dio redovne aktivnosti JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, a ovaj spada u programe saradnje Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti i Odjeljenja za resocijalizaciju. Rezultati ovog istraživanja pružit će dublje razumijevanje o tome kako ovisnici o opijatima koriste internet i kako to utječe na njihovo ponašanje i oporavak. Također će omogućiti poređenje sa ponašanjem zdravih ljudi, što će pomoći u identificiranju posebnih potreba i rizika povezanih s upotrebom interneta kod ovisnika o opijatima. Ovaj projekt istraživanja može doprinijeti razvoju boljih strategija prevencije, edukacije i podrške za ovisnike o opijatima u digitalnom okruženju, s ciljem poboljšanja njihovih šansi za uspješnim oporavkom.

III 2.4. Koordinacija rada Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti sa radom drugih Odjeljenja i Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona u cjelini

Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti saraduje sa svim drugim Odjeljenjima Zavoda, a posebno sa Odjeljenjem za prevenciju i savjetovanje, te Odjeljenjem za resocijalizaciju sa kojima čini Službu za psihosocijalni tretman. Odjeljenje za bihevioralne ovisnosti je izradilo projekat epidemiološkog

istraživanja o adiktivnim ponašanjima mladih, pripremilo upitnike, uradilo unos i cjelokupnu obradu podataka, a raspodjela i prikupljanje upitnika je realizovano u saradnji sa Odjeljenjem za prevenciju i savjetovanje. Sa Odjeljenjem za resocijalizaciju je pokrenut projekat osmišljavanja i provođenja istraživanja "Stavovi i ponašanje na internetu liječenih ovisnika o opijatima". Drugi projekat koji se radi u saradnji sa Odjeljenjem za resocijalizaciju je promocija i podjela u školama ukrasnih kutija u koje djeca mogu za vrijeme trajanja nastave odložiti svoje mobitele u okviru radionica „Bolje se družiti uživo“. Osmišljavanje i izradu ukrasnih kutija radi Odjeljenje za resocijalizaciju sa pacijentima Zavoda.

III 2.5. Aktivnosti iz oblasti borbe protiv korupcije

Osim radom u Odjeljenju, zaposlenica Odjeljenja za bihevioralne ovisnosti je imenovana odlukom Direktora za koordinatora ispred Zavoda u timu za antikorupciju Vlade Zeničko-dobojskog kantona. JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona aktivno učestvuje u ispunjavanju svih obaveza i mjera u okviru aktuelno važećeg Akcionog plana za borbu protiv korupcije Vlade Zeničko-dobojskog kantona, te kontinuirano provodi aktivnosti iz oblasti borbe protiv korupcije. Nakon završetka izrade dokumenta Plan implementacije Akcionog plana JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK, pristupilo se izradi Plana integriteta. Plan integriteta je interni antikorupcioni dokument nastao kao rezultat samoprocjene izloženosti institucije rizicima za nastajanje korupcije, koruptivnog dejstva kao i drugih oblika nepravilnosti te neetičkog i neprofesionalnog ponašanja kojim se predviđaju mjere i aktivnosti pravne i praktične prirode u cilju prevencije i otklanjanja nepravilnosti uzrokovanih svim pojavnim oblicima korupcije i neetičkog ponašanja. Plan integriteta je preventivni antikorupcijski mehanizam čiji cilj nije rješavanje pojedinačnih slučajeva korupcije, već uspostavljanje mehanizama koji će uticati na smanjenje rizika za nastanak korupcije i drugih nepravilnosti u svim oblastima funkcionisanja institucije. U procesu izrade, utvrdilo se postojanje i adekvatnost regulative za sprječavanje nastanka i razvoja korupcije i koruptivnih ponašanja, etički i profesionalno neprihvatljivih postupaka i drugih nepravilnosti u svim oblastima funkcionisanja JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona. Identifikovano je u okviru općih oblasti petnaest rizičnih procesa u koje spadaju: rukovođenje, zapošljavanje, interna komunikacija, eksterna komunikacija, javne nabavke, javna oglašavanja, učinkovitost rada zaposlenika (praćenje učinka, nagrađivanje, kažnjavanje, ...), organizacija posla, interno prijavljivanje, eksterno prijavljivanje, sukob interesa / nespojivost dodatnih aktivnosti zaposlenika, sigurnost na radu, proces finansijskog planiranja i računovodstveni poslovi, blagajničko poslovanje, zaprimanje, obrada i plaćanje računa i obaveza upravljanje materijalnim sredstvima. U okviru specifičnih rizičnih procesa identifikovano je devet procesa: uključivanje pacijenata na supstitucionu terapiju, dodjeljivanje tzv. „povlastica“ u podjeli

terapije, kriteriji za ulazak na Odjeljenje za stacionarni detoks, proces testiranja pacijenata na PAS, proces podjele supstitucione terapije, prijavljivanje kriminogenog ponašanja pacijenata, utjecaj farmaceutskih kuća na propisivanje medikamentozne terapije, organizacija noćnih smjena, dežurstava, smjena za vikende i praznike, upravljanje prigovorima, pohvalama i sugestijama od strane pacijenata.

Urađena je operacionalizacija i sortiranje identifikovanih specifičnih i općih rizičnih procesa, te su formirane kategorije. Nakon što je urađena operacionalizacija i sortiranje identifikovanih specifičnih i općih rizičnih procesa, te su formirane kategorije, prešlo se na bodovanje rizika. Na kraju cjelokupnog procesa, moglo se pristupiti izradi Plana integriteta. U februaru 2024. godine upućen je izrađeni dokument na prethodnu saglasnost Uredu za borbu protiv korupcije ZDK. Pozitivno mišljenje Ureda je dobijeno 19.06. 2024. godine. Plan integriteta usvojen je Odlukom direktora JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona broj 05-37-766/24 od 01.07.2024. godine. Plan integriteta, kao i Plan implementacije Akcionog plana JZU Zavod za bolesti ovisnosti ZDK su postavljeni na Web-stranicu Zavoda i javno su dostupni (<http://zedo-ovisnost.ba/borba-protiv-korupcije/>). Osim toga, u skladu sa aktivnostima identifikovanim kroz Plan integriteta, na Web-stranicu Zavoda su postavljeni i interni akti Zavoda: Etički kodeks i Izvod iz Pravilnika o kućnom redu Ambulante Zavoda (<http://zedo-ovisnost.ba/dokumenti/>).

III 3. ODJELJENJE ZA REHABILITACIJU I RESOCIJALIZACIJU

Aktivnosti Odjeljenja u izvještajnom periodu definisane su i određene Godišnjim planom rada Zavoda i Godišnjim planom rada Odjeljenja. Planom rada za 2024. godinu postavljeni su osnovni strateški ciljevi:

- Zadržati dostignuti nivo usluga zdravstvene i socijalne zaštite;
- Zadržati ili unaprijediti intersektorsku saradnju (poseban akcenat na vankantonalne ustanove socijalne i zdravstvene zaštite);
- Ostvariti saradnju sa kantonalnim ministarstvom obrazovanja i obrazovnim ustanovama;
- Unaprijediti aktivnosti Odjeljenja u segmentu radno-okupacionog tretmana na Odjeljenju za stacionarni tretman Detoks;
- Unaprijediti saradnju sa terapijskim zajednicama vezano za smještaj pacijenata;
- Zadržati postignuti dogovor oko zdravstvenog osiguranja pacijenata Zavoda;
- Adekvatno i sigurno vođenje i evidentiranje podataka (POMPIDU upitnici);
- Unaprijediti aktivnosti na provođenju sigurnosnih i zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti;
- Unaprijediti aktivnosti Odjeljenja kroz realizaciju različitih projektnih aktivnosti u lokalnoj zajednici;
- Učešće u procesu akreditacije i certifikacije Zavoda i provođenje akredit. standarda;
- Jačanje ličnih kompetencije i vještina uposlenika kroz kontinuiranu internu i eksternu edukaciju.

U skladu sa mogućnostima i uz saradnju i adekvatnu kontinuiranu koordinaciju sa ostalim organizacionim jedinicama Zavoda, svi postavljeni strateški ciljevi Odjeljenja u periodu od 01.01.2024. godine do 31.12.2024. godine su uspješno realizovani.

III 3.1. Pregled pruženih usluga Odjeljenja za period 01.01.2024.-31.12.2024. god

Prvi cilj koji se odnosi na *pružanje zdravstvenih i socijalnih usluga* prema pacijentu provodile su se unutar izgrađenih sistema. Usluge su pružane u okviru ambulantnog i stacionarnog tretmana i aktivnostima u lokalnoj zajednici. Ukupno je osoblje Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju **u 2024. godini pružilo ukupno 2160 usluge** (tab. 55; tab. 56; tab. 57;). Broj pruženih usluga je povećan za 157 usluga više u odnosu na prošlu godinu (pruženo ukupno 2003 usluga), a zbog jačanja kadrovske strukture Odjeljenja, povećanih aktivnosti na Odjelu za stacionarni tretman Detoks i lokalnoj zajednici, pruženim uslugama u terenskim ambulancama, te primjenom integrisanog pristupa u radu Odjeljenja.

U intersektorskoj saradnji nastavljena je dobra saradnja sa nadležnim ustanovama zdravstvene i socijalne zaštite. Isto je rezultiralo održavanjem visokog broja pacijenata na liječenju iz drugih kantona u odnosu na prethodne godine. Rješavanje niza socijalnih problema kojima su izloženi pacijenti sa područja Zeničko-dobojskog kantona kao i vankantonalni pacijenti u skladu sa raspoloživim mogućnostima i okolnostima može se ocijeniti dobrom i pozitivnom.

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju nastoji kroz svoj svakodnevni rad da pruži podršku pacijentima Zavoda u rješavanju *pitanja zdravstvenog osiguranja*. Posredovanje u ostvarivanju zdravstvenog osiguranja odvija se preko Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju. U tom smislu saradnja sa nadležnim službama za zapošljavanje u Ze-Do kantonu skoro se svakodnevno odvija, može se ocijeniti pozitivnom i primjerom kako se rješavaju praktični problemi građana i pacijenata. Isto tako, saradnja sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Ze-Do kantona je na zavidnom nivou. Svi problemi ili nejasnoće u radu riješeni su konkretno i na obostrano zadovoljstvo, a prvenstveno u interesu pacijenata. Pored navedenog, kontinuirana je saradnja i posredovanje sa drugim zavodima zdravstvenog osiguranja ili institucijama, ustanovama i službama izvan Ze-Do kantona. U cilju održavanja ovog pozitivnog trenda, na snazi je zajednički dogovor po kojem nadležne službe za zapošljavanje izdaju potvrde za produžavanje zdravstvenog osiguranja samo za pacijente koji se otpuštaju sa Odjeljenja za stacionarno liječenje Zavoda, a dok su tu mogućnost ranije imali svi pacijenti.

III 3.2. Usluge u ambulantom tretmanu

U izvještajnom periodu Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju ukupno je pružilo **1933 usluge u ambulantom tretmanu** (za 140 usluga više u odnosu na prošlu 2023. godinu) kroz individualni socioterapijski rad sa pacijentima, njihovim saradnicima u liječenju u ambulanti Zavoda i na terenima.

Vrsta usluge	2023.	2024.
Individualni socioterapijski rad sa pacijentom	1672	1788
Grupni socioterapijski rad sa pacijentom (teren)	60	50
Individualni socioterapijski rad sa saradnicima	25	50
Pompidu upitnik	36	45
Ukupno usluga u ambulantom tretmanu	1793	1933

III 3.3. Prijave liječenih ovisnika od psihoaktivnih supstanci-obrazac 21-1-PLO

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju nastavilo je *popunjavanje Pompidu obrazaca* u Odjeljenju za ambulanti i stacionarni tretman za sve nove pacijente sa dijagnozama od F11-F19. U izvještajnom periodu ukupno je **uneseno 45 Pompidu upitnika** u bazu Zavoda za javno zdravstvo FBiH. Sve prijave (POMPIDU upitnici) su uredno unesene u bazu ZZJZ FBiH bez dijela koji se odnosi na povjerljive informacije pacijenta, dok su kompletni POMPIDU upitnici sa dijelom povjerljivo arhivirani unutar Zavoda u skladu sa uputstvima. Sve prijave su mjesečno blagovremeno dostavljane Institutu za zdravlje i sigurnost hrane Zeničko-dobojskog kantona u skladu sa važećim Pravilnikom o obliku, sadržaju i načinu vođenja individualnih izvještajnih obrazaca i drugih pomoćnih obrazaca. Uposlenici Odjeljenja i informatičar u zdravstvu zaduženi za unos prijava, upoznati su sa novim softverskim rješenjem Regiz- posebno dizajniranom programu za umrežavanje svih zdravstvenih ustanova na području FBiH. Nastavljen je kontinuiran unos prijava liječenih ovisnika od psihoaktivnih supstanci-Pompidu u novu bazu ZZJZ FBiH pod nazivom Regiz.

III 3.4. Usluge u stacionarnom tretmanu

U izvještajnom periodu Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju ukupno je pružilo **97 usluge u stacionarnom tretmanu** (za 43 usluge više u odnosu na prošlu godinu) kroz individualni socioterapijski rad sa pacijentima i njihovim saradnicima u liječenju kao i kroz grupnu radno-okupacionu terapiju i druge aktivnosti iz socio-rehabilitacionog tretmana na Odjelu za stacionarni tretman. Broj usluga na Detoksu je značajno povećan zbog jačanja kadrovske strukture Odjeljenja

za rehabilitaciju i resocijalizaciju kao i povećanih aktivnosti na Odjelu za stacionarni tretman Detoks i lokalnoj zajednici, te primjenom integrisanog pristupa u radu Odjeljenja.

Vrsta usluge	2023. godina	2024. godina
Individualni socioterapijski tretman	20	40
Individualni socioterapijski rad sa saradnicima	10	12
Grupna radno-okupaciona terapija	15	29
Grupe duhovne terapije i terapije po modelu	0	0
Pompidu upitnik	2	0
Održane grupe od strane predstavnika komuna	7	16
Ukupno usluga u stacionarnom tretmanu	54	97

III 3.5. Radno-okupaciona terapija na Odjelu za stacionarni tretman

Radno-okupaciona terapija omogućava pacijentima da steknu nove vještine koje im u toku tretmana daju mogućnost da se osjećaju korisnim, cijene rezultate svog rada i ostvaruju pozitivan odnos prema radnoj disciplini i radnim navikama. U sklopu radno-okupacione terapije uposlenici Odjeljenja su u izvještajnom periodu održali preko 20 radionica na Odjelu za stacionarni tretman. Pacijenti su izrađivali ukrasno cvijeće, bukete, ukrasne lampe od različitih materijala, privjeske, ukrasne kutije, čestitke, sadnja cvijeća, a sve s ciljem jačanja njihovih vještina i kreativnih sposobnosti, a isti su bili distribuirani drugim ustanovama i uposlenicima povodom obilježavanja značajnih državnih i međunarodnih praznika.

III 3.6. Usluge u lokalnoj zajednici

U izvještajnom periodu Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju ukupno je pružilo **130 usluga u lokalnoj zajednici** kroz redovne aktivnosti smještaja pacijenata u terapijske zajednice, ostvarivanje prava pacijenata iz socijalne i zdravstvene zaštite, posredovanja u aktivnostima koje provode organi starateljstva i kroz kontinuiranu saradnju sa organima pravosuđa. Smanjen je broj pruženih usluga u lokalnoj zajednici za 26 usluga manje u odnosu na prošlu 2023. godinu iz razloga što je tokom ove godine značajno smanjen broj testiranja lica upućenih od strane drugih ustanova, a najčešće od strane centara za socijalni rad. U izvještajnom periodu u sklopu socio-rehabilitacionog tretmana, četiri pacijenata je uključeno u programe dokvalifikacije i prekvalifikacije organizovane od strane obrazovnih ustanova na području kantona (dva iz prošle godine i dva u 2024. god.).

4

Vrsta usluge	2023. godina	2024. godina
Ostvarena mater. pomoć od strane Ze-do kantona – smještaj u TZ	14	19
Ostvarena materijalna pomoć od strane centara za socijalni rad	17	20
Ostvarivanje prava na zdravstveno osiguranje	10	15
Posredovanje u postupcima koje provode CZSR (testiranja)	65	22
Posredovanja u programima prekvalifikacije i dokvalifikacije	10	4
Ostala upravno pravna akta (sud, tužilaštvo, centri za soc rad i sl.)	40	60
Ukupno usluga u lokalnoj zajednici	156	130

Osim navedenih kvantitativnih usluga postoji kontinuirana saradnja sa drugim javnim i nevladinim ustanovama u Zeničko-dobojskom kantonu i drugim kantonima (centrima za socijalni rad, centrima za mentalno zdravlje, bolnicama, zavodima za javno zdravstvo, zavodima za zapošljavanje, kulturnim i sportskim ustanovama, nevladinim organizacijama i dr.).

III 3.7. Usluge smještaja pacijenata u terapijske zajednice

Saradnja sa terapijskim zajednicama ostvaruje se na osnovu potpisanog Ugovora Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona i trenutno dvije terapijske zajednice i to: JU Centar za rehabilitaciju ovisnika o psihoaktivnim supstancama **CROPS**- Smoluća kod Tuzle, Centar za odvikavanje od ovisnosti-**MARJANOVAC** u Aleksandrovcu, a od ove godine i sa trećom terapijskom zajednicom **RETO Split** (liječenje za pacijente Zavoda besplatno). Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju Zavoda je iniciralo ovakvo rješenje i predstavlja pozitivan primjer daljeg tretmana.

Godina	2023. godina	2024. godina	Ukupno
Broj	14	19	33

- *Upućeni pacijenti januar-decembar 2024. god.:* U izvještajnom periodu u terapijske zajednice je bilo upućeno ukupno 19 pacijenata.
- *Ukupno pacijenata smještenih u TZ na dan 31.12.2024. godine:* Na dan 31.12.2024. godine u terapijskim zajednicama boravi ukupno četiri pacijenta. Dva pacijenta su smješteni u TZ Marjanovac, a dva pacijenta u TZ Crops.
- *Ukupno pacijenata koji su samovoljno napustili tretman u TZ januar-decembar 2024. god.:* U izvještajnom periodu, ukupno 19 pacijenata samovoljno su napustili tretman. Devet novih pacijenata i tri pacijenta iz prethodnih izvještajnih perioda su samovoljno napustili TZ Marjanovac. 10 pacijenata i jedan pacijent iz prethodnih izvještajnih perioda su

samovoljno napustili CROPS. Također, tri pacijenta iz prethodnih izvještajnih perioda su uspješno okončali kompletan rehabilitacioni program u TZ Crops.

Terapijska zajednica	Marjanovac Banja Luka	CROPS Smoluća	Ukupno
Broj	8	11	19

Tokom 2024. godine upućeno je 19 pacijenata na smještaj u terapijske zajednice, dok je u 2023. godini upućeno ukupno 14 pacijenata na smještaj u terapijske zajednice. Posebno je značajno naglasiti i da su tri pacijenta tokom ove godine uspješno okončali kompletan rehabilitacioni program u terapijskoj zajednici CROPS kod Smoluće. Dakle, može se konstatovati da je i dalje prisutna motivacija i interes za nastavak tretmana ovisnosti kroz ovaj segment -rehabilitacijski tretman u terapijskoj zajednici.

III 3.8. Zaštitne i sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti

Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona provodi zaštitne i sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti, a u skladu sa Zakonom o zaštiti nasilja u porodici, Pravilnikom o provođenju zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti i Krivičnim zakonom. Zaštitne i sigurnosne mjere izriče nadležni sud. Zavod izrečene mjere provodi i postupa u skladu sa zakonskim propisima. U skladu sa Pravilnikom o provođenju zaštitnih mjera obaveznog liječenja, o toku tretmana sudskih pacijenata redovno su obavješteni sudovi i organi starateljstva. U izvještajnom periodu izricane su: **zaštitne mjere** zbog nasilja u porodici koje je vršeno kao posljedica alkoholizma (svih trinaest mjera su zaštitne) i **sigurnosne mjere** obaveznog liječenja od ovisnosti zbog posjedovanja i omogućavanja uživanja opojnih droga (nije bilo izrečenih sigurnosnih mjera u izvještajnom periodu). Od ukupnog broja izrečenih mjera u 2024. godini, 11 mjera je izrekao Općinski sud u Zavidovićima, jednu mjeru Općinski sud u Visokom i jednu mjeru Općinski sud u Sarajevu.

Dakle, u 2024. godini, nadležni sudovi su donijeli 13 rješenja kojima su izrečene mjere obaveznog liječenja od ovisnosti, a koje će se provoditi u Zavodu. Četiri pacijenta sa izrečenim zaštitnim mjerama se nisu odazvala na liječenje. Na tretmanu je i jedna maloljetnica sa izrečenom posebnom obavezom podvrgavanja postupku odvikavanja od droge od strane Općinskog suda u Travniku.

Na tretmanu je u 2024. godini bilo ukupno 18 sudskih pacijenata (9 novih i 9 sudskih pacijenta, a koji su na liječenju iz prethodnih godina u skladu sa važećim rješenjima/presudama).

Tabela broj 60. Mjere obaveznog liječenja od ovisnosti za 2023.-2024. godine			
Nadležni sud/godina	2023. godina	2024. godina	Ukupno
Zenica	0	0	0
Visoko	4	1	5
Zavidovići	2	11	13
Bugojno	0	0	0
Sarajevo	1	1	2
Kakanj	3	0	3
Ukupno	10	13	23

U 2024. godini konstatovan je povećan broj izrečenih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti, a posebno zaštitnih mjera obaveznog liječenja zbog nasilja u porodici koje je vršeno kao posljedica alkoholizma (u 2023. godini je bilo izrečeno ukupno 10 mjera obaveznog liječenja od ovisnosti).

III 3.9. Integrisani model rada Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju

Većina liječenih ovisnika ima veliku i snažnu podršku svoje primarne i sekundarne porodice. Međutim, bez obzira na navedeno i dalje se većina ovisnika nakon završenog liječenja ne može uspješno uklopiti u društvenu sredinu zbog javnog mišljenja o problemu ovisnosti koje cijelu ovisničku populaciju stigmatizira, marginalizira i isključuje iz školske i radne sredine. Zato je socijalna reintegracija ovisnika jedan logičan slijed psihosocijalne rehabilitacije i tretmana, ali i važan faktor u kompletnom procesu liječenja ovisnika. Stoga, Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju akcenat stavlja na multidisciplinarni i integrisan pristup u provođenju svojih programa i aktivnosti uz akcenat na koordinaciju i saradnju sa ustanovama koje mogu pomoći ovisnicima u prevazilaženju poteškoća, a koje djeluje na kantonalnom i lokalnom nivou. U izvještajnom periodu, Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju je fokus stavilo na programe i projektne aktivnosti koje su se realizovale u lokalnoj zajednici kao i na saradnju sa nevladinim sektorom, a sve s ciljem uključivanja što većeg broja ovisnika u programe i projekte u lokalnoj zajednici. U daljem tekstu, prikazani su svi programi i projekti u kojem su bili uključeni pacijenti Zavoda u 2024. godini.

III 3.10. Programi i projekti Odjeljenja i lokalne zajednice

Program iz lokalne zajednice: dokvalifikacija i prekvalifikacija za određena zanimanja

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju je u prethodnim izvještajnim periodima kontinuirano je radilo na pružanju informacija pacijentima Zavoda o aktivnim programima formalnog obrazovanja-osnovnog obrazovanja odraslih na području Zeničko-dobojskog kantona i

konkursima za prekvalifikaciju za određena zanimanja na području Grada Zenica. Pacijenti Zavoda koji nemaju završenu osnovnu školu i izrazili su želju da steknu svjedodžbu o završenoj osnovnoj školi ili izvrše prekvalifikaciju trenutnog srednjoškolskog zanimanja dobili su potrebne informacije i savjete oko prikupljanja potrebne dokumentacije i prijave na otvorene konkurse od strane stručnih saradnika Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju. *Dva pacijenta su se uspješno prijavili i primljeni u sklopu programa formalnog obrazovanja- osnovnog obrazovanja odraslih na području grada Zenica (iz prethodnog izvještajnog perioda), a tokom ovog izvještajnog perioda su uspješno okončali program.* Također, stručne saradnice Odjeljenja upoznale su pacijente sa raspisanim javnim pozivom za nezaposlena lica sa područja Zeničko-dobojskog kantona u sklopu projekta Obuka za tržište rada 2024 - ASISTENT U RAČUNOVODSTVU ispred Federalnog Zavoda za zapošljavanje. Obavijest pacijentima je bila objavljena i na fb i web stranici Zavoda. Jedan pacijent je iskazao motivaciju za prijavu, ali prijava nije uspješno okončana jer nije bio na listi odabranih za dalju obuku.

Projekat Odjeljenja u saradnji sa Društvom socijalnih radnika Zeničko-dobojskog kantona: „Resocijalizacija ovisnika o psihoaktivnim supstancama“

Društvo socijalnih radnika Zeničko-dobojskog kantona uspješno saraduje sa Zavodom za bolesti ovisnosti već duži niz godina. Tokom izvještajnog perioda, a na prijedlog Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju, Društvo socijalnih radnika je prepoznalo i iskazalo razumijevanje prema ovisničkoj marginalizovanoj populaciji, te s ciljem ublažavanja i poboljšanja statusa ovisnika predložen je (finansijski podržan i odobren od strane federalnog ministarstva rada i socijalne politike) projekat pod nazivom: „Projekat resocijalizacije ovisnika o psihoaktivnim supstancama“. Projekat je fokusiran na ovisnike koji su završili neki od programa rehabilitacije i odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici upućenih od strane Zavoda, te ovisnike koji su u bolničkom i izvanbolničkom tretmanu i duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju i pridržavaju se propisanog načina liječenja. Glavni cilj projekta je poticanje školovanja i zapošljavanja liječenih ovisnika te njihovog što boljeg integriranja u život u zajednici. Stručne saradnice Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju izvršile su odabir liječenih ovisnika i saradnika u liječenju (6 pacijenata i saradnika u liječenju) uz potpisanu saglasnost za učešće u projektu, a s ciljem organizovanja grupa psihosocijalne podrške i organizacije edukativnih, suportivnih, radno-okupacionih aktivnosti. Nakon okončanih grupa psihosocijalne podrške selektirana su dva liječena ovisnika za nastavak stručnih obuka i dva liječena ovisnika za zapošljavanje kroz javne radove, a u saradnji sa privatnim i nevladinim sektorom. Projekat se realizuje i u 2025. godini.

U izvještajnom periodu jedan pacijent je upisao program prekvalifikacije za CNC operatera preko Centra za obrazovanje odraslih uz stručnu podršku Odjeljenja, a u narednoj godini očekuje se

upis još jednog liječenog ovisnika za završetak kompletnog srednjoškolskog obrazovanja. Dva pacijenta su planirana da budu uključena u javne radove u lokalnoj zajednici.

Projekat Odjeljenja u saradnji sa Nacionalnom asocijacijom za socijalnu pedagogiju u Bosni i Hercegovini PONTEM: „Postinstitucionalna mentorska podrška za djecu, adolescente i mlade odrasle osobe (DAMO)

Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju ostvarilo je saradnju sa Nacionalnom asocijacijom za socijalnu pedagogiju u BiH PONTEM, te je od strane iste predložena saradnja u okviru projekta pod nazivom: „Postinstitucionalna mentorska podrška za djecu, adolescente i mlade odrasle osobe (DAMO). Projekat ima za cilj pružiti podršku mladima u procesu resocijalizacije i reintegracije u društvo nakon institucionalnog tretmana, kao i prevenirati povratak destruktivnim obrascima ponašanja. Fokus je na individualiziranom pristupu, mentorskom radu i kreiranju održivih planova za lični i profesionalni razvoj korisnika (korisnici iz domova, bivši zatvorenici, liječeni ovisnici). Projekat se realizuje i u 2025. godini. *Stručne saradnice Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju izvršile su odabir liječenih ovisnika (2 pacijenta) uz potpisanu saglasnost za učešće u projektu od strane pacijenta i tokom trajanja projekta biti će im stručna podrška prilikom rada na unapređenju njihovih životnih vještina, psihosocijalne podrške i promovisanja njihove društvene integracije kroz radionice životnih vještina, povezivanja sa lokalnom zajednicom (pisanje projekata, učešće u volonterskim aktivnostima u zajednici), procesima društvene rehabilitacije i učešća u kulturnim, sportskim i društvenim događajima.*

Projekat Odjeljenja: „Međunarodni dan žena“

U sklopu radno-okupacione terapije koje provode uposlenici Odjeljenja na Odjelu za stacionarni tretman provedene su aktivnosti povodom Međunarodnog dana žena, a u sklopu istoimenog projekta, a s ciljem sticanja novih vještina i ostvarivanja pozitivnog odnosa prema radnim navikama kod pacijenata. *U sklopu ovih aktivnosti, pacijenti su izrađivali ukrasno cvijeće od različitih materijala, te je isto dana 08.03.2024. godine uručeno njihovim majkama i saradnicama u liječenju tokom redovnih posjeta na Odjelu za stacionarni tretman Detoks.*

Projekat Odjeljenja: „15.05. Međunarodni dan porodica“ i „01.06. Međunarodni dan roditelja“

U sklopu projekta „15.05. Međunarodni dan porodica“ i „01.06. Međunarodni dan roditelja“ održana je edukativna prezentacija Stručnog tima terapijske zajednice CROPS, a kojoj su prisustvovali i roditelji i saradnici u liječenju od strane pacijenata. *Zajedno sa uposlenicima*

4

Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju ukazano je roditeljima i saradnicima u liječenju koliko je važna njihova saradnja sa stručnim licima Zavoda i terapijske zajednice prilikom pripreme pacijenata za nastavak liječenja u terapijskoj zajednici kao i u samom procesu liječenja. Jedan od ciljeva ove projektne aktivnosti jeste i odati priznanje roditeljima za podršku koju svakodnevno pružaju svojoj djecu u procesu liječenja od bolesti ovisnosti. Također, prisutnima su uručeni edukativni i promotivni materijali Zavoda s ciljem dodatne edukacije o karakteru bolesti ovisnosti.

Projekat Odjeljenja: „31.05. Svjetski dan nepušenja“

S ciljem suzbijanja konzumacije cigareta kao glavnog faktora za nastanak niza bolesti i prijevremenog umiranja, a koji se može izbjeći, Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je 31. maj Svjetskim danom nepušenja. Tim povodom pacijenti Odjela za stacionarni tretman Detoks obilježili su ovaj dan kreativnim radionicama. *Zajedno sa stručnim saradnicama Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju razgovarali su o štetnim učincima pušenja, bolestima vezanim za pušenje, te povoljnim učincima prestanka pušenja. Pacijenti su izrađivali ukrasne privjeske i likovne radove sa porukama: ZAŠTO REĆI „NE“ PUŠENJU?*

Projekat Odjeljenja: Radionica- pirografija (terapija po modelu)

Dana 04.07.2024. godine na Odjelu za stacionarni tretman Detoks održana je radionica pirografije od strane pacijenta Zavoda, a koji je pomenutu tehniku savladao tokom boravka u terapijskoj zajednici. Svoje znanje prenio je pacijentima hospitalizovanim na Detoksu, a pod stručnim nadzorom uposlenica Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju. *Izrađen je zajednički rad pacijenata Detoksa tehnikom pirografije povodom 11.07. dana žalosti posvećenog žrtvama genocida u Srebrenici.* Aktivnost je promovisana na fb i web stranici Zavoda

Projekat Odjeljenja: „Svjetski dan mentalnog zdravlja-10.10.“

Povodom obilježavanja 10.10. Svjetskog dana mentalnog zdravlja Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju i Odjeljenje za stacionarni tretman Detoks su realizovali *akciju sadnje jesenskog cvijeća na Odjeljenju za stacionarni tretman Detoks.* U akciji su učestvovali uposlenici i pacijenti Zavoda. Na inicijativu Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju i pozitivnih iskustava pacijenata *obnovljena je saradnja sa terapijskom zajednicom „Reto“ iz Splita.* Povodom 10.10. predstavnici Reto Split predstavili su program rada terapijske zajednice pacijentima smještenim na Detoksu.

Projekat Odjeljenja: „Mjesec borbe protiv bolesti ovisnosti“

U periodu od 15.11.-15.12. realizovano je niz aktivnosti u sklopu gore pomenutog projekta s fokusom na pacijenta, roditelje i saradnike u liječenju, jačanje socijalne podrške i uspostavljanja boljih terapijskih odnosa. Dana 15.11.2024. godine pacijenti Detoksa uz prisustvo uposlenika Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju imali su priliku da pogledaju film „Leaving Las Vegas“ koji nam pruža dubok uvid u život osobe koja se suočava sa ozbiljnom ovisnošću o alkoholu. Kroz ovu aktivnost, pacijenti su imali priliku da se bolje upoznaju sa mislima i emocijama osoba koje se bore sa ovom vrstom ovisnosti. Za pacijente Zavoda je raspisan nagradni konkurs pod nazivom: „Moj život bez ovisnosti“. Pacijenti su imali mogućnost do 30.11.2024. godine da dostave likovne i literarne radove na datu temu, uključujući i pacijente smještene u terapijskim zajednicama sa kojima Zavod ima saradnju. Odabrani radovi su predstavljeni na izložbi koju je organizovao Zavod povodom obilježavanja dana osnivanja Zavoda, 05.12. Komisija za pregled i ocjenu radova odabrala je 3 najuspješnija rada koje su predstavljena na pomenutoj izložbi. Pacijenti su nagrađeni poklon bonovima koji su donirani od strane trgovačkog centra FIS d.o.o. Vitez. Aktivnost je popraćena medijski (Naša riječ, Zenicablog, web i fb stranica Zavoda).

III 3.11. Aktivnosti Odjeljenja- obilježavanje datuma iz oblasti ovisnosti

- Izrađen je **mini edukativni kviz** za širu javnost povodom 01.04. Svjetskog dana borbe protiv alkoholizma. Kviz je izrađen online i objavljen na fb i web stranici Zavoda.
- Izrađen je **mini edukativni kviz** za širu javnost povodom 31.05. Svjetskog dana borbe protiv pušenja. Kviz je izrađen online i objavljen na fb i web stranici Zavoda.
- Povodom 26.06. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, organizovana je posjeta Stručnog tima Zavod dana 11.06.2024. godine **Centru za rehabilitaciju ovisnika o psihoaktivnim supstancama CROPS iz Smoluce**. Održan je zajednički radni sastanak, a pacijenti smješteni u pomenutoj terapijskoj zajednici imali su priliku da razgovaraju sa Stručnim timom Zavoda.
- Povodom 26.06. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, organizovana je posjeta Stručnog tima Zavod dana 13.06.2024. godine **Centru za odvikavanje od ovisnosti MARJANOVAC kod Aleksandrovc**. Održan je zajednički radni sastanak, a pacijenti smješteni u pomenutoj terapijskoj zajednici imali su priliku da razgovaraju sa Stručnim timom Zavoda.
- Povodom 26.06. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, šefica Odjeljenja inicirala je posjetu **Centru za socijalni rad Maglaj i Zavidovići** dana 24.06.2024. godine s ciljem razvijanje saradnje, razmjene informacija, stručnog znanja i iskustva u oblasti liječenja, rehabilitacije i resocijalizacije ovisnika o psihoaktivnim supstancama.
- Povodom 26.06. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, organizovana je posjeta dana 19.06.2024. godine i 21.06.2024. godine **terenskim ambulancama u Tešnju i Doboj-Jugu** s ciljem razmjene informacija sa akcentom na izazove i poteškoće sa kojima se susrećemo u svakodnevnom radu sa pacijentima kao i **općini Tešanj i Doboj Jug** s ciljem podjele promotivnih

i edukativnih materijala građanima, a radi podizanja svijesti javnosti o štetnosti zloupotrebe psihoaktivnih supstanci.

- Povodom 26.06. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, uposlenici Odjeljenja su predložili doštampavanje brošure na temu: „**Moja priča o liječenju**“, kojom je predstavljena životna priča pacijenta Zavoda kojom je bio nagrađen u istoimenom konkursu raspisanom za pacijente Zavoda u proteklom periodu. Štampana je u 100 primjeraka i distribuirana tokom promotivnih aktivnosti povodom 26.06.
- Povodom 26.06. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, uposlenici Odjeljenja su izradili treće dopunjeno izdanje „**Ukrštenice edukativno-zabavnog karaktera**“. Štampana je u 500 primjeraka i distribuirana tokom promotivnih aktivnosti povodom 26.06.
- Dana 07.11.2024. godine na inicijativu Odjeljenja službeno je posjećen centar za rehabilitaciju ovisnika **Reto u Splitu** od strane Stručnog tima Zavoda s ciljem upoznavanja sa radom i funkcionisanjem Reto centra, načinom organizacije rada, aktivnostima radno-okupacione terapije i osnovama timske povezanosti koja omogućava profesionalnost u radu Centra. Dana 21.11.2024. godine obnovljen je i protokol o stručnoj saradnji između Zavoda i Reto centra, te je time omogućen besplatan smještaj za pacijente Zavoda i u ovu terapijsku zajednicu.
- Tokom mjeseca novembra uposlenice Odjeljenja za rehabilitaciju i resocijalizaciju izradile su vodič pod nazivom: „**Vodič za smještaj pacijenata Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK u terapijske zajednice**“ koji ima za cilj da pacijenti Zavoda i saradnici u liječenju kroz ovaj vodič imaju jasne upute i smjernice za nastavkom rehabilitacionog tretmana u terapijskim zajednicama sa kojima Zavod ima dugogodišnju saradnju. Vodič prezentovan javnosti u putem medijskih nastupa, objavljen je na web i fb stranici Zavoda.

III 3.12. Saradnja sa drugim organizacionim jedinicima Zavoda

Uposlenici Odjeljenja su zajedno sa Odjeljenjem za prevenciju i savjetovanje realizovali niz zajedničkih aktivnosti:

- Povodom 26.06. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, uposlenici Odjeljenja su u koordinaciji sa Odjeljenjem za prevenciju učestvovali u organizaciji međunarodnog odbojkaškog turnira održanog dana 22.06.2024. godine pod nazivom: „**Uvijek postoji izbor-biraj sport II**“ u organizaciji OK Čelik-Volley i u saradnji sa Upravom policije MUP ZDK i Institutom za zdravlje i sigurnost hrane.
- Povodom 26.06. Međunarodnog dana borbe protiv zloupotrebe droga, uposlenici Odjeljenja su dana 26.06.2023. godine u koordinaciji sa Odjeljenjem za prevenciju ostvarili saradnju sa Centrom za edukaciju mladih Travnik i u saradnji sa volonterima Centra organizovali aktivnosti podjele promotivnih i edukativnih materijala građanima u Zenici na centralnom događaju, a sve s ciljem ukazivanja na štetnosti konzumiranje psihoaktivnih supstanci.

III 3.13. Aktivnosti na održavanju kvalitete i sigurnosti (AKAZ)

Tokom izvještajnog perioda nastavljen je proces održavanja dostignutog nivoa kvalitete i sigurnosti kroz izradu procedura, politika, vodiča i drugih dokumenata u sklopu AKAZ.

III 3.14. Učešće u internim i eksternim edukacijama

- Predstavljen je stručni rad (poster prezentacija) na temu: „Psihosocijalne intervencije motivisanja Zavoda za bolesti ovisnosti ZDK za nastavak tretmana u terapijskim zajednicama“ na 8. Kongresu psihologa BiH u Banja Luci sa međunarodnim učešćem.
- Prisustvo na konferenciji pod nazivom: „Jačanje ustanova socijalne zaštite kroz reformske procese“ organizovanom od strane Saveza socijalnih radnika FBiH u Zenici.
- Prisustvo na prezentaciji rezultata istraživanja nadzora i zaštite zdravlja zaposlenika u FBiH sa fokusom na bolesti ovisnosti pod nazivom: „Zajedno za zdravo radno okruženje“ u prostorijama Zavoda za javno zdravstvo FBiH u Sarajevu.
- U Biltenu Zavoda br. 33 objavljena su dva rada u izvještajnom periodu od strane stručnih saradnika Odjeljenja pod nazivom: „Pravni i društveni aspekt nasilja u porodici i karakteristike tretmana pacijenata kojima je izrečena mjera obaveznog liječenja od ovisnosti zbog nasilja u porodici u Zavodu za bolesti ovisnosti“ i „Značaj i uloga porodice u prevenciji i tretmanu bolesti ovisnosti“.
- U Biltenu Zavoda br. 34 objavljena su tri rada u izvještajnom periodu od strane stručnih saradnika Odjeljenja pod nazivom: „Rehabilitacija i resocijalizacija ovisnika kroz različite pristupe“, „Socijalne posljedice ovisnosti o drogama“, „Transkranijalna magnetna stimulacija u tretmanu ovisnosti“.
- Učešće na dvodnevnoj edukaciji za uposlenike Zavoda u Sarajevu. Moduli koji su održani odnosili su se na propisane „Standarde kvalitete i sigurnosti u zdravstvu“ kao i na primjenu usvojenih politika i procedura transporta i sigurnosti psihoaktivnih supstanci i opasnih materija.
- Učešće na edukativnim radionicama i psihosocijalnoj podršci sa liječenim ovisnicima u sklopu projekta „Resocijalizacija ovisnika o psihoaktivnim supstancama“ Društva socijalnih radnika ZDK kao stručna podrška pacijentima Zavoda.

Zaključna razmatranja

Odjeljenje za rehabilitaciju i resocijalizaciju u 2024. godine ostvarilo je sljedeće ciljeve:

- U odnosu na prošlu godinu povećana je razina kvalitete i kvantiteta pruženih usluga Odjeljenja;
- Primjena Zakona o socijalnoj zaštiti: Članom 11. ovisnici su zakonski tretirani kao korisnici socijalne zaštite. Ova zakonska odredba koristi se u ostvarivanju prava pacijenata Zavoda.
- Koordinacija u ostvarivanju zdravstvenog osiguranja: Na osnovu saradnje Zavoda i Zavoda za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona svim pacijentima Zavoda obezbijedeno je zdravstveno osiguranje poslije otpuštanja pacijenata sa Odjeljenja za stacionarni tretman Zavoda (od 01.01.2020. godine). Aktivnost je kontinuirana.
- Saradnja sa terapijskim zajednicama: na rehabilitacioni tretman u terapijske zajednice upućeno je 19 pacijenata u 2024. godini. U ovoj godini konstatuje se povećan broj smještaja u terapijske zajednice, a pacijentima je omogućen smještaj u tri terapijske zajednice u 2024. godini, jedna izvan granica BiH. Saradnja sa terapijskim zajednicama je dobra i ima kontinuitet;
- Provođenje mjera obaveznog liječenja od ovisnosti: broj osoba kojima je izrečena ova mjera u 2024. godini je povećan u odnosu na prošlu godinu. Primjetan je povećan broj zaštitnih mjera u odnosu na sigurnosne mjere obaveznog liječenja od ovisnosti. Saradnja sa nadležnim ustanovama koji su akteri u realizaciji izrečenih mjera (centri za socijalni rad, sudovi) je zadovoljavajuća i kontinuirana.

-
- U izvještajnom periodu povećane su aktivnosti iz radno-okupacione terapije kao važnog segmenta psihosocijalne rehabilitacije ovisnika kroz radionice na Odjeljenju za stacionarni tretman Detoks.
 - U izvještajnom periodu dva pacijenta su uspješno okončali programe prekvalifikacije, jedan pacijent je u programu prekvalifikacije za zvanje CNC operater, dva pacijenta uključena u aktivnosti lokalne zajednice i postoji tendencija širenja ovih vrsta aktivnosti tokom naredne godine.
 - U izvještajnom periodu obnovljena je i poboljšana saradnja sa nevladinim organizacijama: Društvo socijalnih radnika Zeničko-dobojskog kantona, Nacionalna asocijacija za socijalnu pedagogiju u BiH PONTEM s ciljem olakšavanja reintegracije liječenih ovisnika u lokalnu zajednicu.
 - U izvještajnom periodu ostvarena je saradnja sa osnovnim i srednjim školama sa područja Zenice koje provode programe dokvalifikacije i prekvalifikacije, centrima za obrazovanje odraslih, Institutom za zdravlje i sigurnost hrane, centrima za mentalno zdravlje i centrima za socijalni rad na području kantona, ali i izvan s ciljem socijalne reintegracije pacijenata Zavoda.
 - Uposlenici Odjeljenja su aktivno učestvovali u procesu održavanja dostignutog nivoa kvalitete i sigurnosti (AKAZ).
 - U okviru edukacija, uposlenici Odjeljenja redovno prisustvuju seminarima, kongresima i drugim vrstama interne i eksterne edukacije u skladu sa raspoloživim kapacitetima.
 - Uposlenici Odjeljenja su aktivno učestvovali u aktivnostima drugih organizacionih jedinica Zavoda.

IV REALIZACIJA FINANSIJSKOG PLANA POSLOVANJA ZA 2024. GODINU

U Izvještaju o ekonomsko-finansijskom poslovanju Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2024. godinu dat je prikaz ostvarenih prihoda i rashoda u 2024. godini sa uporednim pokazateljima ostvarenja istih u 2023. godini kao i uporedni prikaz planiranih i ostvarenih prihoda i rashoda u 2024. godini. Javna zdravstvena ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobijskog kantona u periodu 2024. godine ostvarila je pozitivan finansijski rezultat sa ostvarenom dobiti od **377.197 KM** što predstavlja **12,39 %** ukupnih prihoda Zavoda, čime je nastavljen trend uspješnosti finansijskog poslovanja ove ustanove.

Prihodi

Ukupni prihodi ostvareni tokom 2024 godine su 3.043.657 KM, što j za 347.919 KM (ili 12,96%) više u odnosu na prethodnu godinu, a za 183.657KM (ili za 6,42%) više u odnosu na finansijski plan za 2024 godinu.

Struktura prihoda u 2024. godini

- Prihodi ostvareni iz **Ugovora sa Zavodom zdravstvenog osiguranja iznose 2.493.657 KM** što čini 81,91% ukupnih prihoda Zavoda, a to je za 248.222 KM (ili 11,02%) više u odnosu na 2023. godinu, a za 93.062 KM (ili 3,8%) više u odnosu na finansijski plan za 2024. godinu.
- **Prihodi iz Budžeta Vlade** Zeničko-dobojskog kantona su ostvareni u iznosu od 110.000 KM ili 3,60 % ukupnih prihoda, i veći su za 10.000 KM, ili za 10,00 % u odnosu na prethodnu godinu, a na nivou su plana za 2024 godinu.
- **Prihodi izvan obaveznog zdravstvenog osiguranja su ostvareni u iznosu od 440.595KM ili 14,51 % ukupnih prihoda i veći su za 87.695 KM (ili 24,84%) u odnosu na 2023. godinu, a veći su za 90.595 KM (ili 2,58%) u odnosu na plan za 2024 godinu.**

Rashodi u 2024. godini

Ukupno proknjiženi rashodi u 2024. godini iznose 2.666.460 KM. Veći su za 505.779 KM ili 23,40 % u odnosu na prethodnu godinu, a veći su za 193.540 KM ili 6,76 % u odnosu na Plan za tekuću godinu i čine 87,61% ukupnih prihoda.

U proteklom periodu 2024. godine sve obaveze su ispoštovane, plate radnika su bile redovne, topli obrok je isplaćen na vrijeme, regres je isplaćen u visini koji je regulisan Pravilnikom o radu, kao i

predviđeni iznosi pomoći po Uredbi Federalne vlade zainflatorna kretanja. Sve obaveze prema dobavljačima-dužnicima su pravovremeno isplaćene.

Struktura rashoda

U strukturi rashoda u periodu 2024. godine nije bilo većih prekoračenja od Plana kao i izvršenja istih u periodima prethodnih godina iskazanih relativnim pokazateljima (%) osim na poziciji 24-gdje su isplaćene naknade po Uredbi Federalne vlade za pomoć radi inflatornog kretanja. Najveća stavka u rashodima su izdvajanja za isplate radnicima koja su, naravno, popraćena i porezima i doprinosima na iste. Ukupna izdvajanja za radnike iznose 2.196.778 KM ili 72% ukupnih prihoda ili 82,38% ukupnih rashoda. Ovaj iznos promatran kroz sredstva dobivena ugovorom sa Zavodom zdravstvenog osiguranja iznosi 88,16%.

Bilans

Razlika prihoda i rashoda, koju predstavljamo kao finansijsku dobit u 2024. godini iznosi 377.197 KM, što čini 12,39% ukupnih prihoda Zavoda. Ova finansijska dobit ostvarena je finansijskom disciplinom u ostvarivanju prihoda i potrošnji ostvarenih sredstava. Glavni izvor ili faktor za ostvarenu dobit je realizirani prihod od usluga izvan obaveznog zdravstvenog osiguranja, koji iznosi 440.595 KM ili 14,5% ukupnih prihoda.

Napomena: U narativnom dijelu Izvještaja o poslovanju za 2024. godinu navodi se da je konačno riješeno „goruće“ devetnaestogodišnje pitanje prostora, na način da je kupljen prostor za potrebe daljeg rada Zavoda. Isti je još uvijek u pripremi i kako je navedeno u narativnom dijelu Izvještaja o poslovanju vrše se radovi na objektu. Stoga, kupovina novog prostora nije mogla biti prikazana kao trošak u dijelu tabelarnog prikaza izvještaja o finansijskom poslovanju Zavoda za 2024. godinu. Dakle, objekat još **uvijek nije u upotrebi** i vodi se kao investicija u pripremi. Trošak kupovine zgrade kao stalnog sredstva bit će prikazan nakon stavljanja objekta u upotrebu kroz amortizaciju u rashodima. Sama transakcija je prikazana kroz izvještaj Bilans stanja sa prikazanom promjenom novčane vrijednosti i materijalnu- nepokretnu imovinu što u biti ne mijenja ukupan kapital. S obzirom na potrebe terenskog rada i na činjenicu da je vozilo koje se koristilo za terenski rada staro 13 godina u junu mjesecu 2024. godine kupljeno je novo vozilo marker Dacia Duster kupljeno u iznosu od 49.999 KM isto se vodi kao **stalno sredstvo** odnosno imovina Zavoda. Trošak kupovine novog vozila kao stalnog sredstva prikazan je na kontu **5410 – amortizacija**. U izvještajnom periodu nije bilo značajnih prekoračenja izvršenja Plana za 2024. godinu u odnosu na Finansijski plana za 2024. godinu. Vidljivo je povećanja Finansijskog plana za 2024. godinu u odnosu na Finansijski plan i izvršenje za 2023. godinu. Razlog planiranog povećanja sredstava na kontu 5240 – Ostale naknade u ukupnom iznosu od 233 897,00 KM.

H

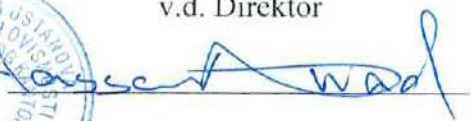
Sredstva sa navedenog konta korištena su za isplatu radnicima po Uredbama Vlade Federacije za pomoć radnicima radi inflatornog kretanja za 2023. godinu (isplaćivana u 2024. godini) i za 2024. godinu (isplaćena u 2024. godini). Za ovu namjenu izdvojeno je 89.370,00 KM, zatim za isplate radnicima usljed teže bolesti i smrti člana domaćinstva u iznosu od 15.115,00 Km te za isplatu mentorstva i komentorstva, edukacija i državnih praznika u iznosu od 34.527. KM.

Broj: 05-37-908-1 /25

Zenica, 11.06.2025. godine

v.d. Direktor

prim. mr. med. sci. Hassan dr Awad

specijalista neuropsihijata

PRILOG 1.

REALIZACIJA FINANSIJSKOG PLANA POSLOVANJA ZA 2024. GODINU

U Tabeli 1. Prikazani su podaci o finansijskom poslovanju Zavoda tokom 2024. godine, a dovedeni u komparativnu relaciju sa finansijskim poslovanjem u prethodnoj, 2023. godini kao i sa planom finansijskog poslovanja za 2024. godinu.

Tabela 1. Realizacija finansijskog plana poslovanja za 2023. i 2024. godinu.

R. BR	KONTO	ELEMENTI	PLAN ZA 2023	IZVRŠENJE PLANA ZA 2023	PLAN ZA 2024	IZVRŠENJE PLANA ZA 2024	INDEX 7:5	INDEX 7:6
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		I PRIHODI						
1	6110	PRIHODI IZ BUDŽETA FONDA ZDRAV.OSIGURANJA	2000000	2244838	2400000	2493062	1,11	1,04
2	6110	PRIHODI IZ BUDŽETA ZE-DO KANTONA	100000	100000	110000	110000	1,10	1
3	6110	PRIHODI OD USLUGA OSTALIM KORISNICIMA-KANTONIMA	180000	192011	180000	217751	1,13	1,21
4	6110	GOTOVINSKI PRIHODI, PRIHOD-KOMENTORSTVO	10000	9401	10000	6346	0,67	0,63
5	6500	PRIHODI DONACIJA,SUBVENCIJA POTICAJA,REFUNDACIJA...	10000	7930	/	13170	1,66	/
6	6500	PRIHODI NAMIJENSKI MET.-SUBOXON	200000	135760	140000	146264	1,07	1,04
7	6521	PRIHODI OD ODLOŽENIH DONACIJA, DONACIJA I SL.	10000	3308	10000	3000	0,91	0,30
8	6610	OSTALI NEPOMENUTI PRIHODI, KAMATE	0	2490	10000	54064	21,71	5,41
		UKUPNO PRIHODI	2510000	2.695.738	2860000	3043657	1,123	1,06
		II RASHODI						
			PLAN ZA 2023	IZVRŠENJE ZA 2023	PLAN ZA 2024	IZVRŠENJE ZA 2024	INDEX 7:5	INDEX 7:6
1	5110	METADONSKA TERAP.-TEST TRAKE	25000	21834	20000	20641	0,95	1,03
2	5110	UTROŠAK LIEKOVA-DETOKS	15000	7705	15000	7298	0,95	0,49
3	5110	UTROŠ MEDIC-SANITETSKOG MATERIJALA-tukavice	6000	2626	6000	403	0,15	0,07

5

4	5110	UTROŠ.MEDIC.-SANITETSKOG MATERIJALA-maske	6000	2288	6000	0	/	0
5	5110	UTROŠ.MEDIC.-SANITETSKOG MATERIJALA-dezinfekciona sred	6000	2252	6000	3368	1.50	0.56
6	5110	UTROŠAK MATERIJALA ZA METADONSKU TERAPIJU	5000	4542	8000	3537	0.78	0.44
7	5110	ISHRANA PACIJENATA-DETOKS	50000	27360	40000	29520	0.89	0.74
8	5110	KANCELARIJSKI MATERIJAL	20000	7018	60000	9922	1.08	0.17
9	5110	MATERIJAL ZA ODRŽAVANJE I ČIŠĆENJE RAD.PROS.	8000	9973	10000	5649	0.57	0.56
		MATERIJAL ZA RADNO-OKUPACIONU TERAPIJU				963		
10	5110	UTROŠAK METADONA NAMJ.KZZO	200000	130259	140000	126931	0.97	0.91
11	5120	TROŠKOVI ELEKTRIČNE ENERGIJE	10000	5485	15000	7544	1.38	0.50
12	5120	TROŠKOVI GORIVA I MAZIVA	10000	7966	10000	6655	0.84	0.67
13	5120	TROŠKOVI GRIJANJA	6000	4851	6000	7533	1.55	1.26
14	5130	TROŠKOVI REZERVIH DIJELOVA	7000	/	70000	/	/	/
15	5140	TROŠKOVI SITNOG INVENTARA	10000	4874	20000	5241	1.08	0.26
16	5200	NETO PLAĆE	978000	895528	1029500	1046012	1.18	1.03
17	5200	POREZI I DOPRINOSI NA PLAĆE	756000	651742	725000	767574	1.18	1.05
18	5230	DNEVNICE NA SL.PUTU	2000	/	5000	/	/	/
19	5230	TROŠKOVI SMJEŠTAJA NA SL.PUTU,PREVOZ.,PUTARINE	9000	9155	15000	8225	0.90	0.55
20	5230	NAKN ZA UPOTREBU PRIVATNOG AUTOMLU POSLOVNE S.	1000	80	1000	642	8.00	0.64
21	5240	TROŠKOVI TOPILOG OBROKA	95000	100872	100000	115015	1.17	1.15
22	5240	TROŠ PREVOZA NA I SA POSLA	7000	6337	10000	6318	1.14	0.63
23	5240	REGRES ZA GODIŠNJI ODMOR	22000	25872	30000	27962	1.08	0.93
24	5240	OSTALE NAKNADE	22000	30441	220000	233897	7.68	1.06
25	5240	KOTIZACIJE,STRUČNO USAVRŠ.- SIMPOZIJ.	10000	16646	15000	7505	0.45	0.50
26	5249	OSIGURANJE VOLONTERA	2000	283	2000	198	0.70	0.10
27	5270	NAKNADE ČL.UPR.ODBORA	16000	15584	20000	15584	1	0.78
28	5290	UGOVORLO DJELU-AUTORSKI	7000	2372	8000	8183	3.45	1.02
29	5300	GRAFIČKE USLUGE	8000	6764	10000	9802	1.45	0.98
30	5310	USLUGE PREVOZA-TRANSPORTNE USL.	10000	/	10000	/	/	/

31	5320	USLUGE INVES. ODRŽAVANJA	12000	7855	10000	3267	0,42	0,33
32	5320	USLUGE INVES. ODRŽ. TR. SR., USLUGE PRANJA VEŠA	6000	8753	10000	9637	1,10	0,96
33		TROŠKOVI TEHNIČKE ZAŠTITE	5000	2817	8000	2389	0,85	0,30
34	5320	ZAŠTITARSKE USLUGE	23000	15925	28000	36842	2,31	1,32
35	5330	TROŠKOVI ZAKUPNINA	40000	40462	100000	38727	0,96	0,39
36	5350	USLUGE REKLAME-MEDIJA PREVENCIJA	18000	7954	10000	7421	0,93	0,74
37	5350	TROŠKOVI USLUGE ZAŠTITE NA RADU	6000	105	6000	1193	11,36	0,20
38	5400	AMORTIZACIJA	24000	25337	30000	30152	1,19	1,01
39	5500	ZDRAVSTVENE USLUGE DRUGIH IZU	15000	8383	20000	11868	1,42	0,59
40	5500	OSTALE USL.-ADVOKATSKE, NOTARSKE, I.SL.	4000	4800	5000	4842	1,01	0,97
41	5510	REPREZENTACIJA	5000	5353	5000	4607	0,86	0,92
42	5520	TROŠKOVI PREMIJA OSIGUR.	7000	3357	7000	5143	1,53	0,73
43	5530	BANKARSKE USLUGE-PLATNI PROMET	4000	2940	4000	1481	0,50	0,37
44	5540	PTT USLUGE	7000	5271	5000	5667	1,08	1,13
45	5550	TAXE, POREZ, NAKNADE, AKAZ	9000	12524	15000	14758	1,18	0,98
46	5590	PRETPL. NA STRUČ. IZDANJA, LITER. DETOKS., OGLASI OST.	4000	4329	6000	5436	1,26	0,91
47	5590	SUDSKE NAKNADE, OSTALI RASHODI	1000	3807	2000	908	0,24	0,45
		II UKUPNI RASHODI	2510000	2160681	2860000	2666460	1,23	0,93
		FINANSIJSKI REZULTAT (I minus II):	0	535.057	0	377.197		
						12,39% od prihoda		

Broj: 05-37-*308*/25

Zenica, 11.06.2025. godine

v.d. Direktor
prim. mr. med. sci. Hassan dr Awad
specijalista neuropsihijata

4

IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVNOG ODBORA JAVNE ZDRAVSTVENE USTANOVE ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA ZA 2024. GODINU

Nakon provedenog konkursa Rješenjem Vlade Zeničko-dobojskog kantona broj: 02-30-15057/21 od 11.11.2021 godine na mandat od četiri godine imenovan je Upravni odbor u sljedećem sastavu:

- Pero Matijević - predsjednik;
- Miralem Redžić –član;
- Adila Bošnjak- član;
- Mirnes Telalović, član;
- Suad Bašić, član.

U periodu od 01.01.2024.-31.12.2024. godine Upravni odbor JZU Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona održao je ukupno 17 (sedamnaest) sjednica. Pitanja koja su razmatrana na sjednicama Upravnog odbora bila su iz djelokruga i nadležnosti Upravnog odbora, a razmatrano je preko sedamdeset tačke dnevnog reda i usvojeno je preko 65 raznih odluka važnih za funkcionisanje i unapređenje rada Zavoda. S tim u vezi, slijedi prikaz najznačajnijih aktivnosti Upravnog odbora za 2024. godinu:

- Razmatrana je i data saglasnost direktoru za potpisivanje Aneksa i Ugovora sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona o međusobnim odnosima u pružanju zdravstvene zaštite i realizacije posebnih programa iz djelatnosti rada Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2024 godinu,
- Usvojena je novi Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;
- Usvojene su izmjene i dopune Pravilnika o radu shodno potpisanim Kolektivnim ugovorima;
- Razmatran i usvojen Plan janih nabavki za 2024. godinu,
- Razmatran je i usvojen Izvještaj o poslovanju za 2023. godinu i Izvještaj o realizaciji programa iz djelatnosti rada Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
- Razmatran i usvojen Izvještaj o realizaciji programa iz djelatnosti rada Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za 2023. godinu;
- Razmatran je i usvojen Izvještaj komisije za popis imovine, potraživanje, obaveza, novčanih sredstava, sitnog inventara, na dan 31.12.2024. godine.
- Razmatrana je i data saglasnost direktoru za zaključivanje ugovora sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona o međusobnim odnosima u pružanju

- zdravstvene zaštite i realizacije posebnih programa iz djelatnosti rada Zavoda za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za perio 01.01. do 31.12.2025. godine;
- Razmatrane i usvojene izmjene i dopune Pravilnika o radu na nekoliko sjednica.
 - Razmatrana i donesena odluka o pokretanju postupka za javnu nabavku lijekova.
 - Razmatrana je i data saglasnost direktoru za zaključivanje ugovora sa najpovoljnijim ponuđačem za javne nabavke lijekova i provedeni postupak javne nabavke za potrebe Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti;
 - Razmatrana i donesena odluka o pokretanju postupka nabavke usluge fizičke zaštite za potrebe JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
 - Razmatrana i donesena odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača u postupka nabavke usluge fizičke zaštite za potrebe JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
 - Razmatrana je i data saglasnost direktoru za zaključivanje ugovora o međusobnim odnosima o pružanju usluga osiguranim osobama Zavoda zdravstvenog osiguranja Srednjo-bosanskog kantona u Zavodu za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona;
 - Na svim održanim sjednicama Upravnog odbora bio je prisutan direktor Zavoda i redovno izvještavao Upravni odbor o svim aktuelnim pitanjima i trenutnom situacijom u Zavodu; Posebno je bilo potrebe za redovnim izvještavanjima za vrijeme trajanja proglašenog stanja prirodne nesreće na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine uzrokovane koronavirusom;
 - Data je suglasnost direktoru da pokreće i vodi razgovore sa nadležnim u vezi rješavanja prostornog kapaciteta;
 - Sjednice Upravnog odbora su se odvijale u skladu sa planiranim aktivnostima i prisustvo članova Upravnog odbora bilo je redovno;
 - Sve odluke i zaključci doneseni su jednoglasno;
 - Detaljan uvid u rad Upravnog odbora o svakom pitanju o kojima je isti raspravljao i odlučivao dostupan je kroz zapisnike koji su uredno vođeni u skladu s Poslovníkom o radu Upravnog odbora;
 - Ministarstvu zdravstva Zeničko-dobojskog kantona je uredno dostavljan materijal poslije svake održane sjednice Upravnog odbora u 2023. godini.

Predsjednik Upravnog odbora

Matijević Pero, dipl. iur

09/16.06.2025

JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA
ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Zenica. Aska Borica 28.
Tel: 032 241 544 032 201 326
032 201 321 Fax: 032 201 322
www.zavod-ovisnosti.ba
e-mail: zavod@ovisnosti.zgum.net.ba

Broj: 05-37-890/25
Zenica, 09.06.2025. godine

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON			
PRIMLJENO: 12-06-2025			
Opć. jedinica	Klasifik. oznaka	Redni broj	Broj priloga
19	01	11176-2	

Veza: Vaš akt broj: 11 – 01 – 11176/25 od 03.06.2025. godine

Predmet: Informacija u vezi kupovine poslovnog prostora Javne zdravstvene ustanove Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona, dostavlja se,

Pregled zatečenih prostornih uslova i potreba za proširenjem Zavoda za bolesti ovisnosti

Rad Zavoda odvija se u Zenici na tri, plus devet odvojenih i udaljenih lokacija: ambulatni dio u zgradi "socijalnog" u prostoru iznajmljenom na korištenje od Zavoda zdravstvenog osiguranja (oko 160 m²) i stacionarni dio u iznajmljenom prostoru Kantonalne bolnice (oko 140 m²) sa deset kreveta. Tim za primarnu prevenciju je smješten u iznajmljenom prostoru u JU Dom penzionera ZDK. Zavod od početka osnivanja i rada u nevedenim objektima plaća mjesečnu zakupninu za korištenje prostora vlasnicima prostora u ukupnom **mjesečnom iznosu od 2.960,00 KM**. Kantonalnoj bolnici Zenica mjesečno za zakupninu plaća 2.160,00 KM, Zavodu zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona 500,00 KM i JU Dom penzionera 300,00 KM. Zbog neriješenog pitanja prostora Zavod samo za zakupninu na godišnjem nivou izdvaja **oko 26.000,00 KM**. Ako posmatramo 20 godina rada Zavoda za zakupninu izdvojeno je **710.400,00 KM**. Rad u terenskim ambulancama se odvija u ustupljenim prostorima domova zdravlja koji su Zavodu stavljeni na raspolaganje, u skladu sa ostvarenim, veoma dobrim interinstitucionalnim relacijama, a sve u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti. Saradnja sa Kantonalnom bolnicom i domovima zdravlja je veoma dobra i korektna. Međusobni odnosi regulišu se ugovorima. Zavod, zbog svoje specifičnosti i prostorne širine kantona, te opredjeljenja Zavoda da djelatnost ostvaruje po decentralizacijskom modelu, obavlja djelatnost na deset (10) prostorno odvojenih lokaliteta na kantonu i dodatno u još dva kazneno-popravna zavoda (Zenica i Busovača) – ukupno 12 lokaliteta.

Iz navednih razloga u prethodnom periodu, a zbog neadekvatnih prostornih kapaciteta, razvoja djelatnosti Zavoda i visokih troškova zakupnine prostora, svake godine, kroz izvještaje o radu prema Vladi naglašavan je problem prostornih kapaciteta i zbog činjenice da Zavod nema objekat u svom vlasništvu što je ukazivalo na potrebu za trajnim rješenjem. Neadekvatan prostor za rad i rad sa specifičnom populacijom u neadekvatnim prostorijama i lokalitetu, sa minimalnim organizacionim i tehničkim kapacitetom predstavlja i sigurnosni rizik za radnika što potvrđuje niz incidentnih situacija koje su uključivale intervencije policije i prijetnje radnicima od stane korisnika.

Kroz prethodne godine organizovani su brojni sastanci sa nadležnim institucijama, te su izrađena i dostavljena nadležnom ministarstvu **tri elaborata** o mogućim rješenjima sa različitim opcijama i lokalitetima (sastanci održavani sa predstavnicima nadležnih ministarstava, premijerima Zeničko-dobojskog kantona i direktorima Zavoda zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona).

U konačnici, krajem 2024. godine, nakon skoro 19 godina rada i niza razgovora sa predstavnicima osnivača Zavoda provedena je procedura javne nabavke i kupovine poslovne zgrade, te je kupljen povoljan radni prostor za dalji rad Zavoda. Trenutno su u procesu aktivnosti na uređenju prostora.

Pregled hronološkog toka kupovine poslovnog prostora

S obzirom na iskazanu potrebu Zavoda za bojesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona za adekvatnim poslovnim prostorom, pokrenute su aktivnosti u skladu sa važećim zakonskim propisima, a posebno Zakonom o javnim nabavkama. U nastavku slijedi pregled svih ključnih događaja, prezentovan hronološkim redom:

- Upravni odbor donosi Odluku o davanju saglasnosti, broj: 169-54-4-X/21 od 25.10.2021. godine kojom se direktor zadužuje da poduzme aktivnosti za rješavanje poslovnog prostora Zavoda.
- Finansijskim planom za 2024. godinu i Planom javnih nabavki za 2024. godinu, kao i svih prethodnih godina planirana su finansijska sredstva za kupovinu zemljišta radi eventualne izgradnje poslovnog prostora.
- Slijedom navedenog, na prijedlog direktora Zavoda, Upravni odbor donosi Odluku, broj: 109-4-18-1/24 od 26.01.2024. godine o pokretanju i provođenju postupka izuzeća od primjene Zakona o javnim nabavkama.
- Upravni odbor donosi Zaključak, broj: 210-20-11/24 od 23.02.2024. godine kojim daje podršku direktoru na daljem iznalaženju prostornih kapaciteta, obavi razgovor sa ovlaštenim predstavnicima institucija i zadužuje se Upravni odbor da aktivno saraduje sa direktorom Zavoda na iznalaženju adekvatnih prostornih rješenja.
- Upravni odbor donio je Odluku o pokretanju i provođenju postupka izuzeća od primjene Zakona o javnim nabavkama, vezano za nabavku navedenu pod rednim brojem 9. "Kupovina poslovnog prostora za potrebe Zavoda", broj: 837-11-1-VII/24 od 15.07.2024. godine. Razlog donošenja ovakve odluke su nastale izmijenjene okolnosti kupovine izgrađenog poslovnog objekta što je predstavljalo povoljniju varijantu i temeljila se na: iskazanoj realnoj potrebi za adekvatnim prostorom (problem od osnivanja Zavoda, visoke dugogodišnje zakupnine); opredjeljenim finansijskim sredstvima u Finansijskom planu i Planu javnih nabavki za 2024. godinu i finansijskoj procjeni nabavke u okviru realnih budžetskih mogućnosti Zavoda. Zadnjih godina odgovornom finansijskom politikom osigurana su vlastita sredstva za kupovinu prostora. S obzirom na navedeno, za kupovinu poslovnog prostora nisu bila potrebna dodatna sredstva Vlade ZDK ili Zavoda zdravstvenog osiguranja ZDK.
- U cilju proaktivnog djelovanja, istom Odlukom zadužen je direktor Zavoda da pristupi iznalaženju najadekvatnijeg i najpovoljnijeg poslovnog prostora za potrebe Zavoda i po potrebi aplicira na eventualno otvorene javne pozive. Istom Odlukom data je saglasnost direktoru Zavoda da provede postupak po izuzeću od primjene Zakona o javnim nabavkama i izvrši potrebne finansijske transakcije shodno definisanim uslovima javnog poziva.
- U junu 2024. godine u sedmičnim novinama „Naša riječ“ objavljen je Javni oglas o prodaji poslovnog objekta firme "Termomatik" d.o.o. u stečaju u vrijednosti od 600.000,00KM. Ovaj objekat se nalazi u ulici Juraja Neidharta br.42 u Zenici, izgrađena k.č. 897/2, ukupna površina objekta iznosi 513,89 m. Sastoji se od: prizemlja (153,67 m2) prvog sprata (175,50 m2) i potkrovlja (zajedničke prostorije 26,55m2, poslovni dio 157,17 m2).
- Nakon uvida u stanje ponuđenog objekta direktor Zavoda informisao je Upravni odbor da objekat firme „Termomatik“ d.o.o. u stečaju odgovara potrebama Zavoda.

Stoga, Upravni odbor je na svojoj 11. sjednici održanoj 15.07.2024. godine donio Odluku o pokretanju i provođenju postupka izuzeća od primjene Zakona o javnim nabavkama, vezano za nabavku navedenu pod rednim brojem 9. "Kupovina poslovnog prostora za potrebe Zavoda".

- Dana 18.07.2024. godine održana je licitacija za prodaju imovine firme „Termomatik“ d.o.o. u stečaju. Zavod se pojavljuje kao jedini ponuđač, a nakon licitacije i zatvaranja Javnog oglasa konstatuje se da je Zavod za bolesti ovisnosti jedini ponuđač. Sve dalje aktivnosti provedene su u skladu sa Planom Javnih nabavki za 2024. godinu. Planom javnih nabavki opredijeljena su sredstva u iznosu od 750.000,00 KM dok je poslovni prostor kupljen u iznosu od 600.000,00 KM.
- Na sjednici Upravnog odbora od 23.08.2024. godine raspravlja se o davanju saglasnosti za potpisivanje ugovora. Na ovoj sjednici direktor Zavoda predložio je da se prije potpisivanja ugovora angažuje advokat i notar radi provjere sve dokumentacije i kompletnog postupka., te da se nakon pribavljenog mišljenja advokata i notara da saglasnost na potpisivanje ugovora. Osim toga direktor je obavjestio da je u kabinetu Premijera informisan da nije potrebna saglasnost za konkretnu kupovinu. Upravni odbor je podržao prijedlog direktora.
- Direktor Zavoda je informisao Upravni odbor o pozitivnom mišljenju od strane notara i advokata na svu dokumentaciju i postupak, te je Upravni odbor donio Odluku, broj: 184-12-IX/24 od 24.09.2024. godine kojom se daje saglasnost direktoru za potpisivanje ugovora o kupovini i prodaji nekretnine.
- Dana 25.09.2024. godine potpisan je notarski ovjeren Ugovor između Zavoda i „Termomatik“ d.o.o. u stečaju, broj: opu-ip 10-23/2024. Nakon toga, Upravni odbor daje saglasnost za isplatu i podmirenje svih troškova.
- Svi koraci provedeni su u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, Finansijskim planom Zavoda i Planom javnih nabavki za 2024. godinu. Kupovina prostora izvršena je transparentno, sa svim potrebnim provjerama.

S poštovanjem,

Dostavljeno:

1 x naslov

1 x a/a

**PREDSJEDNIK
UPRAVNOG ODBORA**

Pero Matijević, dipl. iur.

